

93. SAYI

ŞALOM

Dergi

İstanbul'da bir
"Lüzumsuz Adam"
SAİT FAİK

'Columbus Day'
çelişkisi

KIZIL
saç nimet mi,
lanet mi?

Deniz Göçerleri
BAJAULAR

MiKi
FARE
MAUS'a
karşı

Cesur
Miss
World

Linor
Abargil

ISSN 2146-7005

9 772146 700007

faik sönmez

#modaherbedende

online alışveriş: faiksonmez.com

 Türkiye ve Tüm Dünyaya Hızlı Ürün Gönderimi

 /faiksonmezmoda

 /faiksonmezmoda

Sevgili Okur,

Eylül-Ekim ayları Yahudilerin yeni yılı-Roş Aşana başta olmak üzere Yom Kipur (Kefaret Günü) ve Sukot (Çardaklar) Bayramlarının kutlandığı bir dönem, Bir yeniden başlama zamanı.

Semavi dinlerin ilk kutsal kitabı Tevrat'ta Yaradılış Bölümü'nden bir derleme:

Başlangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı.

Tanrı, "Işık olsun" diye buyurdu ve ışık oldu. Tanrı ışığın iyi olduğunu gördü ve onu karanlıktan ayırdı. Sonra...

Tanrı, "Suların ortasında bir kubbe olsun, suları birbirinden ayırsın" diye buyurdu.

Tanrı, "Göğün altındaki sular bir yere toplansın ve kuru toprak görünsün" diye buyurdu ve öyle oldu. Kuru alana 'Kara,' toplanan sulara 'Deniz' adını verdi.

...Ve Tanrı, "Yeryüzü bitkiler, tohum veren otlar ve türüne göre tohumu meyvesinde bulunan meyve ağaçları üretsin," diye buyurdu ve öyle oldu.

...Ve Tanrı, "Sular canlı yaratıklarla dolup taşsın, yeryüzünün üzerinde, gökte kuşlar uçuşsun," diye buyurdu. Tanrı büyük deniz canavarlarını, sularda kaynaşan bütün canlıları ve uçan varlıkları türlerine göre yarattı.

...Ve Tanrı insanı kendi suretinde yarattı. İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı.

Tanrı dünyayı 6 günde yarattı ve yaratılarını kutsarken verimli olup çoğalmamızı, yeryüzünü doldurmamızı ve denetimimize almamızı söyledi. ... Ve dedi ki: "Denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, yeryüzünde yaşayan bütün canlılara egemen olun. İşte yeryüzünde tohum veren her otu ve tohumu meyvesinde bulunan her meyve ağacını size veriyorum. Bunlar size yiyecek olacak. Yabanıl hayvanlara, gökteki kuşlara, sürüngenlere -soluk alıp veren bütün hayvanlara- yiyecek olarak yeşil otları veriyorum..."

Şükrederek yaratılana, doğada yaşanmış bir mevsimi daha geride bırakıyoruz. Özlemle kucaklaştığımız denizdeki balıklarla koyun koyuna yüzdük. Çiçekle-

Suzan Nara TARABLIUS

rimiz, meyvelerimiz, ağaçlarımız... gölgeyi, serini, lezzeti, güzelliği sundu. Verimli topraklarımızın en taze, en lezzetli sebzelerini, otlarını, meyvelerini taşdık sofralarımıza. Bahçemdeki begonviller, portakal ağacıyla kucaklaştı, hem-dem oldu. Lâkin...

İşyanım, orman yakanlara -hani

Tanrı'nın suretinde ya-

ratılmıştı insan? Bu yaz yeryüzü yandı. Gezegekimizin %20'sinin oksijen kaynağı Amazonlar, haftalarca ateş hattına dönüştü, her tarafında orman yangınları yaşandı. 2019'da şimdilere dek 16 milyon orman yangını meydana geldi, Sibiry'a'daki yangını kurtarmaya "maliyet" yüzünden girilmedi, Güneyi ve kuzeyiyle Avrupa tutuştu. Xantos (Antalya), Ege'miz - İzmir'imiz, defalarca Bodrum'umuz, Tekirdağ'ımız... her yaz olduğu gibi alevlere boğulduk, yine ve yeniden. Brezilya'da 3 ayda 500 milyonu telef olan arılar, dünya genelinde insan gıdasının %90'ını karşılıyor, 82 bitki türünün 63'ünü onlar tozluyor. Arılar olmadan bu bitkilerin tohum bağlaması imkânsız!

Yandı - yanıyor bitkiler, ağaçlar, içinde barındırdığı tüm yabanıl hayvanlar, kuşlar, sürüngenler - soluk alıp veren bütün hayvanlarla ormanlarımız.

Yeni bir yıla, yeni bir mevsime girdiğimiz bugünlerde tüm vicdanlara bir çağrı:

Ey önlenemez bir hırs, kibir ve bencillikle cehaleti sönmek bilmeyen bir meşaleye dönüştürenler! Tarla, otel, villa, inşaat ve tabii ki rant kapısı, getiri kapısı mı olacaktı nefesimiz - oksijenimiz?

Bu muydu Tanrı'nın buyruğu?

Cumhuriyet Bayramı'nı kutlarken, aydınlık bir gelecek dilerim, bütünün yararına...

Sevgiyle

ÇİZGİ DIŞI
İRVİN MANDEL

Dergi

ŞALOM

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş.
adına

İmtiyaz Sahibi

Silven Silvyo Ovadya

Şalom Genel Yayın Yönetmeni
İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Verda Gümüşgerdan

Şalom Dergi Yayın Yönetmeni
Suzan Nana Tarabulus

Şalom Dergi Editörü
Gila Erbeş

Yazarlar

Ester Almelek, Viktor Apalaçi, Nelly Barokas,
Yakup Barokas, Salih Bolat, Metin Delevi,
Berken Döner, Melda Ennekavi,
Mahir Ereşkenazi, Naim A. Gülerüz,
Lolita N. Haleva, Kler Kampeas,
Nermin Ketenci, Karen H. Kohen, Niso Maçoro,
İrin Mandel, Dalia Maya, Feride Petilon,
İzel Rozental, Can Sabaner, Miryam Şulam,
Elena K. Urgan, Tina Varon

Bu ay katkıda bulunanlar

Melisa Duran, Aslıhan Karay, Prof. Metin Sarfati

Reklam Koordinatörü
Edna Sarfati

Reklam Direktörü
Roza Kutiel

Reklam Pazarlama Uzmanları
Özgün Levi - Sam Halegua

Sayfa - Kapak Tasarımı

Bella Parlakşımşek - Önem Çerçel

Yönetim Yeri / Abonman

Meşrutiyet Mah. Halaskargazi Cad. Maya Apt.
No:94 D: 20-21-22 Osmanbey ŞİŞLİ / İstanbul
T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44 F: (0212) 231 92 83
www.salomdergi.com

Basıldığı Yer

Kültür Sanat Basımevi Litros Yolu 2. Matbaacılar
Sit. ZB7-ZB11 Zeytinburnu / İstanbul
T: 0212 674 00 21 - 29 - 46 www.kulturbasim.com

Yayın Türü Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda satılmaktadır.

ŞALOM GAZETESİ ABONELERİNE ÜCRETSİZDİR

40

içindekiler

6 HABERLER Nelly Barokas

8 KAPAK HİKÂYESİ Lolita Nahmias Haleva

Cesur Miss World: Linor Abargil

26 MERCEK Suzan Nana Tarabulus - Rastafaryanizm

30 PUSULA Gila Erbeş - Avrupa'nın ortasında bir Türk köyü

32 YAŞAM Suzan Nana Tarabulus - Sıra dışı bir motosiklet çetesi

34 İNCELEME Elena Kovaçi Urgan - 'Columbus Day' çelişkisi

40 GEZGİN Suzan Nana Tarabulus - 'Deniz Göçerleri' Bajaular

48 TARİHTE BU AY Metin Delevi

50 İKLİM Prof. Metin Sarfati - Dünya yangın yerine dönerken

52 OBJEKTİF Niso Maçoro - Zamanın tanıkları

54 İNCELEME Naim A. Gülerüz - Türk yayıncılık hayatında bir köşe taşı: Kanaat Kitabevi ve Bayar Ailesi

62 MERCEK İzel Rozental
Miki Fare MAUS'a karşı

66 HABER Melisa Duran
Uluslararası Hrant Dink
Ödülü

14 PORTRÉ Berken Döner
İstanbul'da bir "Lüzumsuz
Adam" Sait Faik

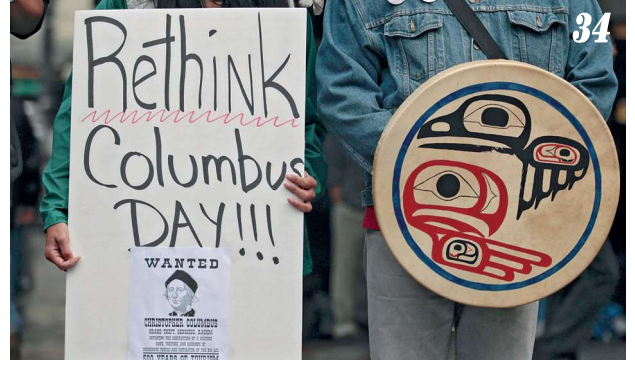
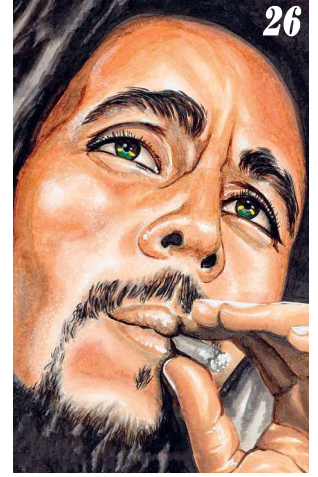

18 ANI Aslıhan Karay
Çocukluğumun
çokkültürlü mozaığı

22 İNCELEME

Elena Kovaçi Uygan
Kızıl saç
nimet mi,
lanet mi?

68 ANI Viktor Apalaçi
Cüneyt Cebenoyan'ın ardından

72 SİNEMA Viktor Apalaçi
Sinemada yılın trendleri - 2

76 SANAT Ester Almelek
Dünyamız bir kültür bahçesidir...

80 KÜLTÜR Gila Erbeş
Farklı kültürlerde vücut dilleri

82 PSİKOLOJİ Can Sabaner - İstikrarsız Erkeklik

86 BİR ŞAİR Salih Bolat - Adnan Azar

88 SANAT Ester Almelek - Arkas Sanat
Merkezi'nde 'Picasso & Gösteri Sanatı' Sergisi

92 SERGİ Gila Erbeş - Ruhban
Okulu'nda "Derin Akıntı"

94 MİMARİ TRENDLER

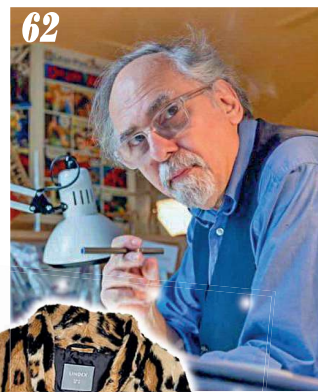
Mahir Ereşkenazi
2019'un Mimari
Trendleri...

104 SANAT AJANDASI

Karen Hodara Kohen

44 MEKÂN Yakup Barokas
Kadim liman kenti Akko

TREND Kler Kampeas

98 MODA
Melda
Ennekavi
'Kürke
karşı'

58 BİR YAZAR / BİR KİTAP
Nermin Ketenci-Pera Palas'ta Gece Yarısı

BARBRA STREISAND ANILARINI YAZIYOR

Barbra Streisand kaleme aldığı anılarında modern antisemitizm konusuna bolca yer veriyor. Geçtiğimiz günlerde Chicago Tribune'e söyleşi veren Streisand; "Yahudi mirasımla gurur duyan bir kişi olarak antisemitizm olgusu beni derinden etkiliyor. Bu öfke ve nefret 3500 yıldır burada. Binlerce yıldır antisemitizm kendini farklı şekillerde ortaya koyuyor. Yahudiler her zaman günah keçileri olmuşlardır" dedi. Streisand'ın anılarının Viking Books tarafından yayınlanacağı belirtildi.

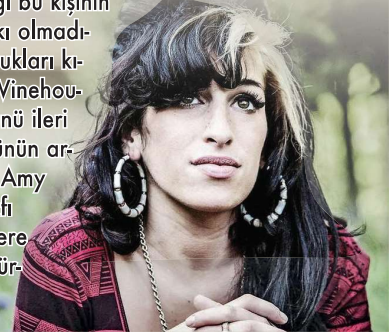

BAR REFAELI ÜÇÜNCÜYE HAMİLE

Dünyaca ünlü süper model Bar Refaeli Instagram hesabından yaptığı açıklamada üçüncü kez hamile olduğunun müjdesini verdi. Eşi Adi Ezra ile birlikte Elle ve Liv adlı iki kız çocuğu sahibi olan Refaeli bu açıklamayı Eurovision sunucusu Assi Azar ile birlikte çektiği kısa bir video filmiyle yaptı. Filmde Assi doğrudan kameraya; "İşte Bar burada, sizlere bir şey söyleyecek" derken, ardından Bar kameraya gülümseyip iki buçuk milyon takipçisine; "Yine hamileyim" açıklamasını yaptı.

ESKİ EŞİ HAK TALEP EDİYOR

Henüz 27 yaşındayken yaşama veda eden ünlü müzisyen Amy Winehouse ölümünün ardından herhangi bir vasiyet bırakmamıştı. 3,64 milyon dolarlık serveti annesi Janis ile babası Mitch'e kaldı. Winehouse'u eroine alıstıran eski eşi müzisyen/besteci Blake Fielder hukuki yollara başvurarak 1,4 milyon dolar talep ettiği bir dava açtı. Aile yakınları, Winehouse'un iki yıl evli kaldığı bu kişinin hiçbir şeye hakkı olmadığını, birlikte oldukları kısa süre içinde Winehouse'u sömürdüğünü ileri sürdüler. Ölümünün ardından kurulan Amy Winehouse Vakfı genç müzisyenlere destek olmayı sürdürüyor.

ANNE/KIZ BİRLİKTE KİTAP YAZDILAR

Hillary Rodham Clinton ile kızı Chelsea Clinton, el ele verip "The Book of Gutsy Women" adlı kitabı kaleme aldılar. Kitabın içeriğinde, bilim kadını Marie Curie'den aktivist Greta Thunberg'e kendilerini etkilemiş olan çok sayıda cesur ve kahraman kadının öyküsü var. Ekim ayının ilk günlerinde raflara çıkacak kitabın yayınevi Simon & Schuster'den yapılan açıklamada, bir First Lady ve Dışişleri Bakanı olmuş kişinin kızı ile birlikte kitap yayınlamasının bir ilk olduğu belirtildi.

İŞTE DOUGLAS AİLESİ

Michael Douglas ile Catherine Zeta Jones, tüm aile fertlerini hafta sonu bir akşam yemeğinde bir araya getirmek için çok uğraştı. Dört neslin birlikte olduğu ailenin en yaşlısı 102, en genci ise 20 aylıktı. Michael Douglas'ın yeğeni Kelsey Douglas, çektiği aile fotoğrafını Instagram'da paylaştı. Ailenin en yaşlısı, Spartacus filminin unutulmaz yıldızı Kirk Douglas, aralık ayında 103 yaşında olacak, eşi Anne ise 100 yaşında.

ARTIK AYNI ÇATI ALTINDALAR

Uzun zaman önce hayatlarını birleştirmelerine rağmen Brad Falchuk ile Gwyneth Paltrow aynı evlerde yaşamaya devam ettiler. Ancak, geçtiğimiz günlerde, Hollywood'un bu ünlü çifti artık aynı evde yaşama kararı aldıklarını duyurdu. Paltrow aynı evlerde yaşamamanın ilişkileri açısından daha sağlıklı olduğunu söylerken, Falchuk ise böylece her ikisinin önceki evliliklerinden olan çocuklarına, yeni duruma alışma, uyumlu bir geçiş yapma fırsatını tanıdıklarını belirtti.

GAL GADOT, HEDY LAMARR ROLÜNDE

Canlandırdığı Wonder Woman karakteri ile uluslararası ün kazanan Gal Gadot, bir mini dizide Hedy Lamarr rolünü oynayacak. 1930 ve 1940'ların en başarılı oyuncularından biri olan Hedy Lamarr, sanatsal yeteneğinin yanı sıra bir mucit olup, Wi Fi'nin temeli sayılan bir cihaz icat etmişti. Hollywood'un en güzel kadınlarından sayılan Hedy Lamarr, Judy Garland ve Clark Gable gibi dönemin ünlü aktörleriyle çalışmıştı. Gal Gadot, ilginç bir yaşam öyküsü olan Hedy Lamarr'ı canlandırmaktan mutluluk duyduğunu belirtti.

DIANE KRUGER CASUS OLDU

Yönetmenliğini ve yapımcılığını Yuval Adler'in üstlendiği 2019 yapımı "The Operative", eski bir istihbarat görevlisi olan Yiftach Reicher-Atir'in "The English Teacher" adlı romanından uyarlanmış bir film. Oyuncu kadrosunda Diane Kruger, Martin Freeman ve Cas Anvar var. Mossad tarafından Tahran'da casusluk yapması için görevlendirilen genç bir kadının öyküsünü beyaz perdeye aktaran ve ağustos ayında ABD'de gösterime giren film, sonbahar aylarında Avrupa ülkelerinde de vizyona girecek.

YAHUDİLİK EĞİTİMİ ÖNEMLİ

Çocuklarının eğitimiyle yakından ilgilenen ABD Başkanı Donald Trump'ın kızı Ivanka Trump, kızı Arabella'nın Yahudilik eğitimi almasına özen gösteriyor. Geride bıraktığımız yaz ayları içinde Ivanka, Arabella'yı üç günlük "Morasha Mania" adlı bir kampa gönderdi. Bu kampta çocuklara Tora, Modern Ortodoksluk eğitimi verilirken, Yahudi ve Amerikalı kimliğiyle iyi bir vatandaş olarak yetişmenin yolları öğretiliyor. Koruma görevlilerinin kampta Arabella'nın güvenliğini sağladıkları belirtildi.

BEANIE FELDSTEIN, MONICA LEWINSKY ROLÜNDE

"American Crime Story" adlı dizide oyuncu Beanie Feldstein, Monica Lewinsky'yi canlandıracak. Lewinsky'nin adı geçmişte Başkan Bill Clinton ile ilişkisi nedeniyle gündeme gelmişti. Yapımcılığını Monica Lewinsky'nin üstlendiği dizinin, Başkanlık seçiminin birkaç hafta öncesinde, 2020'nin Eylül ayında gösterime gireceği tahmin ediliyor. Bu antolojik dizilerin ilk ikisinde O.J. Simpson davası ve Gianni Versace cinayeti işlenmişti. Üçüncü bölümde Bill Clinton - Monica Lewinsky ilişkisi ve bu skandalı takip eden olaylar ele alınıyor.

Cesur Miss World Linor Abargil

Yaşam kimimize göre, adına kader dediğimiz bir çizgiden ibaret; kimimize göre ise, bir tesadüfler silsilesi... 1998 yılında henüz 18 yaşındaki *Miss Israel Linor Abargil*'in, başında Dünya Güzellik Kraliçesi tacı, gözünde yaşlar, seyircilerin coşkun tezahüratlarına karşılık vermeye, gülümsemeye çalıştığı sahne gözümün önünde. "Gözler ruhun aynasıdır" derler... Tekrar tekrar izlediğim ödül töreninde, bakışlarım Abargil'in gözlerine kilitleyip kalıyor. Gülümsemesi, sanki dudaklarında mühürlenmiş; gözlerine ulaşamıyor... Eğer öyküsünü bilmeseydim, acaba Linor Abargil'in sel gibi akan gözyaşlarını, yarışma heyecanının doruğa çıktığı bir noktada yaşadığı zafer coşkusunun bir ifadesi olarak yorumlar mıydım? Belki... Ama öyküsünü biliyorum. Bildiğim bir şey daha var: *Dünya Güzellik Yarışması'ndan yalnızca yedi hafta önce kaçırılıp tecavüze uğramış olan podyumdaki gencecik Abargil, çok meşakkatli bir yolculuğun henüz başında...* Büyük bir cesaretle ve kararlılıkla girişeceği bu yolculukta, yalnızca kendisine değil, benzer travmalardan geçmiş nicelerine şifa ve umut yolunu açacak...

#MeToo (Ben de) fırtınasından yıllar önce...

"If you've been sexually harassed or assaulted, write 'me too' as a reply to this tweet." ("Cinsel tacize veya saldırıya uğradıysanız, bu tweet'e cevap olarak, 'ben de' yazın.") 15 Ekim 2017 tarihinde sosyal medya hesabından bu paylaşımı yapan ABD'li aktris-aktivist Alyssa Milano, cinsel tacize karşı küresel bir hareketin fitilini ateşlediğini muhtemelen düşünmemişti. Ancak, Harvey Weinstein skandalından kısa süre sonra atılan bu tweet'in hızla yayılmasıyla, maruz kaldıkları cinsel taciz ve saldırıları o ana kadar saklı tutmayı tercih etmiş, dünyanın dört bir yanından on binlerce kadın ve erkek, yaşadıklarını "MeToo" etiketiyle paylaştılar. Miss World Linor Abargil'in, yaşadıklarını paylaşarak, kendisi ve diğer mağdurlar için şifa kapısını aralamaya hazır olduğu yıl ise 2008'di -cinsel şiddete maruz kaldığı tarihten on yıl sonra; #MeToo hareketinden ise neredeyse on yıl önce...

Dünya Güzeli'nin adalet savaşı...

1998 yılı Kasım ayında Seyşel Adaları'nda düzenlenmiş olan "Miss World" (Dünya) Güzellik Yarışması'nı kazanan 18 yaşındaki İsrail Güzeli Linor Abargil, coşku ve mutluluğun doruklarında olmalıydı. Seyahatler ve hayır etkinlikleri ile dopdolu geçecek baş döndürücü bir yılın yanı sıra, dünya çapında tanınırlıkla olağanüstü ivme kazanacak parlak bir modellik kariyeri... Oysa kraliçelik tacının göz alıcı pırlantisinin altında, Abargil'in yalnızca

yedi hafta önce yaşadığı ağır bir travmanın ürkütücü gölgesi vardı. 1998 yılı Ekim ayında Abargil, bir modellik işi için gittiği Milano’da, çalıştığı ajansın yönlendirdiği seyahat acentesi sahibi Uri Shlomo Nur’un cinsel saldırısına maruz

kaldı. Gençcecik yaşında sergilediği olağanüstü inana yeteneği ve cesaret olmasa, belki de bugün hayatta olmayacak Abargil’in, adalete uzanan zorlu yolculuğu, kurtuluşunun akabinde annesini telefonla aramasıyla başladı. Annesi Aliza Abargil’in yönlendirmesiyle, başından geçenleri İtalyan yetkililere aktaran ve DNA örneği veren Linor, takiben İsrail’e geri döndü. Ancak, İtalyan yetkililerin saldırganı delil yetersizliği savıyla serbest bırakmaları, Abargil’in adalet arayışını İsrail’de sürdürmesine yol açtı. Hakkında tutuklama kararı bulunduğu habersiz, eşi ve üç çocuğunu görmek üzere İsrail’e giriş yapan -Mısır doğumlu, sonradan Yahudiliğe geçmiş bir İsrail vatandaşı olan- Uri Shlomo Nur, Ben Gurion Havaalanı’nda gözaltına alındı. Ve takiben, Linor Abargil’in “ikinci bir tecavüz” olarak tanımladığı, uzun dava süreci başladı. Davalı avukatlarının, sıklıkla olayın her iki tarafın rızası ile gerçekleştiğini savduğu ve pek çok tecavüz mağdurunun bu sebeple adalet arayışına girmekten kaçındığı süreç... Başlarda Abargil, yaşadıklarını yalnızca en yakınlarıyla paylaşmayı düşünmüş olsa da, bu mümkün olmadı. Geçen zaman içinde, özellikle Miss World unvanını da kazanmasıyla birlikte, o artık tanınmış bir şahsiyetti. Böylelikle, Miss World’un tecavüz davası, yalnızca İsrail’de değil, tüm dünyada haber oldu! Mahkeme 1999 yılında Uri Shlomo Nur’u, Linor Abargil’e tecavüzden, o güne kadar İsrail’de bir tecavüz davasında verilmiş en uzun hapis cezası olan 16 yıla mahkûm etti. Nur’un hükûm giymesinin akabinde İsrail halkına seslenen Linor Abargil, tüm tecavüz mağdurlarını, kendilerine karşı işlenmiş suçu, yetkililere bildirmeye çağırdı. Zaman içinde, Nur’un erken tahliyesi gündeme geldiğinde ise Abargil, Nur’un delil yetersizliği nedeniyle beraat ettiği önceki davaları açmış olan tecavüz kurbanlarından destek alarak, hapis cezasını indirimsiz çekmesini sağladı.

“Brave Miss World”: Bir Abargil–Peck girişimi...

Miss World Linor Abargil, yaşamının en dehşet verici olayı ile en muhteşem zaferrinin neredeyse peş peşe tezahür etmesinin bir anlamı olması gerektiği düşüncesindeydi. Abargil’e göre, yaşam misyonu,

Ne kadar korkunç bir öykü; ama bunun benimle ne ilgisi var, diye düşünebilirsiniz... Oysa tecavüz her yerde olabiliyor, her gün – en iyi yerlerde ve en kötü yerlerde. Küçük kızlar, genç kızlar, kadın askerler, öğrenciler, iş kadınları, engelli kadınlar – hiç kimse muaf değil... L. Abargil

maruz kaldığı travmayı diğer tecavüz kurbanları ile paylaşmak; sessiz kalmamalarını, başlarına gelenler için kendilerini suçlamamalarını sağlamak; yaşamlarında fark yaratabilmektir. Misyonunu yerine getirmeye hazır olması için ise, tam on yıl geçmesi gerekti. Bu süre zarfında, bir yandan parlak modellik kariyerini sürdüren ve aynı zamanda dizi filmlerde rol alan Abargil, diğer yandan yaşam hedeflerine uygun olarak girdiği Netanya Academic College’den, 2013 yılında ceza hukuku avukatı olarak mezun oldu.

Linor Abargil, Brave Miss World belgeselinin yönetmeni & eş yapımcısı Cecilia Peck’le birlikte (Washington DC; Fotoğraf: Motty Reif)

Yaşadığı travmayı sırasıyla ailesi, İsraili yetkililer ve -Miss World unvanını kazanmasının ardından- yarışmanın jüri üyeleriyle paylaşmıştı. Sırada tüm dünya vardı... Tecavüz konusunda bir belgesel çekmeyi hedefleyen Abargil, enerjisinden etkilendiği “Shut Up and Sing” (Savaşma, Şarkı Söyle) adlı belgesel filmin yönetmenlerinden Cecilia Peck (aktör Gregory Peck’in kızı) ve yapımcı Inbal Lessner’le (“Nazi-avcısı” Simon

Wiesenthal’ı konu alan, “I Have Never Forgotten You” – Seni Asla Unutmadım adlı belgeselin eş yapımcısı) Los Angeles’te bir araya geldi. Aralarında Woodstock Film Festivali İzleyici Ödülü ve Chicago Film Festivali Jüri Özel Ödülü’nün de yer aldığı birçok ödül kazanmış olan “Shut Up and Sing”, dönemin ABD Başkanı George W. Bush karşıtı söylemleri nedeniyle bir linç kampanyasına maruz kal-

Linor Abargil, çocuk yaşlardaki cinsel şiddet kurbanlarının tedavi gördüğü, Soweto'daki (Johannesburg, Güney Afrika Cumhuriyeti) Teddy Bear Clinic'te (Fotoğraf: Karen Landsberg)

Her dört kadından biri yaşamı süresince cinsel tacize uğradı veya uğrayacak. Kadınların yüzde sekseni asla suç duyurusunda bulunmayacak ve çoğu vakada yaşadıklarını kimseyle paylaşmayacak. Cinsel şiddete kendi davranışlarının yol açtığını düşünerek, hayatı boyunca suçluluk hissedecek. Tecavüzcülerin yüzde doksan yedisi bir gün dahi hapis yatmayacak...

L. Abargil

miş olan ünlü kadın müzik topluluğu Dixie Chicks'in yaşadıklarını mercek altına almaktaydı. Bu görüşmenin ardından Tel Aviv'de bir basın açıklaması yapan Abargil, bir web sitesi açtı: "LinorSpeaksOut.com" (Linor Konuşuyor). Bir süre sonra "BraveMissWorld.com" (Cesur Miss World) olarak değiştirilen alan adıyla, sitenin ziyaretçi sayısı bugün 10 milyona ulaşmak üzere... Sitesi kanalıyla tecavüz kurbanlarından öykülerini paylaşmalarını talep eden Abargil, kısa sürede bir e-posta bombardımanı ile karşı karşıya kal-

dı. Takiben, beş yıllık bir zaman zarfında, farklı ülkelerdeki öykü sahipleriyle yüz yüze görüşmeler yapan Abargil, ayrıca bağış toplama ve tanıtım etkinliklerinde bulundu. Tecavüz mağdurları ile yaptığı görüşmeler, belgeselin önemli bir kısmını oluşturuyor. Öyküler, güçlü, dokunaklı ve kimi zaman seyretmesi zor... Yapımcıların, kurbanların öykülerini filme dâhil etme tercihine gelince: Abargil, şifaya uzanan yolun konuşmaktan geçtiğine inanıyor. Ayrıca öyküler, tecavüzün sık yaşanan bir olgu olduğu, bununla birlikte kovuşturmanın kolay olmadığı mesajını veriyor. Kurbanların birçoğu suçu bildirmekten kaçınırken, açılan davalar da delil yetersizliğinden düşebiliyor. "Brave Miss World" belgeselinde seyirci, Linor Abargil'in, diğer kurbanların öykülerine gösterdiği tepkilerin yanı sıra, nişanlısı (bugün eşi olan Oron Kalfon), ebeveynleri, kız kardeşi ve arkadaşlarıyla olan ilişkilerini de gözlemleme olanağı buluyor. (İlk evliliğini Litvanyalı NBA oyuncusu Sarunas Jasikevicius ile yapmış olan Abargil'in, Oron Kalfon'la yaptığı ikinci evliliğinden üç çocuğu var.) Belgeseli özgün kılan ise, Abargil'in beş yıl zarfında geçtiği evreleri, psikolojik profilini ortaya koyuyor olması... Örneğin, belgeselin çekim sürecinde travma sonrası stres bozukluğu (PTSD) belirtileri nedeniyle, aktivist olarak çalışmalarına altı ay ara vermiş olan Abargil, dö-

Linor Abargil-Oron Kalfon düğünü (2010)

nüşünde, travmayı takip eden yıllarda benimse-
diğinden de daha dindar bir yaşam biçimine kay-
mış: başını kapatmış; eşi dışında hiçbir erkeğin
elini tutmamaya başlamış.

“Brave Miss World” web sitesi bugün, dünyanın
farklı ülkelerindeki tecavüz kurbanları için ön-
de gelen kaynaklardan biri konumunda... 2014
yılında belgesel dalında Emmy ödülüne aday
olan “Brave Miss World” filmi ise, bugüne kadar
ABD’den Endonezya’ya, Yeni Zelanda’dan Brezil-
ya’ya pek çok ülkenin üniversite kampüslerinde,
İsrail elçiliklerinde vb. gösterime sunuldu. Ay-
rıca, Amazon, iTunes ve Netflix’in de aralarında
bulunduğu farklı platformlarda izlenebilmekte...

Miss World: Daha iyi bir dünya için...

Linor Abargil Dünya Güzellik Yarışması’nı takip
eden bir yıl zarfında, Miss World olarak üzerine
düşen görevlerin tamamını yerine getirememiştir.

“Umarım Brave Miss World filmi,
mağdurları, yaşadıkları hakkında
konuşmaya ve utanç duymadan suç
duyurusunda bulunmaya teşvik etmesinin
yanında, tecavüzcülerin daha uzun
hapis cezalarına çarptırılmalarına
yol açar. Dünyanın her yerinden
mağdurlarla, farklı tecavüz vakaları
hakkında konuştum - yabancı tecavüzü,
randevu tecavüzü, tanıdık tecavüzü,
kampüs tecavüzü, aile içi tecavüz,
savaş silahı olarak tecavüz... Tecavüz
konusunu gölgelerden alıp, aydınlığa
çıkartmak istiyorum...”

L. Abargil

Uzun ve zorlu dava süreci nedeniyle, evine, aile-
sine yakın olması gerekiyordu. Bununla birlikte,
bugün geriye baktığında, Miss World tacminin ona
yüklediği sorumluluğu yerine getirdiğine inanı-
yor. Abargil’e hak vermemek ne mümkündür!

Abargil davasından sonra İsrail’de, daha önce ol-
madığı kadar çok sayıda cinsel şiddet mağduru,
tecavüz kriz merkezlerine başvurarak yardım ist-
tedi; polise gidip suç duyurusunda bulundu. Bu
durum Abargil’e şunu gösterdi: “Eğer konuşur ve
başkalarını da konuşmaya teşvik edersek, kendile-
rini yalnız hissedemeyen, kimsenin onları anlamadığını
düşünen tecavüz kurbanlarının hayatlarında fark
yaratabiliriz...” Ayrıca, yine Abargil davası son-
rasında, İsrail’de tecavüz kurbanlarına, suçlunun
tahliye olacağı tarih konusunda bilgi verilmeye
başlandı.

Linor Abargil, “Brave Miss World” ile tecavüz ko-
nusunu gölgelerden alıp aydınlığa çıkartmayı
amaçladı. Hedefleri: Mağdurları yaşadıkları hak-
kında konuşmaya ve utanç duymadan suç duyuru-
sunda bulunmaya teşvik ederken, tecavüz suç-
lularının daha uzun hapis cezalarına çarptırıl-
malarını sağlamak... Tecavüz kurbanlarının tıbbi
ve hukuki desteğe ulaşmalarını kolaylaştırmak...
Her şehirde bir cinsel şiddet kriz merkezi açılma-
sı ve tecavüz kit’lerinin (rape kit) işleminden geçi-
rilebileceği, tecavüz faillerine dava açılabilmesi
koşulların sağlanması... Kurbanın kendisini suç-
lamadığı ve sessiz kalması yönünde baskı görme-
diği bir ortam yaratmak... Miss World Linor Abar-
gil, her birimizin, tanıdığımız bir tecavüz kurba-
nını yardım almaya teşvik etmemiz halinde, ses-
sizlik duvarını yıkacağımıza ve daha iyi bir dün-
yanın temellerini atacağımıza inanıyor.

Linor Abargil, tecavüz mağduru Julie C. ile konuşurken (NY; Fotoğraf: Ronan Killeen)

Miss World Linor Abargil anlatıyor...*

Netanya, İsrail’de dünyaya geldim. Olağan bir çocukluk geçirdim –model olmak aklımın ucundan dahi geçmezdi... 18 yaşımdayken, erkek arkadaşım model olmak istediği için, onunla birlikte modellik ajansına gittim: erkek arkadaşımı İş İdaresi’ne yönlendiren ajans, sıra bana gelince, hemen kontrat imzalamayı önerdi. Miss Israel yarışmasına katılacak adaylardan biri çekilince, yerine ben aday oldum. Yarışmayı kazandığımda, aniden “tanınmış biri” olmuştum. “Netanya’dan Linor” değil, “güzellik kraliçesi Linor Abargil!”

Modellik yapmak üzere Milano’ya gittim, ancak orada rahat etmedim. Evime geri dönmek istiyordum. Bu sebeple modellik ajansından yardım istedim. Beni, yıllardır çalıştıkları, İbranice konuşan, ailesi İsrail’de yaşayan bir seyahat acentesi sahibi ile tanıştırdılar. Ona güvenebileceğimi söylediler. Nazik, profesyonel birine benziyordu. Bana, Milano–Tel Aviv seferlerinde yer bulunmadığını söyledi. Daha sonra, Roma’dan hareketle Tel Aviv’e gidecek bir uçakta benim için yer ayırttığı bilgisini verdi. Beni arabastırla havaalanına bırakmayı önerdi. Bu nazik adamın bana zarar verebileceği düşüncesi, aklımın ucundan dahi geçmedi. Daha sonra, bunun dik-katlice planlanmış bir eylem olduğunu ve zarar verdiği ilk kişi olmadığını anladım.

O korkunç geceyi, uzun yıllar boyunca kâbuslarımda tekrar tekrar yaşadım. Tenha bir yola sarparken bana, otobanı özellikle kullanmadığını, bu sayede geçiş ücreti ödemek zorunda kalmayacağımı söyledi. Yanında bıçak, ip ve bir plastik torba getirmişti. Roma’ya yolculuk ve İsrail biletim, gündeminde hiç olmamıştı. Gidişimi asla planlamamıştı.

İple bağlandım; bıçaklandım; nefessiz bırakıldım; iki kez tecavüze uğradım. Bir ara onunla iletişime girebileceğim bir fırsat ortaya çıkınca, hayatta kalma güdüm baskın geldi. Ona ailesini sordum. Ona ulaşmaya çalıştım. Aniden o ruh halinden çıktı. Milano’dan hiç ayrılmadığımı zı itiraf etti – yalnızca şehrin etrafında daireler çizmişti.

Beni tren istasyonuna götürmesini sağlamayı başardım. Tren hareket etmek üzereyken, onun gardan ayrıldığını gördüğüm anda, platformdaki telefona doğru koştum. Annemi aradım ve başımdan geçenleri ona anlattım. Annem bana öncelikle duş almamamı söyledi: tıbbi muayeneden geçmem ve polise gitmem gerekiyordu.

Linor Abargil'in Miss World tacını taktığı an (1998)

Annem bende utanma hissi yaratacak herhangi bir yorum yapmadı. Roma’da muayene edildim; benden örnek alındı. Sonra karakolda ifade verdim. Annem Roma’dan Tel Aviv’e dörebilmem için uçakta yer ayırttı. İtalya’ya bir daha ancak on yıl sonra, “Brave Miss World” filminin çekimleri için gidebildim. Korkularıyla yüzleşmem bu kadar uzun bir zaman aldı.

Aynı zamanda, Miss World yarışmasına hazırlanmam gerekiyordu. Yarışmaya katılan 86 ülke vardı – dünyanın dört bir yanından güzellik kraliçeleri... Ben İsrail’i temsil ediyordum. Annem, yarışmaya katılmamın, yaşadıklarımı zihnimden uzak tutmama yardımcı olabileceğini söyledi.

Gittim; ancak yalnızca verilen talimatları yerine getiriyordum. İçimdeki ses ise çığlık çığlığa bağıyordu: “Yardım edin! Beni kurtarın!” Yaşadığım azabı hiç kimse bilmiyordu.

Kazanma olasılığım olduğunu düşünmemiştim. İsrail o güne kadar bu yarışmayı hiç kazanmamıştı. Eve döneceğim günü sabırsızlıkla bekliyordum. Sonra uzak bir mesafeden şu sözleri duydum: “Kazanan: Miss Israel”.

* Linor Abargil’le yapılmış, Mayıs 2011 tarihli (Aralık 2017’de güncellenmiş) söyleşiden alıntılanmıştır (“thedailybeast.com”).

Kaynakça:

<https://www.bravemissworld.com/>

<http://www.aafca.com/aafca/linor-abargil>

<https://jewishstandard.timesofisrael.com/urging-rape-victims-to-speak-out/>

<https://www.hadassahmagazine.org/2019/06/25/gamani-metoo-movement-israel/>

<https://www.thedailybeast.com/brave-miss-world-linor-abargil-on-her-journey-from-rape-victim-to-beauty-queen-to-activist>

<https://www.moroccoworldnews.com/2018/03/212772/brave-miss-world-moroccan-jewish-me-too-cecilia-peck/>

<https://forward.com/sisterhood/188768/when-miss-world-was-raped/>

<https://www.jpost.com/Features/In-Thespotlight/Gravine-From-carbon-to-gold>

BAŞKA TÜRLÜ BİR YATIRIM MÜMKÜN MÜ?

Yatırımlarınızı klasik yöntemlerle değil, size özel çözümlerle nasıl değerlendireceğinizi merak ediyorsanız Yapı Kredi Blue Class tam da size göre.

Kişiyeye özel Portföy Yöneticileri sayesinde merak ettiğiniz tüm soruların cevabını almak ve yatırımlarınızın önündeki sınırları kaldırmak için siz de Yapı Kredi Blue Class'a gelin.

İstanbul'da bir “Lüzumsuz Adam”

Sait Faik

Modern Türk Edebiyatı'nın önemli isimlerinden Sait Faik, şüphesiz ki edebiyatımızın en nev-i şahsına münhasır kişiliklerinden... İstanbul'u, belki de en çok Burgaz'ı ve Beyoğlu'nu sevdi, sık sık Nisuz'da ya da Tuna Birahanesi'nde görüldü. İyi ki görür görmez yanına gitmeye kalkışmadınız! Son derece içe kapanık bir insandı, ki Salah Birsel onun için, “Yalnızlığı kendisine yaşam biçimi olarak seçmiş” derdi. Öyle ya, Yaşar Kemal de ‘onun yalnızlığı’na vurgu yapmamış mıydı:

“Akşamüstleri Tünel'den Taksim'e doğru sol kaldırımdan yürürseniz, gözünüze dalgın, siyah gözlüklü, yüzü kederli ama müthiş kederli -yüzündeki keder besbellidir, elle tutulacak gibi, yüzde donup kalmıştır-, pantolonu ütüsüz, ağarmış saçları kabarmış bir adam çarpar. Bu adamın, bu Beyoğlu kalabalığı içinde bir hali vardır ki, (daha doğrusu her hali) size bu koskocaman şehirde yalnız, yapayalnız olduğunu söyler. Bu neden böyledir? Orasını kimse de bilmez. (...) Bu adam hikâyecisi Sait Faik'tir.”

Sait Faik ve Yaşar Kemal

Sait Faik, neşesiyle, huysuzluğuyla, yalnızlığıyla, olağan dışı karakteriyle güzel, inandırıcı, sahici bir insandı. Hayatı boyunca istikrarlı olarak sadece iki şeyi sürdürdü; yalnızlığını ve yazmayı. Bu ‘yalnız’ kişiliğine çok uygun olduğu için midir bilinmez, en çok Burgazada'da mutlu oldu. Burgazada'yı balıkçılar, istakoz avcuları, deniz, adaya dair hikâyeler, rivayetler ile birlikte anlattı. Sait Faik'in balıkçıları şafaktan ‘ırıt’ a kalkar, hava ne zaman poyra-

za 'dirise edecek' önceden bilirlerdi. Öykülerinde *Hristo Kalfa*'yı, *Barba Antimos*'u, *Barba Vasili*'yi, *Niko*'yu, *Barba Apostol*'u başköşeye yerleştirme-si boşuna değildir. Adalı'ydı Adalı olmasına ama Beyoğlu'na çıkmayı da hiçbir zaman ihmal etme-mişti. Orada kendisini *Berber Dimitro*'nun, *Yorgi-ya*'nın, *Matmazel Todor*'nin, *Madam Katina*'nın beklediğini bilirdi. Onları da unutmazdı. "Beyoğ-lu bir âlemdir (...)" derdi. "İnsanlar yarına burada hazırlanır. Uyuyan koca şehrin ortasında, iki üç yüz metre içinde, geceleri atan bir tek yüreği vardır, İst-ambul'un."¹ *Sait Faik*'in İstanbul'unda, hayatın bü-tün önemli dönemeçlerinin mekânı, hep Beyoğ-lu'ydu. Bütün önemli kararlar orada verilirdi. Hay-dı, biz de *Sait Faik*'in peşine takılıp bir dönemin 'çokkültürlü İstanbul'unda gezintiye çıkalım.

'Çokkültürlü İstanbul'

Sait Faik, dünyayı Adapazarı'ndan adımlama-ya başladı. İlk gençliğinden itibaren İstanbul ile soluk aldı. Ne babasının istediği gibi *kültürlü bir tüccar* oldu, ne de annesinin dilediği gibi *yakışık-lı bir hariciyeci*. Olsa olsa bir 'aylak'ı. Fakat 'ay-laklık da ciddi bir müessesese' idi! Kısacık ömrüne sığdırdığı on iki öykü kitabı, bir şiir kitabı, iki ro-man, bir çeviri ve bir röportaj kitabı bunun kanıtıdır. *Sait Faik*'in İstanbul'u, farklı dinlerin, etnik grupların alışkanlıklarıyla, yeme içme kültürle-riyle, müzik pratikleriyle, tören ve ritüelleriyle, ev düzenleriyle, giyim kuşam stiliyle, konuşma ve ifade biçimleriyle şekillenmişti. Onun öyküleri bu bağlamda incelendiğinde İstanbul'un çokkül-türlü yapısı da belirgin biçimde açığa çıkar.

Sait Faik öykülerinin mekânı olan İstanbul, kül-tür-kimlik ekseninde değerlendirilmeye uygun sayısız imge ve göstergeli barındırır. Bu neden-le öykülerinin mekânı aidiyet, kültürel çeşitlilik ve farklı yaşam tarzları ile birlikte anlam kazanır. *Kahramanların* ilişki biçimlerinin sınırları semt-lerin özgün dokusu belirler. Üstelik her semtin kendine özgü ilişki biçimi, sosyal atmosferi var-dır. Bu nedenle onun kahramanları çok renkli, çok sıra dışı, kimi zaman da 'çok tuhaf, çok tam-dık'tır. Öykülerindeki İstanbul, farklı etno-dinsel gruplara, sosyal katmanlara ev sahipliği yapar. Bu öyküler özellikle azınlıkların İstanbul'daki günlük yaşamına yönelik ayrıntılı bilgiler içerir. Fakat onun İstanbul'u hiçbir zaman 'ötekileştir-me'ye mekân olmaz.

"*Medar-ı Maişet*" romanının kahramanı "İnsan-lar ne Yahudi, ne Müslüman, ne Hristiyan doğar-lar..." diyerek bunu bize bir kez daha kanıtlar. Kent kültürünün en önemli iletişim kanalların-dan biri olan 'mahalle kavramı'nın, başlı başına bir performans alanı olduğu düşünüldüğünde, onun,

Beyoğlu'nun 'arka sokak' mahalleleri için yazdık-larının önemi daha da iyi anlaşılacaktır:

"İki tarafından karanlık yokuşlar, fakir evler inen bir sel yatağındadır Aleksandra'nın evi. Yukarıdan aşağı evleri, caddeleri, insanları ile yuvarlanır gibi inen bu yokuşların manzarası görülmüş şeylerden de ğildir. Bir yanında randevu evleri, bir yanında genelev-ler kaynaşır bu sokağın. Karidesçiler, elektrik işçisi, sirkeci, marangoz çırağı, garson, berber, akordeon-cu, gitaracı, bar artisti, revü figüranı, terzi çırağı gi-bi esnafın birbiri üzerine yıkıldığı yokuşta her din ve mezhepten insan vardır. Türk, Rus, Ermeni, Rum, Nesturi, Arap, Çingene, Fransız, Katolik, Levanten, Hırvat, Sırp, Bulgar, Acem, Afganlı, Çinli, Tatar, Yahudi, İtalyan, Maltız ve daha bu gibi çok ulusun birbirine karıştığı bu garip mahalleden sel yatağına her akşam küçük figüran kızlar iner (...)."²

Sait Faik'in öykülerinde mahalleler toplumsal ve kültürel ilişkilerin biçimlendiği, kent en temel unsurudur. Bu mahallelerin kültürü ve yaşam tarzı tarihsellik, dayanışma, komşuluk, birlikte-lik, aidiyet gibi unsurlardan oluşur. İbadet mer-kezleri, anıt, mezarlık, kültür merkezi, kulüp vb. çok farklı unsurlara sahiptir.

Sait Faik'in İstanbul'u, farklı dinlerin, etnik grupların alışkanlıklarıyla, yeme içme kültürleriyle, müzik pratikleriyle, tören ve ritüelleriyle, ev düzenleriyle, giyim kuşam stiliyle, konuşma ve ifade biçimleriyle şekillenmişti.

Sait Faik'in öykülerinde mahalleler toplumsal ve kültürel ilişkilerin biçimlendiği, kentin en temel unsurudur.

Bu unsurlar öykülerinin kültürel konumunu belirginleştirmiş, niteliğini belirlemiştir. Öykülerin kahramanları mahallelerinin, semtlerinin kültürel niteliklerini taşır. Bundandır ki, zaman zaman, “İçinizi hiç bilmediğiniz bir İstanbul semtinin akşamı kaplar.”³ Bu semt, kimi zaman “Mürüvvet” öyküsündeki Kocamustafapaşa’dır, “Bacakları Olseydi”nin Yüksekaldırım’ıdır, kimi zaman da “Lüzumsuz Adam”ın Maçka’sı... Sait Faik’in öykülerinde mahallelerin sosyo-ekonomik ve kültürel ayırt edici özellikleri her mahallenin kendi özgünlüğünü oluşturmakta, İstanbul, farklı kültürleriyle öne çıkan bu mahalleler üstünden yükselmektedir. Kahramanları, mahallelerini olmak istediği kişi olmasına yardımcı olacak bir sahne olarak kullanabilmiş ve böylece mekân, kimliğin kurulmasına yardımcı olmuştur. Burgazada’nın “Rumcası bol”dur,⁴ Maçka, hep “Başka bir âlem”dir.⁵ Yaşam tarzında ve toplumsal değerlerde meydana gelen değişimler farklı mekânları üretmiştir. Dolayısıyla, Surdışı İstanbul’unun yoksul mahallelerini de unutmaz, “Paşazade”de, “Sur Dışında Hayat”da, “Kalorifer ve Bahar”da Topkapı’nın, Mevlanakapı’nın gündelik yaşamını anlatır: “Bu mahallelerde yaşayan insanlar milliyet ve din ayırımına çok fazla önem vermezler. Müslüman, Hıristiyan, Yahudi bir arada yaşarlar ve bundan herhangi bir rahatsızlık duymak da akıllarına gelmez (...) Bu mahallelerden şehrin merkezine gitmek, İstanbul’dan Ankara’ya gidip gelmekten zordur (...) Bazen bir sarı Apostol, bir sulu Avram’a Yahudice sataşır; bazen bir Barbunya Ahmet, Zargana Agop’a

dert yanardı (...) Kendi aralarında din farkı gözetmeksizin kız bile alıp veren insanların başlıca düşmanı, daha doğrusu sevgilisi, bir tepeye çıkıldığı zaman görülen şehrin merkezidir. Orada kapkaranlık, soğuk geceleri ısıtan bir aydınlık vardır.”

Sait Faik’in mahalleleri, sakinlerinin gündelik hayatı üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Mahalle yaşamına duyulan aidiyet hissi, dayanışmanın yanı sıra kontrol mekanizmasını da geliştirir. Öykülerin kahramanları, kentle ilişkisini mahalleleri aracılığıyla kurar. Bu nedenle Sait Faik öykülerinde mahallenin toplumsal inşasını anlamak, kendimizi kurma biçimimizi anlamak demektir. “Lüzumsuz Adam” öyküsündeki Mansur Bey’in düşündüğü gibi, zaman zaman mahalle ‘sığınacak yer’dir. Tanıdık, güvenilir bir ortama dönme ihtiyacıdır: “Mahallemden pek memnunuz. Yedi senedir çıkmadım oradan desem yeri. Hiçbir dostum da nerede oturduğumu bilmiyor. Mahallemden dediğim; şu yedi senedir – üç ayda bir Karaköy’e inip dükkân kirasını almak bir yana – yaşadığım yer, üç dört sokak içindedir.” İstanbul’dan bağımsız bir Sait Faik düşünemeyeceği gibi, Sait Faik’siz bir İstanbul da düşünülemez. Öyle ki, öykülerin mekânı olan İstanbul, çoğu zaman hikâyenin kahramanı mertebesine yükselir.

Sait Faik, İstanbul’da bir dönemi yaşadı. Öyküler yazdı, çevireler yaptı. Akşamüstleri Beyoğlu’na çıktı mı ondan mutlusu olmadı. En yakın arkadaşları balıkçılardı. Yaşamını son derece yalın hale getirebilmiş nadide insanlardandı. Biz okurlar belki de bu yüzden en çok ona inandık. Falci Matmazel Todorî, Yorgiya, Barba Apostol, Madam Katina ve gölgeli duvar dipçileri, balıkçıların ağları, endam aynalı İstanbul evleri, lavanta kokuları, rumî 1314 tarihinde Beyoğlu’nda Fransız Konsoloshanesi’nde verilen maskeli baloda çekilmiş eski bir fotoğraf, bir öğleüstü Vangelistra Kilisesi’nden duyulan çan sesi, iskorpit balıkları, ada yaseminleri, ayva ağacından kuşlar... Hepimiz... Onu hiç unutmadık. Bir gün ‘Stelyanos Hrisopolos’ gemisinde tekrar karşılaşacağız.

Dipnotlar

¹ “Beyoğlu Röportajı”ndan

² “Bütün Hikâyeleri”nden

³ “Gün Ola Harman Ola” öyküsünden

⁴ “Alt Kamara” öyküsünden

⁵ “Lüzumsuz Adam” öyküsünden

Kaynakça

- Mahmut: Temizyürek (2006) “Dülger Balığma Dönüşmek,” Eşik Cini, S.6, Yıl: 1, Kasım-Aralık.
- Sait Faik’in “Beyoğlu” röportajı (1984). Milliyet Sanat Dergisi / Yazarın kitaplarına girmeyen bu röportaj 1951’te “Resimli İstanbul Haftası”nda yayımlanmıştır.
- Salâh Bırsel (1975) “Kahveler Kitabı”, Koza Yayınları
- Yaşar Kemal, (1953) “Sait Faik’le Görüşme” Cumhuriyet Gazetesi, 17.5.1953.

KURUMSAL SPONSOR
CORPORATE SPONSOR

Tüpraş

ARTER

ARTER'LE SANATA DAHA ÇOK ALAN

Sergiler, etkinlikler, öğrenme ve film programlarıyla
Arter şimdi yeni binasında.

ARTER.ORG.TR

1969-2019
VEHBI
KOÇ
VAKFI'NİN
ELLİNCİ
YILI

KURUCU | FOUNDER

Vehbi Koç Vakfı

Çocukluğumun çokkültürlü mozaigi

Çok afacan bir çocuktum. Çok talihli bir çocuktum. Fransız Kız Ortaokulu'ndaki ilk senelerimi hatırladığımda, okula gittiğimi henüz anlayamadığımı düşünüyorum. Öğrenci olduğumu anlamam Lise birinci sınıfı bitirdiğim seneyi buldu. Peki derslerime çalışmadığım bu süre içinde neler yaptım?

Ailemden dinlediğim, ailem ile gezdiğim İstanbul'u kendi kurduğum dostluklarla keşfettim. Sıraselviler Caddesi'nin arka sokağındaki okulumuzun köşe başındaki, Ermeni bir karı koca tarafından işletilen kırtasiye dükkânı, en çok vakit geçirdiğim yerlerden biriydi. Sadece alışveriş değil, sohbetleri, ikramları ve benim de o yaşlarda oluşmaya başlayan mutfak merakım ile okul sonraları, hâlâ en sevdiğim tatlılardan biri olan *nazook* yemeye, bu mekâna giderdim. Tatlılar bittikten sonra, tabakta kalan cevizleri aldığım parmak uçlarımı, şekeri bulaşmış dudaklarımı yalayarak karnımı ve onlu yaşlarımızın ortalarındaki henüz içine gam karışmamış kahkahalarla da ruhumu doyururdum. En aşına olduğum mutfaktı sanırım Ermeni mutfağı o senelerde. Hemen bir sene öncesinde, kolej sınavlarına hazırlanırken *Madam Varuhi* den özel ders almıştım. Dersler grup dersiydi, tek Müslüman öğrenci bendim. *Madam Varuhi* beni çok sevmiş, ben de onu ve köpeğini çok sevmiştim. "Toplama çıkarmadan başka bir şey bilmiyor ama akıllı bu çocuk, yetiştirebilirim," demiş ve beni ele almış, grup dersi sonrası özel olarak ilgilenmiş, bana kendi yaptığı pastalardan ikram etmiş, hatta henüz iştahı açılmamış ciltz bir çocuk olduğum için pek çok kere zorla bir şeyler yedirmişti. Renk renk *Paskalya* yumurtaları, *Noel* hazır-

"Henüz küçük olduğum için bana ikram edilmeyen, köşeden bana bakan yeşil, portakal, kırmızı likörlerin albenisini ise hiç unutamadım."

"Ada buluşmaları, her birinde iyi derecede enstrüman çalan bir aile ferdinin olduğu, misafirperverlikleri, ikramları, renkli sohbetleri unutulmaz Yahudi evleri..."

lıkları, daha önce tatmadığım pasta ve tatlı çeşitleriyle neşe içinde geçirdi dersler. Hem öğretmenin gayreti hem de bu yemeklerin lezzetinden zihnim açılmış olmalı ki, onun güvenini ve emeğini boşa çıkarmadım. Henüz küçük olduğum için bana ikram edilmeyen, köşeden bana bakan yeşil, portakal, kırmızı likörlerin albenisini ise hiç unutamadım.

Her sene nasıl *Paskalya*'yı beklersem, aynı sevinçle *Hamursuz Bayramı*'nı da beklerdim. Fransız Lisesi'nde en yakın arkadaşım, bana iki saatlik sürenin az geldiği matematik sınavlarından on dakikada tam puan alarak çıkan *Niso* idi. Çok zeki bir insanla arkadaş olmanın verdiği zenginliği ilk keşfettiğim arkadaşım *Niso*... Bilgisayar denilen nesneyle de birbirimizle de aynı anda tanışmıştık. Sonraları benim doğum günü partilerim, "zamanı gelsin, okula getirsin" diye beklediğim kendisi benek benek, sesi çıtır çıtır, yemesi kıtır kıtır *hamursuz*; *Niso*'nun evinde yaptığı davetler, annesinin pastaları; şimdilerde mozaik pasta denilen "gateau salam" ve kestaneli mont blanc. *Niso*'nun öncülüğünde, üniversite senelerimizde Ada buluşmaları, her birinde iyi derecede enstrüman çalan bir aile ferdinin olduğu, misafirperverlikleri, ikramları, renkli sohbetleri unutulmaz Yahudi evleri.

Müdafimi olduğumuz AKM konserleri öncesi, Gümüşsuyu'ndan aşağı doğru inerken sol taraftaki Fischer Restaurant'da *Mozart*, *Baudelaire*, *Chagall* konuşmaları, her ikimizin de yetiştiği kültüre ait bayramlar, yemekler, hikâyelerle ilgili sohbetlerimiz nasıl da sevgiyle hatırlanması, sanatın renkleriyle ne kadar büyüleyici idi. Şimdi,

sevdiğimiz her iki mekân da tarihe karıştı. Hatıralarımız başkaları tarafından bozulup, yıkılmıyor neyse ki! Kendime ait sevdiğim hatırları, mutlu olmak için usulca kaldırıp baktığım, sonra ihtimamın bin bir türlüsü ile tekrar yerine yerleştirdiğim billur bir fanusta saklıyorum; yanına ise pek az kişinin yaklaşmasına izin veriyorum.

Hepimizin beklediği yılbaşı hazırlıklarımı ben de severdim, severdim ama yılbaşının ertesi gününü daha çok severdim. Yılbaşı için anneannemin Ermeni komşularından öğrendiği, tam göbeğinin ortasına yerleştirilmiş midyesi pişince saydamlaşıp belli belirsiz görünürken, seyri ayrı yemesi ayrı nefasette zeytinyağlı lahana dolmaları; Dolapdere’de tavsiyeyle gidip önce müdavimi sonra ahbabı olduğumuz, aldığımız şarküteri kadarını da bize ikram edip oracıkta yediren, “*Biz bu ülkeyi çok seviyoruz*” diyen, hayırsever, nüktedan, anlattığı hikâyeleri unutulmaz *Mösyö Lazari Kosmaoglu*’nun dükkânından yılbaşı alışverişleri; dedemin, küçükken evlerindeki Çerkez aşçıdan öğrendiği tariflerle yaptığımız Çerkez tavuğu... Kurtuluş’ta Tuşba’dan aldığımız, üzeri tarçınlı topikler! Hiçbiri unutulmaz. Ermeni arkadaşlarımin bana topik tapmayı öğreteceklerine dair sözleri var!

Narlar kırılır, Paskalya çörekleri kesilir, şampan-

yalar patlatılırdı! Babamın ortağı Yahudi, onun eşi Rum’dur. Ofislerinde Ermeni, Levanten, Rum, Yahudi çalışanlar vardı. Yılbaşının ertesi günü, öğleye doğru Elmadağ’da, Notre Dame de Sion’un sırasında, ikinci kattaki ofise giderdik. Tüm ofis çalışanları, eşler ve çocuklar bir araya gelir, önce hal hatır sorulurdu. Ofisin emektar çalışanları da davetli olurdu bu toplantılara. Öncelikle beyaz tertemiz bir beze sarılı, nar koridora fırlatarak kırılır, bereketli bir yeni sene dileğinde bulunulurdu. Sıra en sevdiğim ana gelirdi. Otuz kişilik yuvarlak bir Paskalya çöreğinin içine alt tarafından sokularak para saklanır, sonra dilimler ofiste mevcut bulunan herkesin ve ofisin adı söylenerek teker teker kesilir, her dilimin altına bakılırdı.

Ben heyecan içinde gözlerim parlayarak paranın benim adım söylendiğinde, bana çıkmasını dilerdim; para kime çıktıysa o kişi o sene talihli adedilir, eğer para ofise çıkarsa o zaman daha coşku- lu bir sevinç hissedilir ve alkış sesleri daha yük- sek olurdu. En sonunda, para yine tertemiz küçük bir beze sarılıp, ofisin kasasına, bir dahaki sene yılbaşı ertesi toplantısında tekrar çıkarılmak üze- re, kaldırılırdı. Babam ve ortağının yaptıkları ko- nuşmalardan sonra şampanyalar patlatılır, kutla- malar başlardı. O seneler boyunca o para bana hiç çıkmadı; 'ya çıkarsa' heyecanı, içimde bir heves olarak kalmaya, rüyalarımın girmeye devam etti.

Geçmişini düşününce, *Proustva- ri* bir ruhla tatlar, kokular di- yarına yolculuk yapıyorum. İlk çocukluk hatıralarımı oluştu- ran mekânlardan biri Kadıköy Çarşısı'ndaki Baylan'dı. Mühür- dar'dan yavaş yavaş yürürdük, dedem minicik elimi tutar bana hikâyeler anlatırdı. Eski köşk- leri, atlı arabaları, lalaları, ta- yaları... Küçük yaşında evdeki Çerkez aşçıdan Çerkez tavuğu tarifini alıp da ha- tırlayan *Akif Dedem*, tatlılara da pek düşküdü. Köşklerinin mutfağından yeni yapılan lokmala- rı aşırıldığı için, aşçının elinde kepçe ile onu ko- valadığı anlatmıştı. Bana, 1961 senesinde Baylan Pastanesi Kadıköy'de şube açtığımda nasıl sevin- diklerini, daha önceleri kup griye yemek için İs- tanbul tarafına indiklerini de anlatırdı. Kadıköy Baylan Pastanesi'nin kapısından içeri girip, salon koridordan yürüdüğümüzü, sarmaşıklı tavanın loşlaştırdığı gizli bahçede *kup griye* veya *adisaba- ba* yediğimizi, oturduğum iskemlede ayaklarımın yere değmediğini, *Mösyö Harry Lenas* ile dede- min sohbetini, o tatlı huzuru, eve dönerken aldı- ğımız kırmızı yaldızlı elbiselerinden onları kur- tarmak, ucu hafifçe ısırıp sonra da hepsini birden ağzıma atıp, o tatlı ve baygın ıslaklığa kavuşmak için sabırsızlandığım likörlü çikolataları öyle iyi hatırlıyorum ki! Kadıköy'de yürürken bu hatıra- ların izini sürüyor, her defasında Baylan Pastane- si'nin sihirli bahçesine açılan kapısında buluyo- rum kendimi. Üç kuşak boyunca, dedemin, an- nemin ve benim tanıma şansını bulduğumuz pas- tacılığın duayeni *Harry Lenas*, bizim ailemiz için nezaketi, güler yüzü, mütevazı kişiliği ile İstan- bul'un simgelerinden biriydi. Damak tadımızın gelişmesinde emeği çoktur.

Evet, afacan bir çocuktum. Ortaokul senelerinde-

**"Kadıköy'de yürürken
bu hatıraların
izini sürüyor, her
defasında Baylan
Pastanesi'nin sihirli
bahçesine açılan
kapısında buluyorum
kendimi. "**

ki afacanlığımın dolayı sınıfımı geçebilmek için, ailemin anlayışı sayesinde epeyce Fransızca özel ders aldım. Öğretmenlerim Ermeni, Yahudi, Rum hanımlardı. Hepsi anaç, hepsi maharetli, hep- si marifetli idi. Topağacı'nda, Kurtuluş'ta, Şiş- li'de gittiğim her evin ruhu, kokusu, rengi belle- ğime işlendi. Kurtuluş'ta *Matmazel Ani*'nin evine sabah erken saatlerde derse gittiğimde, merdi- venlerde beni karşılayan karamelize soğan koku- su ile derste ne öğreneceğimi değil ocakta neyin piştiğini merak ederdim. Derse oturur oturmaz, sıcak çikolata ve tarçınlı kek gelirdi. Yaşım kolej sınavlarına *Madam Varuhi* ile hazırlandığım se-

nelerden biraz daha büyüktü ama ba- na hâlâ likör ikram edilmiyordu. Bir an önce büyümek ve bana köşeden bakan içlerinde portakal, yeşil, kırmızı renk- lerde likörler olan şişelerden tatmak ni- yetinde idim.

Seneler böyle geçti. Liseden sonra afa- canlığı, en azından akademik anlamda, bıraktım. Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Edebiyatı'nda okurken, sonraları ma-

nevi babam olacak değerli hocam *Ercüment Ata- bay*'ın evine davet edilirdim. Hocamın eşi İngi- liz'di. Akşamüstleri evde hazırladıkları *vişnovka-* yı içerlerdi. Tarifini ailesi Rusya'daki devrimden kaçarak İstanbul'a gelmiş bir arkadaşlarından öğrendiklerini anlatırlardı. Beyaz Ruslar denilin- ce, aklıma *Rejans*'ta *Atatürk*'ün oturduğu iki nu- maralı masa gelirdi. Ben artık yaşça büyümüş- tüm, yine bir öğretmenimin evindeydim ancak bu sefer de öğrenci olduğum için bana çay ile ye- tinmek düşünüyordu. *Ercüment Hoca*'mın aile- sinden kalma, önceden soğutulmuş buğulu kris- tal kadehlerin içinde alev alev tadını bilmediğim, içenin yüzünü aydınlatan, bir iksir yanıyordu. Şimdi, beni ben yapan renklere baktığımda evi- mizin yılbaşı sofrası gibi görüyorum kendimi. Renkli, neşeli, lezzetçe çeşitli, her bir tabağın bir- birini tamamladığı, bir diğerinin lezzetini arttır- dığı bir şölen: İstanbul gibi. Yeni yılın ilk gününü nasıl İstanbul'un çokkültürlü dokusunda kurulan dostluklar, merak ve emek ile zenginleştirerek karşılıyorsak, ben de Ermeni, Rum, Yahudi dost- larımda n, ailemden öğrendiklerimle kendimi do- natmaya ve bu mirasa sahip çıkmaya çalışıyorum. Eski günlerde köşeden bana çapkınca bakışlar atan likörlerden şimdi dilediğimi seçip içebiliyo- rum fakat içimden de keşke büyümeye bu kadar niyetlenmemiş olsaydım diyorum!

Kızıl saç nimet mi, lanet mi?

Dergimizin bu sayısında yazmam için ‘kızıl saçlılar’ konusu bana iletildiğinde, “Yahudiler genelde kızıl saçlı olarak bilinirler; araştırmalarıma oradan başlayayım,” dedim. Ancak gerçekler öyle değilmiş...

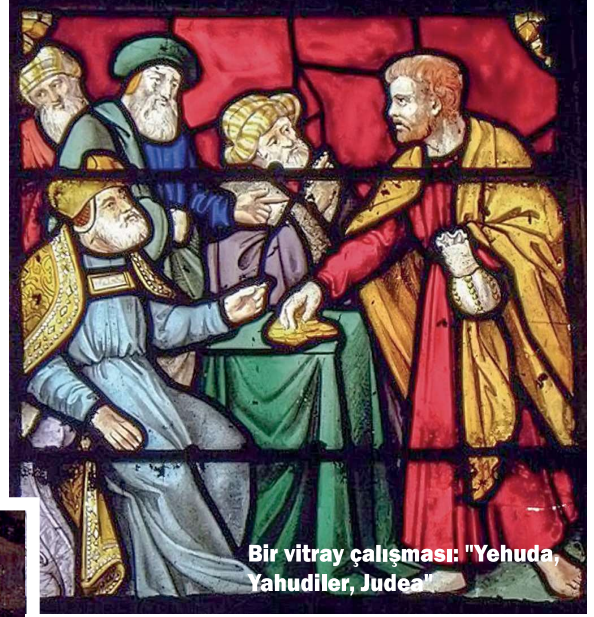
Yahudilerde kızıl saçın kökeninin ilk izlerine ‘Tanah’da (İbrani kutsal kitabında) rastlanıyor. Orada, *Esav* ve *David* için ‘admoni’ deniyor. Yani, kırmızı veya kızıl. Esav hem kızıl saçlıymış hem çok kıllı. Ancak, ‘admoni’ burada Edom’lu anlamında da olabilir. David’e gelince, onun için açıkça kızıl saç değil de kırmızı tenli gibi deniyor sanki. Sonuç itibariyle buradaki çağrışımlar bize net bir bilgi vermiyor. Ancak, 2000 yılında Dr. James Tabor, Kudüs’te 1. yüzyıldan kalma bir mezar keşfettiğinde, orada bulduğu saç kalıntıları kırmızımsı renktedir. O halde kutsal kitaptaki kızıl saç imaları pek de afaki olmasa gerek. Asırlar sonra İngiliz tiyatro ve edebiyatında yer alan iki Yahudi karakter, kızıl saçlı olarak tasvir edilir. Shakespeare’in ‘Venedik Taciri’ndeki *Shylock* karakteri kızıl saçlıdır. Charles Dickens’in

Oliver Twist'indeki *Fagin* karakteri de öyle. Her ne kadar Shakespeare zamanında İngiltere'de Yahudilere karşı bir ırkçılık var idiyse de yazarın kasten bunun altını çizdiği söylenemez, çünkü eser ilk kez 1596'da sahneye konduğunda, kraliçe olan Elizabeth I de kızıl saçlıydı. Bu durumda, zihinleri bulandırmak Shakespeare'in ne işine yarayacaktı ki? Oysa Dickens, 1837'de yayınladığı romanında 250 kez, *Fagin*'den, pek de hoş olmayan bir şekilde 'the Jew' (Yahudi) diye bahseder. Yine de burada onun kızıl saçlı olması Yahudiliğinden ziyade, karaktere daha kesif bir düşük ahlak ve kolay alevlenen bir asabiyet imajı vermek içindir. Yahu-

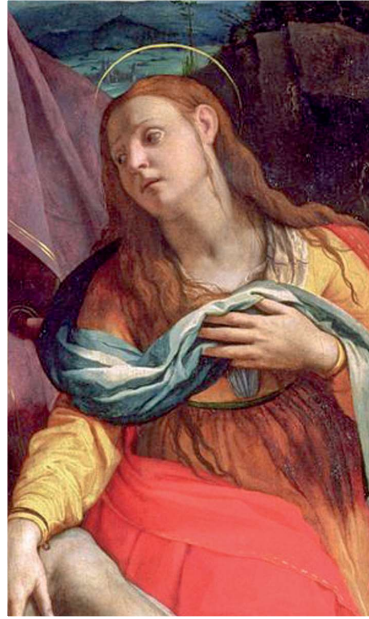
dilerin kızıl saçlılığı daha sonra folklorlarında da ortaya çıkar (Yiddish folklore). 'Di royte yidn'ler kardeşlerini her türlü tehlikeden koruyan kızıl saçlı cesur dövüşçülerdir.

1906 tarihli 'Jewish Encyclopedia' dünya genelinde gözlemlenmiş Yahudileri. Buna göre, okul çağında Orta Avrupa'daki çocukların çoğu esmer ya da kestane saçlı ve sadece 1/4'ü veya 1/3'ü sarışın. Kızıl saçlılar Polonya'da %4'lere çıksa da, ortalama %1'den az! Fizikçi ve antropolojist Maurice Fishberg'in 20 yaş ve üzeri 2.300 denek üzerinde 1903'te yapmış olduğu 'Physical Anthropology of the Jews' (Yahudilerin fiziki antropolojisi) çalışmasından çıkan sonuca göre %82 siyah, kahve, kumral saç, %15 açık kumral veya sarışın ve ancak %4 kadın-erkek ortalaması kızıl saçlı. Ama erkeklerde kızıl sakal oranı %10'larda. Avrupa Yahudilerinde ise kızıl saç oranı azıcık daha yüksektir.

Bugün, bu konuda herhangi bir ciddi araştırma yok. Dünya üzerinde her yapıda, her boyda ve bedende, her beceri, davranış ve eğilimde, ister Mısır'daki bir aileden gelmiş olsunlar, ister Polonya'dan, Yahudiler bugün farklı kültür, dil ve edebiyata haiz, çok uluslu ve bir o kadar da değişik genetik materyalli bir halktır ve kızıl saç, ne eskiden ne şimdi, Yahudilerin baskın saç rengi olmamıştır; olamaz çünkü saç rengi genetik bir

Bir vitray çalışması: "Yehuda Yahudiler, Judea"

Agnolo di Cosimo'nun (1503-1572) "Pietà" adlı eserinde kızıl saçlı Maria Magdalena

Büyücülük ve kızıl saç...

Orta çağ kızıl saçlılar için tam bir kâbus! Kızıl saç, cehennem ateşlerini çağrıştırdığı için tüm kızıl saçlılar cadı veya şeytanın oğlu sayılıyor. İkonografide bile kırmızı saçın, kişide kötü yanlarının vurgulanmasında kullanıldığı görülüyor. Örneğin, İsa'nın affettiği düşük kadın Maria Magdalena, lacivert giysiler içindeki Meryem Ana'ya tezat olarak kızıl saçlı tasvir edilirken, İncil'de bahsedilmemiş olmasına rağmen, özellikle vitraylarda İsa'yı ele veren havarisi Judas ise kızıl saçlıdır.

Karadeniz'den Ege'ye, kıyı şeridinde egemen İskitler ile Trakyalıların da -arkeolojik değeri olan bir patchwork'ten anlaşıldığı kadarıyla- barbar, kaba ve kızıl saçlı oldukları, hatta Kleopatra'nın bile kızıl saçlı olduğu rivayet edilir. Orta çağ'da kızıl saçlı Yahudiler de, önyargılı ve yabancılarla karşı düşmanca tavır içindeki halk tarafından 'ötekileştirme'ye maruz kaldı.

...Düşünülenin aksine, kızıl saçın kökeni İskoçya, İrlanda veya İskandinav ülkeleri değil, Orta Asya imiş!

zözelliktir ve 16. kromozom içindeki (MCIR) genindeki iki pigmentin üretimi ve dengesi sonucu oluşur.

MCIR geni

MCIR, resesif bir gen! Kızıl saçlı doğmak için her iki ebeveynin de bu geni taşıması, ve her iki genin de aşılman yumurtada kombinlenmesi gerekir. İki pigment -eumelanin ile pheomelanin'den- ne kadar çok pheomelanin, o kadar kızıl saç!! Kızıl saçla mavi göz de çok ender. Genelde kahverengi veya fındıkkabuğu rengi içinde yeşil ışıltılar... *Düşünülenin aksine, kızıl saçın kökeni İskoçya, İrlanda veya İskandinav ülkeleri değil, Orta Asya imiş!*

MCIR genindeki bir mutasyon, cilt koyulaştırıcı dolayısı ile eumelanin üretmiyor; cilt açık renk ve çilli, saçlar da kızıl oluyor. Atalarımız doğu Avrupa'ya göç edip soğuklarla karşılaşınca soluk tenleri soluk güneş altında daha fazla D vitamini üretebilme özellikleri ile hem kemiklerini sağlamlaştırıyor hem de hamilelik ve doğum risklerini azaltıyor. MCIR resesif gen olduğu için de genelde izole bölgeler, ve İrlanda, İskoçya gibi kapalı topluluklar arasında kalıyor ve az rastlanır olması nedeniyle tarihte *büyüculükten acımasızlığa* kadar giden bir dolu *mitlerin* kaynağı oluyor.

Nimet mi lanet mi?

Sarı saç nasıl masumiyet timsaliyse, kızıl saç da, doğal olmasa dahi Rita Hayworth, Lucille Ball, Christina Hendricks, Julianne Moore, Nicole Kidman gibi bazı kadın film sanatçılarının son yüzyılda Hollywood'un tozunu attırmaya başlamasıyla seks sembolü addedilir oldu.

Erkeklerde gerilerden alırsak Neron, Van Gogh, Galile, Napolyon, Vivaldi, Cromwell, George Washington, Mark Twain, biz kel hali ile hatırlasak bile Churchill, günümüzde ise Prenses Harry kızıl saçlıdır. Kızıl saçlı olmanın nimetlerinden biri, esmer ve sarışınlarla göre *daha az miktarda ağrı kesici gereksiniminde* olduklarından başka, gri saçlısına çok ender rastlandığıdır. Kızılar yaşlandıkça, saç renkleri gittikçe açılır, sarıya çalar, nihayetinde de beyazlar. Saçları kolay dökülmez, gür görünümünü muhafaza eder. Buna karşılık, kızıl renk, boyalıysa eğer muhafazası ve bakımı en zor saç renklerindenidir.

Kızıl saç giyimde de sorundur çünkü kızıl saçta yeşil, mor, lacivert çok yakıştırılsa da portakal, kırmızı sarı gibi renklerden kaçınmaları gerekir der modacılar. Öte yandan, lanet demeyelim de, kızıl saçlılar hava değişimlerini daha hızlı algılıyor, yani *soğuk ve sıcakta daha yoğun hissediyor*. Kızıl saçlılar, ameliyatlarda %20 daha fazla anesteziye gereksinim gösteriyor. Kızıl saçlılar esmer ya da sarışınlarla nazaran *daha asabi, daha süratle alevlenen* bir karaktere sahipler. Kızıl saçlılar, -Harvard Medical School'a göre MCIR geni, tümör blokeri olarak bilinen PTEN genine bağlanmadığı için- kansere daha açıktır. Örneğin, ultraviyole ışınlarla daha hassas olan açık renkteki ciltleri ile Melanoma denilen en ölümcülünden cilt kanserlerine daha eğilimliler ve nedeni bilinmemekle birlikte Parkinson'a karşı da daha dayanıksızlar. Acaba, Hitler ari ırkın korunması açısından kızıl saçlılarla evlilikleri boşuna yasaklamamış diyebilir miyiz?

Bir Gal atasözü der ki, “*ya bydd goch, fe fydd gyth-reulig*” (kızıl saçlıysa, o bir şeytandır). Gel gör ki, gün olur, devran döner, dünün batıl inancı, bugünün alay konusu olur.

Bullying (Zorbalık)

Biz Türkler, insanların kusur ya da ayrıcalıklarını vurgulamamak bir yana, görmezlikten gelecek şekilde yetiştirdik. En çok “*Havuç*” demişizdir küçükken kavgalarda, lakap veya takılmak amaçlı. Ama yabancılar öyle mi ya? “*Bakır kafa*” demekle başlamışlar, Avustralya’da “*Bluey*” (İltica eden ilk İrlandalılar sıkı içkici ve dövüşçülükleri ile tanınmışlar. Blue-mavi terimi de argolarında kavgacı anlamındaymış.), “*Duracell*”, “*Ginger*” (çabuk alev alan-asabi ve kavgacı bilinirler ya, zencefilin yakıcılığına atfen, ama iki ihtimal daha var: biri zencefilli bisküvi, kraker, kek gibi mamullere zencefilin, kırmızımı rengini verdiği için dolayı, bir diğeri de zencefilgiller ailesinden, çiçeği yapraklarının arasından deniz feneri gibi parlak kırmızı rengi ile aynı kızıl saçlıların kalabalıklarda renkleri ile dikkat çektikleri şekilde göz alan sübtropikal iklim bitkisi ‘*Red Ginger*’ - kırmızı zencefile atfen), ve nihayetinde de hakaretin tepe noktası olan tekerleme “*ginger-minger*” (kasık ve cinsel bölgeleri kırmızı tüylü olan) demişler...

Oysa İtalyanlar kızıl saçlıya sadece “*Rosso*” (kızıl) der ve kelime hakaret çağrıştırmaktan çok sempati ifadesi taşır. Nitekim Barbaros Hayrettin Paşa’mıza “*Barbarossa*” (kırmızı sakal) lakabı ile hitap etmişler, biz de onu alıp zamanla isim haline - “*Barbaros*” getirmişiz.

Prens Harry

Rita Hayworth

Barbaros Hayrettin Paşa

İtalyanlar kızıl saçlıya sadece “*Rosso*” (kızıl) der ve kelime hakaret çağrıştırmaktan çok, sempati ifadesi taşır. Nitekim Barbaros Hayrettin Paşa’mıza “*Barbarossa*” (kırmızı sakal) lakabı ile hitap etmişler, biz de onu alıp zamanla isim haline - “*Barbaros*” getirmişiz.

Çocuklar

İlâsılı, büyüklerin bu konuda kanayan yaraları bir yana, özellikle küçük yaşlarda, kızıl saçlı çocukların okullarda alay ile ciddi hırpalanmak arası tacizlere maruz kaldığı görülür.

Hatta ABD kökenli 20 Ekim - ‘*kick a ginger day*’ (bir kızıl saçlıyı tekme günü) var ki... ‘*South Park*’ adlı ve önyargıları işleyen bir sitcom’un 2005’nci bölümü olan *Ginger Kids*’deki (Kızıl Saçlı Çocuklar) karakterlerden biri olan Cartman, sınıfta çocuklara ‘ginger’ların ruhu olmadığını söyledikten sonra, okulda ayrımcılık başlar. Bu sitcom’dan hareketle 2008’de önceleri bir şaka gibi

başlayan kutlamaların ardından, kısa zamanda ABD, Kanada ve İngiltere’de ciddi sayıda çocuğun okullarda tekmelenip hırpalandıkları görüldü. Fıkralara bile yansıdı bu ayrımcılık: “Bir terörist ile kızıl saçlı arasındaki fark nedir? Teröristle uzlaşabilirsin!” Bütün bunlara rağmen, bilinçli toplum kızıl saçlılara itibarlarının iadesinde gecikmedi ve her yıl Hollanda’nın Breda kentinde yapılan ve İrlanda’dan Senegal’e, oradan Yeni Zelanda’ya uzanacak çapta neredeyse 6.000 kızıl saçlıyı barındıracak kadar büyüyen, alev alev yanar görünümünde coşku dolu bir “*Redhead days festivali*” ile geçmiş günahların vebali ödenmeye çalışılmakta.

Bob Marley'in ikon haline gelmiş fotoğraflarında elinde tuttuğu sigara değil, marihuanadır - çünkü marihuana dinî inanışlarının ve seremonilerinin bir parçasıdır.

Rastafaryanizm

Dünya çapında geniş kitlelerce duyulması ve tanınmasına sebep olan Jamaikalı Reggae sanatçısı Bob Marley'dir (d: 1945 - ö: 1981) Rastafaryanizmin temsilcisi olarak addediliyor. 130'un üzerinde plağı, yüzlerce şarkısı olan efsanevi söz yazarı, solist, gitarist Bob Marley "No woman no cry" gibi apolitik içerikli parçaların da sahibidir. Marley 1978 yılında, Afrikalılara, şarkılarıyla destek vererek yaptığı insani yardımlardan dolayı Birleşmiş Milletler tarafından "Barış Madalyası" ile onurlandırılmıştı. Dünya çapındaki konser turneleri ve yansıttığı fel-

Rastafaryanizm - Rastafarilik bir din. Lakin çok az kişinin inancı. Bu inançta göre, Etiyopya'nın son imparatoru Haile Selassie, Tanrı'nın yansıması... Bu inanç ve düşünce tarzının peygamberi ise Marcus Garvey.

sefi düşünceleriyle geniş kitlelere ulaşabilmiş olan Marley sayesinde dünya 'Rasta'larla tanışmış oldu. Rastafarilik, Etiyopya'nın son imparatoru Haile Selassie'nin bir çeşit uğur, iyilik, mutluluk - kut anlayışıyla Tanrı'nın dünyadaki yansıması olarak addedildiği bir din. Kendi inanç felsefesini de aynı doğrultuda geliştirmiş düşünce ve davranış biçimlerini de kapsamakta. Marcus Garvey de bu

inancın peygamberi olarak algılanmışsa da, gerek kendisi gerekse Haile Selassie, kendilerini bu inanç sistemiyle ilişkilendirmemişlerdi.

Kurucusu Leonard Howell olarak bilinmekte...

Rastafari inancı, toplumlar arasında popülaritesini çokça koruyamamış olmakla birlikte incelendiğinde karmaşık bir görünüm ortaya çıkar. Yapısı itibarıyla Mısır menşeli Ra dinlerinin, Yahudilik ile Hıristiyanlık dinleriyle heterojen bir şekilde karışması neticesinde Rastafarilik ortaya çıkmış oldu.

Onlara göre, Musa'nın asıl yol gösterdiği kutsal kavim siyahiler - özellikle Etiyopyalı siyahiler idi. Bu dinin işaret ettiği vaat edilmiş kutsal topraklar, bir çeşit cennet anlamını taşıyan 'Zion' olarak adlandırılmış.

Etiyopya'da, güney eyaletlerindeki kabilelere ulaşmak için yaptığımız 1.000 kilometrelik yolculuk esnasında tanıştık, bir Rasta olan Hailu Tefari (kısaca lakabı Bandi) ile. Jamaika'nın St. Vincent adasında doğdu ve 10 yaşından bu yana "Tanrı tarafından kutsandığımı" söylediği sanatıyla yaşıyor. Doğal malzemeler kullanıyor, özellikle muz ağacının gövdesi ile yaprakları...

Onu evinde (bize göre birkaç göz odalı bir kulübe) ziyaret ettik. Saniyorum güney eyaletlerine seyahat eden tüm yolcuların uğrak yeri burası!

Bandi, Rastafariliğe inananların sayısız kollara ayrıldığını söylüyor.

İnancının kaynağının, bir kut olarak addettikleri Haile Selassie'ye dayandığını - hatta "Hailu" olan adının Tanrı-Kral'a atfen konduğunu, sanatının da -aynen dinlerinin sahip olduğu ilahilerden Jamaika'da kaynak bularak müzik dünyasına rehberlik eden Reggae gibi- inancından etkilendiğini belirtiyor.

Sanat konusunda, Bandi şöyle anlatıyor:

"Rastafarilerde dört ana renk var: Siyah, kırmızı, sarı ve yeşil. Her rengin farklı bir anlamı var, şüphesiz. Siyah renk Afrika halkını, kırmızı-yeşil-sarı ise Etiyopya bayrağını temsil ettiğinden Rastafariler için son derece önemli. Etiyopya bayrağının renklerinden sarı: altın, mücevher ve hazine anlamında; yeşil, dünyayı temsil eden renk; kırmızı ise Kara Kıta'nın siyahî halkının dökülen kanını simgelemekte.

Birçok rasta, Eski Ahit'in (Tevrat'ın) öngördüğü kurallar çerçevesinde beslenir; etin her türünü yemez. Rastafarilikte kabuklu deniz ürünleri ve domuz eti yennemekte. Etin her türünden sakıman rastalar da var. Alkol zararlı addedilirken sigara da kesinlikle yasak! Yahudilikte olduğu gibi, ölümlerin bedenlerinin "tek parça" (eksiksiz) halinde gömülmesi de dini kurallarından biridir."

SİYAH renk Afrika halkını, kırmızı-yeşil-sarı ise Etiyopya bayrağını temsil ettiğinden Rastafariler için son derece önemli.

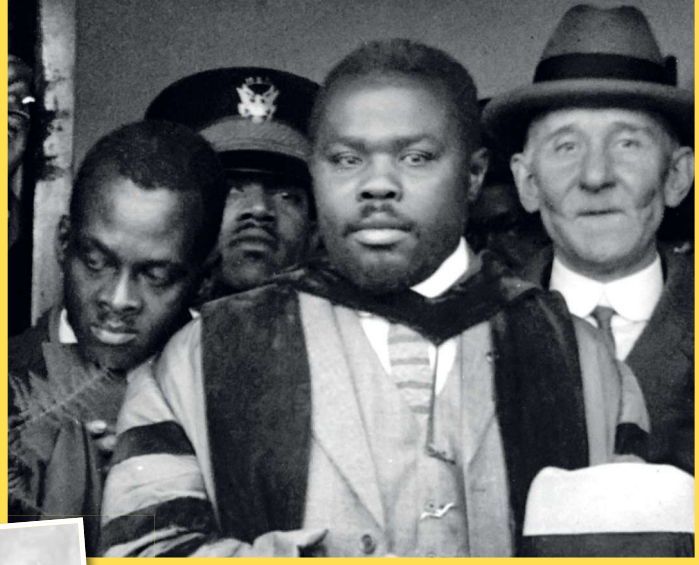
Etiyopya bayrağının renklerinden **SARI**: altın, mücevher ve hazine anlamında; **YEŞİL**, dünyayı temsil eden renk; **KIRMIZI** ise Kara Kıta'nın siyahî halkının dökülen kanını simgelemekte.

Rasta Bandi ile evinin önünde poz verdik

MARCUS MOSIAH GARVEY (1887 – 1940)

ABD’de ilk önemli Siyah hareketini örgütleyen Jamaikalı siyahî lider... Ancak 14 yaşına kadar okula gidebildiği için bir otodidakt idi – kendi kendini yetiştirdi. Gençlik yıllarından itibaren aktivist, Siyah Miliyetçisi ve Pan-Afrikanist olan Garvey destek arayışında Orta Amerika’yı dolaştı. I. Dünya Savaşı öncesinde iki yıl Londra’da yaşadı.

LEONARD PERCIVAL HOWELL (1898 – 1981)

Howell, ilk Rasta olarak bilinmekte. Jamaika’da doğdu. Ülkesini terk ettikten çok sonralarında 1932’de anavatanına geri döndü.

“The Promised Key: The Sublime Essence of Rastafari” adlı bir kitabın da yazarı olan Howell, 1933’ten itibaren, Afrikalıların topraklarından alınarak dağıtılması ve Etiyopya İmparatoru I. Haile Selassie (doğum adı Ras Tafari Makonnen) hakkında vaazlar vermeye başladı.

Resimlerine bakıldığında, Bob Marley’in ikon haline gelmiş fotoğraflarında elinde tuttuğu sigara değil, marihuanadır – çünkü marihuananın dini inanışlarının ve seremonilerinin bir parçasıdır. Marley 1977 yılında futbol oynarken ayak başparmağından yaralanmış, yarası daha sonra kangrenleşmişti. İnanıcı uyarınca kangren olan parmağının kesilmesini reddeden Rastafari ikonu Marley, bu nedenle sonralarında ciddi şekilde hastalanarak yaşama veda etmişti. Hepimizin aşına olduğu, inananlarının saç şekilleri... Rastalar bu şekilde Jah’ın (din mensuplarının inandıkları Tanrı’nın adı) uzun tırnaklarıyla bir gün onları yeryüzünden alıp Zion’a – yani cennete götüreceğine inanırlar.

Kara Kıta’da ziyaret ettiğimiz, muz ağacından sanat üreten Bandedi, bütün rastalar gibi dikkat çekici saçlara ve tabii ki çok uzun tırnaklara sahip. Öyle ki, rasta saç biçimleri günümüzün modası içinde de trend olmuş durumda.

Rastafaryanizme inananlar ise bu saç şeklinin güncel bir stil olarak kullanılmasına karşılık: İnançlarının bir gereği olarak rastaların saçlarının hiç kesilmemesi ve taranmaması gerekmektedir. Moda olarak bu tarza gönül verenler ise saçlarını özel kuaförlerde yaptırmakta...

İNTEMA

MUTFAĞIN HER HÂLİ

%
40
İNDİRİM

İntema mutfaklarda **%40 sonbahar indirimi!***

İntema Göktürk Alze Yapı

0212 322 9 222

Göktürk Merkez, Cumhuriyet Cad. No: 4/1, İstanbul

* Kampanya 30 Kasım 2019'a kadar geçerlidir.
İntema Yaşam, kampanya süre ve koşullarında değişiklik yapma hakkını saklı tutar.

FRANKE

elica

BLANCO
GERMANY

SIEMENS

ARTEMA
A2 Kapsül Alzema

Miele

smeg
technology with style

GAGGENAU

Yapı Kredi World'e özel 12 taksit!

YapıKredi
WORLD

Avrupa'nın ortasında bir *Türk köyü*

Kim der ki, Türkiye'den yaklaşık 2.500 kilometre uzaklıkta, Alp dağlarının en ücra köşesinde, hayatlarında belki de hiç Türkçe konuşmamış, Türkiye'yi görmemiş insanların yaşadığı bir Türk köyü var... İtalya-Avusturya sınırında bulunan **MOENA** bir İtalyan köyü olsa da yaklaşık 333 yıldır "La Turchia" ya da "Rione Turchia" olarak anılmakta.

Moena halkı her yıl ağustos ayında, evlerini Türk bayraklarıyla donatıp, çeşitli kostümler giyerek Sultan ya da Yeniçeri kılığında köy meydanında, adeta bir karnaval havasında "El Turco" olarak adlandırdıkları atalarının anısına şenlikler düzenliyor. Bu ilginç 'kardeşlik öyküsü'nü merak ediyorsanız...

Hikâyenin başlangıcı

Rivayet olur ki, güçlü-savaşçı vasıflarından dolayı Balaban lakabını alan Hasan, IV. Mehmet ve Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa zamanında yaşamış bir yeniçeridir. Rusçadan başka İtalyanca ve Almanca da konuşabilen Balaban, istihbarat subayı olarak rahip kılığında defalarca Venedik,

Viyana, Berlin ve Roma'ya gider. Bir gün, vatanını çok seven bu askerden Sadrazam bir hizmet ister. Görevi, Viyana'da bulunan ancak bir türlü haber alınmayan on iki Türk ajamına neler olup bittiğini öğrenmek için bir an önce Viyana'ya gitmektir. Kanuni'nin zamanında fethedilemeyen Viyana bu kez kuşatılacaktır.

Balaban'ın Sadrazam'a söylediği tarihî sözler

Sadrazam Kara Mustafa Paşa, Viyana'yı kuşatma düşüncesini Padişah'a zamanında açmadığından taarruzu ağırdan almaktadır. Bu duruma dayanamayan Balaban Hasan, biraz da haddini aşarak onu uyarır ve derhal harekâta başlamasını salık verdiği yetmezmiş gibi bir de ölümü dahî göze alarak şu sözleri söyler: "Hemen hücumla geçmezseniz, Allah sizi affetse bile şehitler affetmeyecektir!"

"Tez kellesi vurula!"

Sıradan bir yeniçerinin bir sadrazamla bu şekilde konuşması görülmüş bir şey değildir, elbette ki bir bedeli olacaktır. Yeniçeri Ağası'na "tez kellesinin vurulması" söylenir ancak Yeniçeri Ağası, Balaban gibi düşünmektedir. Cellada teslim edilirken kaçması için Balaban'ın elleri gevşek bağlanır... Balaban Osmanlı ordusundan kovulsa da vatani için savaşmaya devam eder. Düşmanlarıyla girdiği amansız bir mücadelede yaralanır; atının üstünde yaralı bir hâlde kaçmaya başlar.

Balaban köye gelir...

Mariana isimli köylü tarafından dağda yaralı olarak bulunan Balaban iyileştirilmek üzere derhal Moena'ya - köye getirilir. Bir müddet sonra eski sağlığına kavuşsa da oradan ayrılmaz; hem köy halkı onu hem de o bu köyü çok sevmiştir. Köylülerin 'El Turco' adını verdikleri bilgili adam, zamanla bütün bildiklerini onlarla paylaşır, bu İtalyan köyünde Türklüğü yaşatır.

Alman derebeylerine savaş

Bir gün, Alman derebeyleri, haraç almak için, o güne kadar huzur içinde yaşayan köyü yağmalayıp giderler. Hürriyetine düşkün 'El Turco' ise bunu kabullenmez ve köylülere savaşmayı öğretir. Moenalılar ona minnettardır çünkü özgürlük kavramını o benimsetmiştir onlara.

Ve mutlu son

Moena'ya bolluk, barış ve huzur getiren kahraman 'El Turco', yine rivayete göre, kendisini kurtaran Mariana ile evlenir ve ömrünün sonuna kadar bu güzel köyde mutlu mesut yaşar...

Köy meydanındaki 'El Turco' anıtı

Minnet borçlarını, benimsedikleri Türk kültürünü yaşatarak ve köylerini ziyaret eden turistlere tanıtarak ödediklerini düşünüyorlar...

Türk Festivali

BUGÜN...

Günümüzde yaklaşık 2.600 kişinin yaşadığı Moena Köyü'nün sakinleri, aradan 300 küsur yıl geçse de Türklere olan hayranlıklarını unutmadılar. Minnet borçlarını, benimsedikleri Türk kültürünü yaşatarak ve köylerini ziyaret eden turistlere tanıtarak ödediklerini düşünüyorlar...

Fotoğraflar: Richard Haw

Sıra dışı bir motosiklet çetesi

Bir Aborijin kabilesi, köylerinin sokaklarında benzersiz motosikletlerle yarışıyor. Özel tasarım bu benzersiz motosikletlerin her biri, sahibinin geniş hayal gücünün ürünü. Igot-Garonne Kabilesi'nin motosikletlerinin her biri özel temalar taşıyor: At... Aslan... Ejderha...

Fotoğrafçı Richard Haw, Filipinler'e yaptığı bir iş gezisi esnasında bir kabilenin kendi bisikletlerini ağaçtan yaparak yaptıklarına, hatta bunlarla çete halinde dolaştıklarına şahit oluyor, bu görüntüleri de dünya ile paylaşıyor. Şimdilerde, söz konusu bu Igot-Garonne Kabilesi kendi topraklarında kalmaya çalışıyor ve kendi kendileri tarafından yönetilen insanlar olarak tanınmak için savaşım veriyor.

21. yüzyıl dünyamızda motosikletler, bisikletler, elektrikli motosikletler, 'scooterlar' ve daha pek çok aygıt modern dünyamızın bir parçası halinde. İnovasyon, yani yenilikçilik, geleneksel yöntemleri geliştirmek için anahtar.

Bununla birlikte, burada Filipinler'de inovasyon, hayal ürünü anlamını taşıyor: Akla hayale sığmayacak yaratıcı yöntemle geleneksel hale getirmenin cevabını bünyesinde barındırıyor. Konu olan, Güney Doğu Asya adalar ülkesindeki bu özel kabilenin, sadece ağaç gövdelerini kullanarak ustalıklı oyduğu motosikletler hayranlık uyandırmayacak gibi değil!

Filipinler'deki bir Aborijin dağ kabilesi olan Igo-lot-Garonne ahalisi, nesilden bu yana aktardıkları mükemmel bir ahşap oymacılığı becerileriyle tanınıyor, ağacın ta kendisinden nasıl motosiklet tasarlayıp ürettiklerini gururla sergiliyor!

Atalarının mirası olarak aktarılan özel teknikleri ve becerileri ile anılıyorlar. Kabile halkı arasında, gerçek bir motosiklete sahip olamayacak kadar mütevazı yaşam koşulları hüküm sürüyor. Uzmanlık alanları, ağaçtan oyulmuş eğlence motosikletleri - bir çeşit gösteri niteliği de taşıyor. Her ahşap motosiklet, onun yapımına karar veren heykeltıraşının ilgi ve becerilerini sergiliyor.

İki tekerlekli aracın öntü, çoğunlukla at başı, ejderha, aslan gibi hayvan motifiyle tasarlanmış... Lakin pedalları veya frenleri yok. Hatta hiçbir mekanik ağıta da sahip değiller; şüphesiz gerçeklerine sahip olacak maddiyattan yoksun olduklarından kimi kez bu bisikletler yol alma amacıyla da kullanılıyor.

Oymacılık harikaları motosikletleriyle birlikte yerel panoramanın manzaralarına ek bir lezzetle ilginç bir gösteri konusu haline geliyor. Özellikle çete halinde gezmek için parlak kırmızı renkte olan, etnik kültürlerine ait kostümlerini kuşanıp yontu harikalarıyla caddelerde - sokaklarda geziyorlar. Bu sanatın becerisi yıllar boyunca kabile mensupları tarafından geliştirilmiş. Her biri, tamamlanması ve cilalanması kimi kez aylar süren, motorsuz olsa da kendi sanatlarının üretimi olan bu "motosikletler"le gururla hava atıyorlar. Igo-lot-Garonne halkının inancına göre doğal olan her şeyde Tanrı olduğundan, motosikletleri için seçtikleri simge ve yontuyla O'na saygılarını sunmuş oluyorlar.

Özellikle yokuş aşağı hızlandıkları aşikâr olan bu

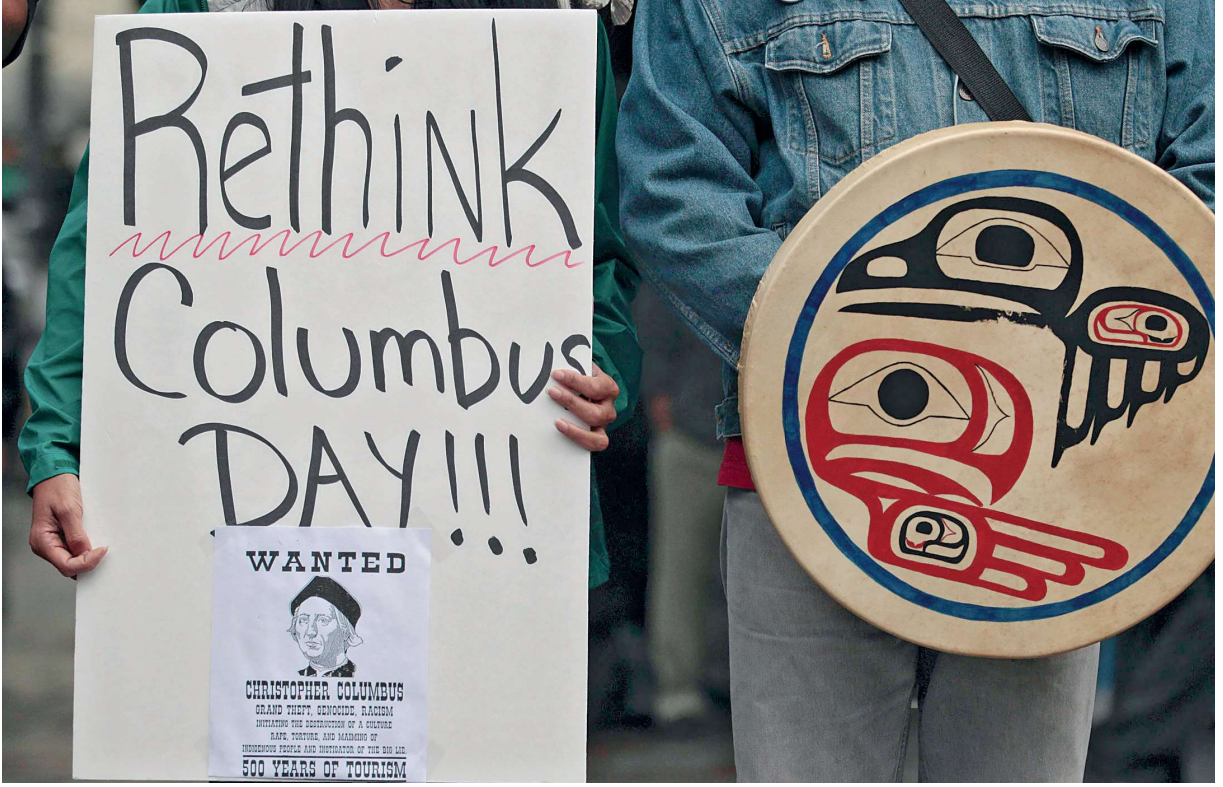
Aborijin motosiklet sürücülerinin çetesi, saatte 40 kilometre hıza ulaşabiliyor. Bir kovboy grubunu andırırçasına...

Heyecan katmak için, durması veya hızlanması için fren ve pedalları olmadığından, motosikletlerin nasıl sürüleceğini öğrenmek de ek beceri gerektiriyor.

Kaynakça: <http://www.gtgoodtimes.com>

<https://www.financialexpress.com>

‘Columbus Day’ çelişkisi

Her yıl Ekim ayının ikinci pazartesi günü Amerika’da, bugün artık tartışılır duruma gelmiş bir kutlama yapılmaktadır: ‘Columbus Day’. Başkan Benjamin Harrison’un 1892’de, Christopher Columbus (Kristof Kolomb)’un Bahamalar’a ayak basışının 400’ncü yıldönümü münasebetiyle başlattığı, sonra da Başkan Franklin Roosevelt’in 1934’te milli bayram ilan ettiği Amerika’nın Keşfi kutlaması... Ancak bunlar, insanların her şeyi çok fazla sorgulamadığı yıllardı.

Kolomb İspanya’ya döndüğünde kahramanlar gibi karşılanırsa da, hatta bunun için asalet unvanı almış olsa, hatta oğullarına İspanya Kraliyet makamlarında görev verilmiş olsa ve yine hatta, onca yıl bize de okullarda Amerika’yı keşfeden kişi olduğu öğretilmiş olsa da, -‘trend’ bir terimle belirtecek olursam- bugün geçmişe adeta bir “drone üzerinden” baktığımızda, yani yüksekte geçmiş ve sonrasını geniş açıdan algıladığımızda, “kazın ayağının öyle olmadığı” anlaşılacaktır.

Nasıl yani?

Merak, ilginç bir özelliği canlıların. Maymunda, kedi-köpekte... Hayvanlarda daha çok oyun çerçevesinde gibiyse de, insanlar için kaderini değiştirmenin, mevcut şartlarını iyileştirmenin tek yolu!

Buradan hareketle, “karşıdaki dağın, önümdeki denizin ötesinde ne var” merakı, insanları sınırlarının ötesine çıkmaya itmiş. Hele ki, gittikleri yerden döndüklerinde bu yaptıkları onlara artı bir maddi/manevi kazanç olarak dönmüşse, keşif denilen olgu hızla yaygınlaşmaya başlamış. Nitekim Kristof Kolomb’da da keşif merakını

uyandıran bu olmuş. O yıllarda insanlar dünyanın, (belki de İncil’de bahsi geçen tek anakaralar oldukları için) Avrupa, Asya ve Afrika’dan ibaret koca bir kara parçası ve etrafının Okyanus Denizi denilen sularla çevrili olduğuna inanırlardı. Osmanlıların zaman-zaman sınırlamalar koyduğu Uzak Doğu yolunu, Afrika’yı güneyden dolaşarak katetmeye çalışan Avrupalılara karşın, Kolomb, İtalyan akademisyen Paolo Toscanelli’nin bir yazısındaki ‘Asya’ya Batı denizinden ulaşmak fikrini benimseyip, bu şekilde Hindistan’a daha kestirmeden varacağına inandı. Ayrıntılarını hepimiz iyi-kötü, doğru-yanlış biliyoruz. Ben, pek bilinmeyenleri aktarmaya çalışacağım.

Keşfin ardındaki gerçek

Ünlü bir Amiral ve Yeni Dünya’nın Valisi olmadan önce, Kolomb aslında Mağribi ticaret gemilerine saldırılar düzenleyen korsanlardandı. Dolayısıyla kararlarında bir gözü-karalık vardı zaten. Kaldı ki, halen dünya üzerinde gelmiş geçmiş en başarılı ‘dead reckoning’ ustası denizci olarak kabul edilir. Bu şu demektir: GPS’lerin olmadığı o yıllarda (Hollandalı gemicilerin bir buluşu) denize atılan ve hareketsiz olduğu varsayılan bir cisim üzerinden geminin mevcut pozisyonunu hesaplamak ve bu hesabı geçen zaman ve seyir boyunca bilinen veya tahmin edilen hızlara dayanarak geliştirmek işlemi. Yine de zor bir karardı bu seçimi, hem onun için hem tayfaları için. Seyahatlerinin yarısı da zaten hüsrarla sonuçlandı.

Zor şartlarda

Daha ilk seyahatinden itibaren kendisi dâhil tüm mürettebat bitlendi ve farelerden kurtulamadılar. Aralarında fiçi yapıcılar, kalafatçılar, maran-

“Merak insana her şeyi yaptırır. Kimi zaman kapıları dinletirken, kimi zaman da Amerika’yı keşfe götürür.”

**Portekizli yazar
Eça de Queirós**

gozlar ve bir cerrah ile (bir ihtimal, Cengiz Han ile karşılaşırlarsa) Arapça bilen bir sekreterin olduğu, toplam 90 kişilik mürettebat, hareketten itibaren dönene kadar aynı pis kıyafetleri giymeye devam ettiler. Tuzlu açık deniz sislerinden korunmak için kapüşonlu yün bir bluz, tozluklar ve ‘garro’ denen kırmızı şapkalar giymişlerdi ve yalnızdılar. Gemilerde su tesisatı yoktu ve hepsi pislik içindeydi.

Kolomb toplamda dört yolculuk yaptı. Bir gemisi karaya oturdu ve battı; dördüncü yolculuğu boyunca, eklemeleri şiddetle ağrıtmaya, gözleri sürekli kanamaya başlamıştı ki, bu da onu körlük derecesine getiriyordu. (Tarihçiler onun ‘Reiter’ Sendromundan muzdarip olduğunu iddia eder.) Amiral gemisi çürüdü ve bir yıl boyunca adamlarıyla Jamaika’da tutuklu kaldı. İlk durağı Bahama Adaları’ndan Waitling olmuştu. Evet, Çin, Japonya ve Hindistan’a yaklaşmıştı ama hala 8.000 mil açıklarındaydı. Bahamalar dâhil Karayipler, Haiti, Dominik ve Küba’da barışçıl bir millet olan Taínos’lar yaşıyordu. Oysa karaya ayak bastığında Kolomb Hindistan’a vardığını sanmıştı, dolayısıyla bu insanların da Hintli - ‘Indians’ olduğuna kanaat getirdi. Aradan 500 küsur yıl geçti, hala Amerika’nın yerlilerine ‘Indians’ (Hintli) denir.

**Merak, insanlar için kaderini değiştirmenin,
mevcut şartlarını iyileştirmenin tek yolu!**

Amacı kısa bir yol bulmaktı

Kolomb'un dñyananın yuvarlaklığını ispat etmek gibi bir derdi hiç olmadı. Onun amacı Avrupa ile Asya arasında, denizden kısa bir yol bulmaktı. Kaldı ki, Kolomb asla Kuzey Amerika'ya ayak da basamadı. Sadece üçüncü seferinde, uzaktan Güney Amerika kıtasının kıyılarını gördü. 500 yıl önce Vikinglerin Atlantik Okyanusu'nda gezindikleri, hatta MS 1000 yılında bugünkü Newfoundland'e ayak bastıkları iddia edilir. Bazı tarihçiler de onlardan önce Kelt'lerin Atlantik'i geçtiklerini söyler. Kaldı ki, Kolomb buralara gelmeden önce de buraları zaten asırlardır mukimdi. Büyük bir ihtimalle, 15.000 yıl önce Kuzey Doğu Asya'da okyanus sularının epeyce çekik olduğu o yıllarda, Sibirya-Alaska istikametinde yüzlerce km genişliğindeki Bering kara köprüsü üzerinden kıtayı aşmışlardı. Kolomb, Asya'yı bulduğuna inansa da aslında Asya'ya en yaklaştığı nokta, ironik ama gerçek, genç yıllarında çalıştığı gemilerle gittiği Ege'deki 'Chios' - Sakız Adası'dır.

Kolomb, Uzak Doğu'ya ulaştığından emin, ancak Amerika'lara yaklaştığını bilmeden öldü. Gittiği yerlerin Hindistan değil, Yeni Dünya olduğunu dile getirence, yoldaşı Americo Vespucci oldu.

Medeniyet denilen tek dişi kalmış canavar

Kolomb'un bu girişimini esasında üç kıtanın ekonomisini yerle bir etti. Kemik incelemelerine dayanarak tespit edilenlere göre Eski Dünya'ya getirdikleri ve Avrupa'yı kasıp kavuran (ilk küresel hastalık Sifilis dāhil) birek hastalık, sonraki 50 yıl içinde burada 3-5 milyon insanın ölümüne yol açtı.

Buna karşılıklı Tainos'lara ne oldu dersenez, Avrupalıların ilk ayak basmasının ardından 50 yıl içinde onlar da tamamen yok oldu. Katledilenler ve intiharlar dışında, köleliği başlattığı anlaşılan Kolomb onları, hem kurduğu kolonilerde hem de Avrupa'da köle gibi kullandı. Altına meraklı Kolomb, ona günde belli bir miktar altın getirmeyen Tainos'ların ellerini kesti. Kaldı ki, Kolomb ve tayfaları onlara ölümcül kargoları dizanteri, tüberküloz ve nezle'yi taşımışlardı. Göçmenler oradaki çürümüş cesetlerin dayanılmaz kokusunu anlatıp durdular.

Gemiciler adaların ekosistemini de yok ettiler. Gemilerin, gerisin geriye Avrupa'ya taşıdığı şeker kamışı, nar, tütün, zeytin, portakal, incir, salatalık, lahana, kavun ve üzüm, Eski Dünya'da yetişip çoğaldılar. Avrupalıların Yeni Dünya'ya tek artışı, getirdikleri atlar oldu. Zamanla onlar yeni yurtlarında çoğalıp Kızılderililerin her alanda kullandıkları en büyük yardımcıları oldu. Kolomb ileri yaşlarda yazdığı "Book of Privileges" adlı kitabında, İspanyol Kraliyet ailesinin, ona verdiği sözleri tutmadığından yakınır bir de! Vefatının ardından mezarı o kadar Eski ve Yeni Dünya arasında gidip geldi ki, tarihçilerin çoğu ondan kalanların iki dünya arasında dağıtılmış olduğunu iddia ederler.

Amerikan Başkanları

1971'den itibaren Amerikan Başkanları, *Columbus Day* için yazılı beyanat vermeyi adet edinmişlerdi. Donald Trump 2017'deki beyanatında: "Avrupalıların Amerika'ya göçü, insanlık tarihinin inkâr edilemez bir biçimde akışını değiştiren ve büyük milletimizin gelişimi için zemin hazırlayan bir olaydı. Bu nedenle, *Columbus Günü*"nde, cesur mücadeleleri ile kıtaları bir araya getiren ve muazzam sıkıntılar karşısında bile sayısız kişiye yılmadan hayallerinin ve inançlarının peşinde koşması için ilham veren bu yetenekli, yönlendirici ve inanç adamını onurlandırıyoruz" derken, ondan bir yıl önce Barak Obama, Kıta Yerlileri-

nin çektiği acıları atlamadı: "Bu zengin tarihimi-zi anımsarken, Avrupa'dan gelenlerden önce bu topraklarda uzun süredir ikamet eden Yerli Amerikalıların hikâyelerine yansıyan acıyı da kabul etmeliyiz. Yeni gelenler, yeni zirveler ve yeni ufukları zorlarken acı çeken topluluklarımızı da hatırlayalım, saygımızı sunalım ve Amerikalı olmak deneyimimizi tamamlayan çok kültürlülüğü benimsememize izin verelim..."

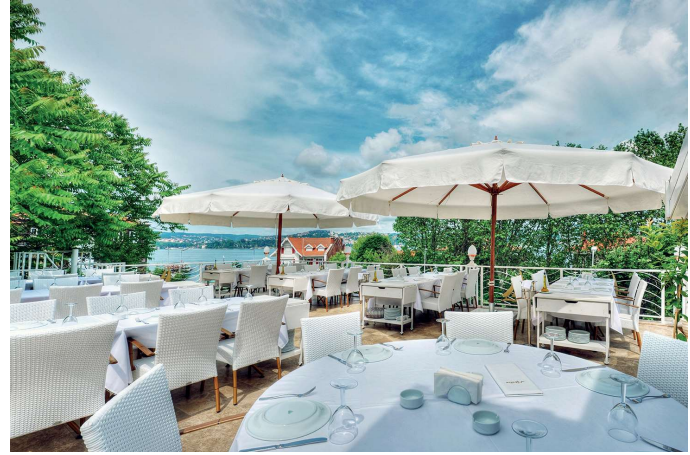
ANALİTİK BAKIŞIN ARDINDAN

Anlaşılabacağı üzere, geçmişin, artıları ve eksileri ile her açıdan yazılıp çizilmiş olduğu günümüzde, yerine oturmayan bu kutlamaları mercek altına alan Amerikan toplumu da eyalet-eyalet değişiklikleri ele almaya başladı. New York ve San Francisco, Kilise ayinleri, resmigeçitler ve muhtelif faaliyetlerle kutlamaya devam ederken son yıllarda San Francisco, Cincinnati, Minnesota, Alaska, Vermont, Oregon gibi şehirler artık bu günü 'Indigenous People Day' (Yerli Halklar günü) adı altında kutlamaya karar verdi. Hawaii'de 'Discoverers Day' (Kâşifler günü) adı altında kutlanmakta olan bu gün, resmî tatil değildir.

Hâsılı, ne demiş Portekizli yazar Eça de Queirós?

"Merak insana her şeyi yaptırır. Kimi zaman kapıları dinletirken, kimi zaman da Amerika'yı keşfe götürür."

İstanbul Boğazı'nın en nadide ve en gözde yerinde bulunan YELKEN RESTAURANT klasik Boğaz balıkçısının yanında Akdeniz mutfağının özenle seçilmiş ürünlerini misafirlerine sunuyor. BEBEK BALIKÇI'nın ilk kurucusu ve eski işletmecisi CEM KARABULUT birikimlerini ve tecrübesini YENİKÖY YELKEN'de misafirlerine sunuyor.

Yelken

20 yıl Bebek'te işletmecilik yapan CEM KARABULUT ve eski salon şefi HÜSEYİN BİÇER, YENİKÖY YELKEN'de yepyeni mutfak kadrosu ve ekibi ile sizlere farklı sunumlar ve kaliteli yemek vad ediyor. Zengin şarap kavi ve unutulmaz lezzetleri menüye ekleyip YELKEN RESTAURANT'da ön plana çıkarıyor.

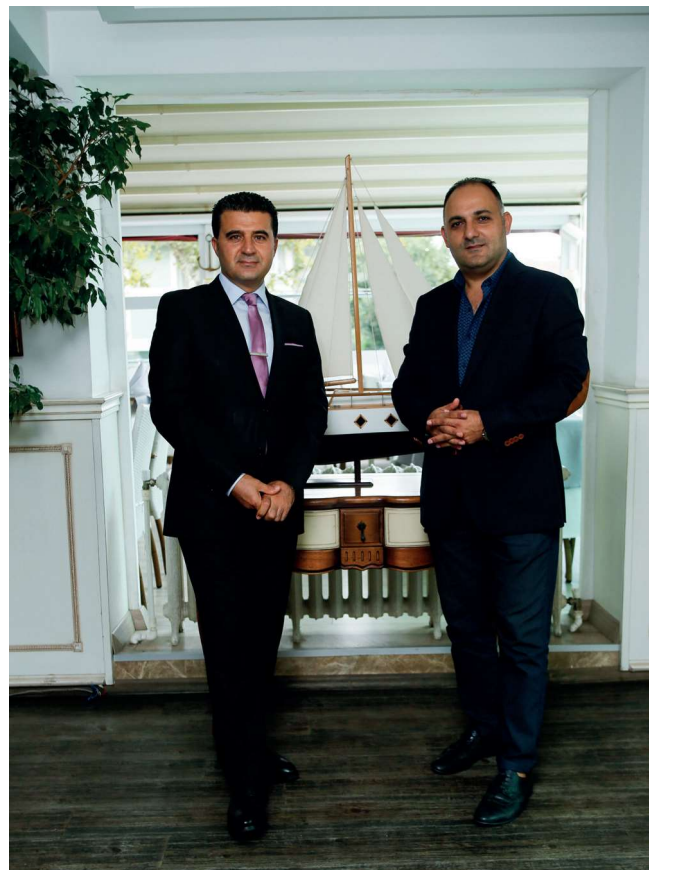
Uygun fiyat politikasıyla ödediğinizin karşılığını fazlasıyla alabileceğiniz YENİKÖY YELKEN gözdeniz olacaktır. 2 katta ayrı özel salonları da bulunan mekanda yazlık teras katı sizlere muhteşem bir deniz manzarası sunuyor.

Restorantımızın; giriş katında 100 kişi, 1. katta 100 kişi ve teras katında 100 kişilik toplamda 300 kişilik servis kapasitesi vardır.

YENİKÖY YELKEN'de ayrıca 20 kişilik VIP toplantı odası bulunmakta ve barkovizyon sunumları yapılabilmektedir. 1. kattaki çocuk odasında çocuklarınızı cam bölme ile izleyerek gönül rahatlığıyla yemek keyfi yapabilirsiniz.

Misafir memnuniyetini maksimum planda tutan işletmeci CEM KARABULUT güler yüzlü servis ekibi ile sizleri ağırlamaktan her zaman onur duyacaktır.

Köybaşı cad . NO : 58 Yeniköy - İstanbul
TEL: 533 659 24 96 TEL: 212 262 94 90
yelken@yelkenrestaurant.com

‘Deniz Göçerleri’ Bajaular

Geçtiğimiz bayram tatilinde Malez-ya’daydım – aynı zamanda Malay Takım Adaları’ndan biri ve dünyanın üçüncü büyük adası olan Borneo’daydım. Bölgede yaşayan Bajau etnik halkı hakkında haberler ve araştırmalar okumuştum. Malez-ya’ya göç ettikten sonra teknelerini terk eden bir grup Bajau’nun oradaki nisbeten daha ‘yerleşik’ yaşamlarına tanık olmak ilginç bir deneyim oldu. Tabii ki, yine suyun üzerinde –daha doğrusu denize çaktıkları sütunlara inşa ettikleri evlerde yaşıyorlar- ‘lepa’ adı verilen uzun evlerde. Kimisi derme çatma, kimisi de hayli özenli. Amfibik yaşamları ile Bajau halkını farklı kılan olgu ise uzun zamandan bu yana Güneydoğu As-

ya’nın sularında yaşamış olmaları, bu su-yaşamlarının neticesinde, dünyada benzerine rastlanmayan bedenlere dönüşmüş olmaları... Çünkü onlar sadece avladıklarının ticaretini yapmak ya da fırtınalardan sığınmak için karaya çıkıyorlar. Teknelerde yaşamadıklarında, genellikle su üstünde tahta kirişler üzerine inşa edilmiş derme-çatma evlerde yaşıyorlar.

Malay Takım Adaları nerede

Malay Takım Adaları anakara Hindi Çin ve Avustralya arasındaki takımadalardır. Aynı zamanda Malay Dünyası, Hint-Avustralya Takım Adaları, Doğu Hint Adaları, Nusantara, Baharat Takım Adaları ve zamanla diğer isimler olarak da

Çocuklar yüzmeyi küçükken öğrenip balık tutmaya ve avlanmaya sekiz yaşlarında başlarlar. Sonuç olarak, Bajau'nun uzman dalgıçları 60 metre üzerindeki derinliklere serbest dalabilir, 13 dakika sualtında kalabilir ve genellikle günün en az beş saatini suda geçirirler. Bu beceriler Bajaulara, inci ve mercan gibi su altında bulunan değerli taşları toplama avantajını sağlar. Her gün su altında 2 ila 18 kilo balık avlarlar. Dalışları kolaylaştırmak için giydikleri tek şey tahta gözlükler... Balık tutmak için ağ, olta ve el yapımı zıpkın kullanırlar.

Bajau halkının amfibi yaşamı bir evrim mi, adaptasyon mu?

adlandırılmıştır. Adı, 19. yüzyıl Avrupalı bir Malay ırkı kavramından alınmıştır ve Austronesian dillerinin dağılımına dayanmakta. Hint ve Pasifik Okyanusları arasında yer alan, 25.000'den fazla adadan oluşan grup, bölgeye göre en büyük takımadalardır. Brunei, Singapur, Doğu Malezya, Endonezya, Filipinler ve Doğu Timor'u içeriyor.

Bajau halkının olağanüstü yaşamı

Malay Takımadaları halkı olan Bajaular, hayatlarının neredeyse tamamını denizde sürdürmekte. Teknelerde ya da sığ resiflerdeki kazıklarda tünemmiş kulübelerde yaşıyor, klanların tamamını taşıyan filolar halinde yer yer göç ediyorlar. Tamamen deniz ürünlerinden oluşan bir beslenme şekliyle hayatta kalıyorlar. Ve bunu toplamak için günlerinin yarısından çok daha fazlasını su altında geçiriyorlar.

Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, dalış yetenekleri olağanüstü. Bazen 70 metreden fazla derine inerler ve kaldırma kuvvetini azaltmak için ağırlıktan daha fazla bir şey kullanmadan ve basınçla bozulmaya dirençli hurda camdan yapılmış lenslerle donatılmış bir çift ahşap gözlük kullanarak

5 dakika kadar su altında kalabilirler. Bajaular bu derinlikte uzun zamandır böyle yaşadıkları için (tarihi deliller en az 1000 yıl öncesine dayanıyor), birçok araştırmacı, kendilerini olağanüstü yaşam tarzlarına uyarlayan genetik özellikler taşıdıklarını iddia etti.

Biyolojide evrim alanında son yıllarda yapılan oldukça heyecan verici keşiflerden bazıları, insanların, yüksek enlemlerde yaşayabilme gibi aşırı zor koşullarda nasıl bir adaptasyona sahip olduklarını gösterdi. Farklı çalışmalarda ise insanın son 2000 yıldaki evrimi ileri sürüldü. Son günlerde yayınlanan bir çalışmada Endonezya’da yaşayan, nesillerdir yaşamlarının büyük bir kısmını su altında avlanarak geçiren Bajau halkının, bu yaşam tarzlarına fayda sağlayan genetik adaptasyonları olduğu tespit edildi.

Denize çıktıkları sütunlara inşa ettikleri Lepa adlı uzun evlerde yaşıyorlar.

Sandakan kentinde yerleşik yaşama geçmiş bir Bajau ailesi ile

Su altında normalden fazla zaman geçirenler

Su altında zaman geçirmeye oldukça alışkın bu okyanus ustası insanların, oksijen taşıyan alyuvarların sayısını çoğaltan, normalden oldukça büyük dalaklarının olmasını sağlayan bir gen varyantı taşıdıkları gözlemlendi. Bilim insanları yayınladıkları makalelerde, dalmayla ilişkili bazı tipik özelliklerin seçilim sürecinde olduğuna dair bulgular da saptadıklarını belirtiyorlar.

Bajaular yaklaşık 1000 yıldır, Malezya, Endonezya ve Filipinler çevresindeki sulara, su üzerlerine kurdukları evlerde yaşıyorlar. Dalıcılar, 8 saatlik mesailerinin %60’ını su altında balık, deniz hiyari avlayarak, takı ve süs esyası yapmak için siyah mercanlar toplayarak geçiriyorlar.

İnsanlar dâhil olmak üzere memelilerin çoğu, yüzlerine soğuk su geldiğinde, ‘dalma tepkisi’ verirler, kalp atışları yavaşlar, kanları vücudlarının merkezine doğru çekilir ve dalakları kasılarak, depolanmış olan oksijen taşıyan alyuvarları serbest bırakır. 1990’da yapılan bir araştırma, Japon inci avcılarının dalaklarının normalden daha fazla kasıldığını ve kandaki oksijeni %10 civarında artırdığını gözlemlerler.

Araştırmalar dikkat çekici

Bu konuda yapılan çalışmaların öncülerinden Melissa Ilardo, Bajauların da Japon dalgıçlarla benzer dalak yapısına sahip olup olmadıklarını merak etti. 54 Bajau ile, çevredeki çiftçi topluluklardan 34 kişinin dalaklarını karşılaştırdı. Sonuçlar, Bajauların dalaklarının, karada hayatlarını devam ettiren komşularından ortalama olarak %50 kadar daha büyük olduğunu gösterdi!

Melissa Ilardo, daha sonra tükürük örneklerinden yola çıkarak bu iki grubun DNA’larını karşılaştırdı. Bajaularda bulunan 25 genin, hem komşu topluluklardan hem de daha önceki çalışmalarla genleri dizilenmiş olan Han Çinlilerinden farklı olduğunu gördü. Bunlardan bir tanesinin ise farelerde, dalak boyutunda değişikliklere sebep olan, tiroit aktivitesini etkileyen ve bu gen varyantının bahsedilen adaptasyonu sağlamış gen olma ihtimali oldukça yüksek.

Yerleşik yaşam

Malezya’nın Sabah Eyaleti’nin Kuzey Çin Denizi ile Sulu Deniz’e sahili olan Sandakan kentinde, denizin üzerinde kurdukları uzun evlerden oluşan mahallede rastladım bir Bajau topluluğuna. Önceleri, takvim-saat-doğum günü kavramlarından uzak olan bu insanlar şimdilerde kentteki

Amfibik yaşamlarıyla Bajauların dalaklarının, karada devam ettiren komşularından ortalama %50 daha büyük olduğu belirlendi

özel şirketlerde veya kamu kurumlarındaki işyerlerinde çalışıyorlar. Çocuklar da Malezya eğitim sisteminde okullu oluyorlar. Bir zamanların bu 'deniz çingenelerinin' aslında kökenleri bilinmese de asırlarca resmi anlamda hiçbir yere - hiçbir ülkeye bağlılık da taşımamışlardı. Devlet kayıtları veya resmî tarihleri olmasa da Bajau halkı sözlü bir tarihe, özgün bir folkloru sahip. Günümüzde Bajau insanı artık karada yaşama arzusunda (bazı gruplar Bajau olarak tanımlanan tamamen birleşmiş bir grup insan olmadığı için karada uzun süre yaşadılar).

Birkaç nedenden ötürü, mevcut kuşağın, kendilerini karadan uzak tutan en son nesil olması muhtemel. Çünkü, küresel balık ticareti Bajau halkının balıkçılık adetleri kadar ekosistemi de bozdu. Aynı şekilde de Bajau, teknelerinin yapımında daha büyük ağaçlar kullanmaya da geçti, çünkü şimdilere değin kullandıkları daha hafif ağaçların nesli de tükenmekte... Yeni teknelerin motorlara ihtiyacı var, bu da yakıt için nakde gereksinimleri olduğu anlamını taşıyor.

Göçer bir halk olarak ilişkilendirilmeleri, birçoğunu yaşam tarzından vazgeçmeye zorladı. 'Yerleşik olmadıklarından' hizmetlere ulaşamıyorlar, hizmet ve yardım alamıyorlar, destek sağlayan hükümet programlarına erişemiyorlar.

Ancak Bajau halkı için balıkçılık ve su salt bir ticaret veya bir kaynak anlamında değil. Kimliklerini belirleyen kalplerindeki okyanus sevgisi ve içinde kapsadıklarıyla ilişkileri... Amaçladıkları sadece deniz yaşamını korumak değil, aynı zamanda onların kültürünü ve yüzyıllarca ev olarak nitelendirdikleri suları da korumakla ilgili.

Bazen 70 metreden fazla derine inip, 5 dakika kadar su altında kalabilirler.

Bajau halkı tarihçesinin folklorik anlatısı

Bajauların folklorik öyküsü, Bajau isimli bir adamla ilgili anlatılan bir efsaneye dayanıyor. Rivayete göre Bajau, çok endamlı ve iri biriymiş. Halkı onu her gün suya kadar takip edermiş çünkü iri vücudu, suyun taşmasını sağlayarak insanların balık avlamasını kolaylaştırırmış. Konu-komşuları balığa giderken hep onu çağırırmış. Bajau'nun, halkına sağladığı kolaylığı kıskanan çevre kabileleri, onu zehirli bir okla öldürmeyi tasarlayıp planlarını uygulamaya geçirmişler. Lakin Bajau, hayatta kalmayı başarmış. Diğer kabileler onun efsunlu olduğuna karar vermişler; böylelikle Bajau halkı da yaşamış ve günümüze ulaşmış.

Kadim liman kenti

Akko

Bir İsrail kenti olan Akko'da yaşayan nüfusun yüzde 61,7'si Yahudi, 28,4'ü Müslüman Arap, geri kalanı da Hıristiyan Arap, Dürzü ve diğer farklı inançlara sahip kişilerdir.

Tel Aviv'den Akko'ya tren ile seyahat etmeyi seçtim. Süre bir buçuk saat; otomobil ile de gitseniz aynı. Ancak trenin farklı bir keyfi var, yolculuğun zevkine daha çok varılıyor sanki...

UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan ve dünya tarihinin en eski yerleşim yerlerinden biri olan Akko'nun kuruluşu Mısır Firavunu III. Tutmose (M.Ö 1504-1450) dönemine dayanıyor.

Büyük İskender'in şehri fethetmesiyle uzun bir süre Yunan hâkimiyetinde kalan Akko, M.Ö 2. yüzyılda Mısır kralı Ptolemy II tarafından kuşatıldı ve fethedildi. M.S 7. yüzyılda Arap egemenliği... Sonraki yıllar içerisinde kent Arap ve Haçlılar arasında bitmek bilmez mücadelelere şahit oldu ve sürekli el değiştirdi.

Uzun bir yüzyıl Hıristiyan hâkimiyetinde kalan Akko, 1291 yılında Memlukler tarafından ele geçirildi ve böylelikle Haçlı egemenliğine son verildi.

UNESCO Dünya Mirası listesinde bulunan Akko veya Akka, İsrail'in kuzeyinde yer alan 50 bin nüfuslu bir Akdeniz kenti. Yüzyıllar boyunca Osmanlı egemenliğinde kalan ve farklı medeniyetlerin tarihî kalıntılarını barındıran kentin en önemli özelliklerinden biri, farklı inanç gruplarının bir arada uyum içinde iç içe yaşamaları...

1517 yılında Yavuz Sultan Selim tarafından fethedilen kent, 1918 yılına kadar Osmanlı egemenliğinde kaldı. Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşı'nda aldığı yenilgi sonucunda şehir İngiliz mandası kontrolüne geçti. 1948 yılında İsrail devletinin kurulması ile de İsrail sınırlarına dâhil oldu.

Trenden inince çok kısa bir otobüs yolculuğundan sonra surlar içindeki tarihî kente ulaşıyoruz. İsrail'de seçim günü olması nedeniyle hem tatil, hem de yolculuk ücretsiz olunca her yer ana baba günü. Sanki herkes fikir birliği etmişçesine Akko'yu ziyarete gelmiş... Otuz yıl kadar önce grup halinde kenti ziyaret etmiş, "Şurası saat kulesi, burası surlar" diye kısa bir açıklamadan sonra bir-iki saat içinde yolumuza devam etmiştik. Oysa Akko öylesine kısa bir sürede gezilecek bir yer değil.

Osmanlı'nın izleri her yerde

Akko antik kenti, tam bir Osmanlı şehri. 1800'lerde nasıl bırakılmış ise halen öyle. Yahudi nüfus, tarihi kentin dışına yerleşmiş. Surlar içinde kalan bölüme özgün dokusu hiç bozulmamış. Daracık sokakları, çarşıları, limanı, surları, hamamı, evleri bizleri yüzyıllar öncesine götürüyor.

Akko'nun en büyük çarşısının ismi "Türk Çarşısı". İddialı olacak ama o renk cümbüşü, sakinliği, dükkanlarının farklılığı, çeşitliliği ile "dünyanın en güzel çarşısı" diyeceğim geliyor. O baharatlar, incik

boncuklar, bir rüyada olduğunu hissettiriyor insana. Bir berber dükkânından içeri göz atıyorum, berber de, sakalımı kestiren müşteri de sanki "Payitaht Abdülhamit" dizisinden çıkmış gelmiş.

Meydanlardaki kargaşa ise inanılmaz; atlı arabalarda gezinenler, klakson sesleri, her türlü trafik kuralının sıfırlandığı, her isteyeninin istediği yöne gidebildiği bir düzen(sizlik).

Akko'nun eski sokakları bir Arap şehri görünümünde olsa da 18. yüzyıla dayanan Ramhal Sinagogu bu tarihi kentte, geçmişte azımsanmayacak bir Yahudi nüfusunun mevcut olduğunu ortaya çıkarıyor.

Her taraftan kendini gösteren saat kulesi, Yafo meydanındaki bir aynısı. Sanıyorum bir benzeri de İzmir'de bulunuyor. II. Abdülhamit'in 1901 yılında, tahta çıkışının 25. yılı onuruna farklı kentlerde bu saat kulelerinin yapımına karar verdiği söyleniyor...

Korku salan Cezzar Ahmet Paşa

Kentin etrafı, halen Osmanlı surları diye anılan yüksek surlarla çevrili. Cezzar Ahmet Paşa, 80 yaşlarında iken bu surların inşası görevini üstlendi ve başarıyla yerine getirdi. Adına bir de cami bulunan Cezzar Ahmet Paşa kimdi?

Arapçada *deve kasabı* anlamına gelen "cezzar"ın bir yöneticinin lakabı olması ilginç olsa gerek. Ancak rivayet olunur ki; bu lakap, ahaliye korku salmak için bizzat Ahmet Paşa'nın kendisi tarafından konulmuş. Halk arasında gaddarlığı ile tanındığı söyleniyor.

Ahmet Cezzar Paşa Türbesi

Antik kentin dar sokakları

Ahmet Paşa, Osmanlı'da en alt basamaktan başlayan bir kişi. Paşaların hizmetkârlığı sırasında göze girmiş ve yükselmeye başlamış. Savaşçı olmuş ve Bedevilere karşı büyük başarılar kazanmış, Akko'nun savunması ona emanet edilmiş. Akko muhafızı iken vezirlik unvanı verilmiş ve beylerbeyliğine yükselmiş.

Tarih kitaplarından edindiğimiz bilgiye göre, 1798 yılında Kudüs'ü ele geçiren Napolyon, Akko'yu kolay lokma olarak düşünmüş. İlk başta çok fazla gemi göndermemiş Bonaparte. Komutanlarına; "*Gidip alın şu Akko'yu*" demiş ve kendisi gitmemiş bile. Ancak sıkı bir savunma ile karşılaşarak birliklerini kaybedince, o güne kadar hiç yenilgi yüzü görmeyen Napolyon sert cevize çattığını anlamış. 1799'da Akko'yu büyük bir güçle kuşatmış. İki ay süren kuşatmada Fransızlar büyük kayıplar vermiş. Cezzar Ahmet Paşa'nın dillere destan savunması sonucu 21 Mayıs 1799'da Fransızlar arkalarına bakmadan çekilmek zorunda kalmışlar.

Napolyon'un şöyle bir söz söylediği rivayet olunur; "*Akko'da durdurulmasaydım, bütün Doğu'yu ele geçirebilirdim.*" Bu büyük kuşatma ve savunmanın yaşandığı 1799 yılında Ahmet Cezzar Paşa'nın 91 yaşında olduğunu da not edelim.

Eski bir Haçlı katedralinin binasına uyarlanmış olan Cezzar Ahmet Paşa Camii, 1781 yılında kubbeli bir cami modeliyle inşa edildi. Caminin içine Rokoko tarzını yansıtan bir merdiven ile girilmekte ve avlusunda, bir zamanlar hac için gelen İslam âlimlerinin konaklamasına ev sahipliği yapan odalar yer almakta.

Ayrıca, savaş zamanında Haçlıların su ihtiyaçlarını gidermelerini sağlayan bir sarnıç, basamaklı galerinin doğu tarafında yer almakta ve şehir kuşatma altındayken büyük bir hizmet vermektedir. Caminin uzun ince minaresi ve iç bölümünde yer alan süslü mavi, beyaz ve kahverengi renkler, Türk mimarisinin önemli etkilerini yansıtan detaylardır.

Tapınak Şövalyeleri ve Haçlı Tünelleri

Akko'nun, birçok medeniyete ev sahipliği yaptığını belirtmiştik. Özellikle Haçlı seferlerinin uğrak noktası olmuş. Haçlılar bu sevimli liman kentini ele geçirdiğinde geride Tapınak Şövalyelerini bırakmış. Tapınak Şövalyeleri, hükümranlıkları süresince Akko'yu korunaklı bir şehir haline getirmişler. En önemli yapıları da tüneller olmuş. Akko'nun en ilginç turistik yerlerinden biri olan Haçlı Tüneli, eğer klostrofobik bir gezgin değilseniz, mutlaka girmeniz ve görmemiz gereken büyüleyici bir yeraltı şehri gibi. 1994 yılında yörede

Haçlı Tüneli

yaşayan bir tesisatçı tarafından keşfedilen tünelde bir yeraltı pasajı, şehrin limanını tapınak ile birbirine bağlayan ve olası bir saldırı durumunda denize kaçabilmek adına uzunca bir geçit yolu bulunmaktadır.

Ben, Akko kalesi içindeki müzeyi gezmeden kentin ayrılmayın derim. Akko'da yaşayan medeniyetlerin hepsini çok güzel bir sunumla sergilemişler. Filmler, kostümler, silahlar, heykeller, tablolar, minyatürler vs. çok etkileyici bir ortamda karşınızdadır. Tabii bu bir günlük gezinti süresi içinde tercihinizi limanda, deniz kıyısındaki otantik bir liman lokantasında, bir öğle yemeyi yemeye de ayırabilirsiniz.

Akko'nun limanı oldukça hareketli

Klasik çağdan Ortaçağ'a kadar önemli ve yoğun bir görev üstlenmiş olan, Haçlılar zamanında yak-

laşık 80 kadar geminin misafir edildiği bu liman, günümüzde lokantaları, rengârenk yerel balıkçı tekneleri ve özel yatların demir attığı turistik bir mekâna dönmüştür.

Meydanda en yüksek desibellerde çalan Arapça müziğin yanı sıra bir çığırkan "tornado" adı verilen teknelere halkı davet etmekte. Denizde sert virajlarla yürekleri hoplatan ve deniz yeleklileri ile binilen motorlara ilgi had safhada... Özellikle Akko'ya gezmeye gelmiş, kulaklarının üzerinden lüle lüle bukleler sarkan siyah giysileri içindeki Haridi gençlerin onar, on beşer gruplar halinde tornadolarda bağrışmaları görülmeye değer.

Ben eski kenti denizden görebilmek için Adalar-İstanbul seferi yapan bildiğimiz motorlara benzer bir tekneye binmeyi tercih ettim. Yarım saatlik gezinti 10 şekel, yani oldukça ucuz...

Motorda iken Facebook'tan yaptığım canlı çekime yapılan bir yorum ilginçti. Ada motorunda olduğum ve Arap turistler için Arapça müzik yayınlandığı sanılarak; "Hintliler gelse Hint müziği mi çalacaklar!" şeklinde tepki belirtilmiş. Tabii ada motorunda değil, İsrail'in Akko kentinde bulunduğu mu, motoru işletenlerin Arap, geziye katılanların Arap ve aralarında bir tek benim Yahudi olduğumu söyleyince yorumda bulunan kişi tahmin ederim oldukça şaşırmıştır.

Yolunuz düşerse mutlaka bir gününüzü bu kadim şehre ayırın derim. Akko'da hem Osmanlı'nın, hem de tarihi çok daha eskilere dayanan uygarlıkların izlerini takip edebilirsiniz...

Kaynak:

<https://gezilecek.org/israil/akko-gezilecek-yerler-nerlerdir.html>

<https://icimdekigezgin.com/akko/>

Oldukça hareketli limanıyla Akko

Ekim'de NE OLDU?

1 Ekim

1949 - Mao Zedong önderliğinde Çin kuruldu.

2 Ekim

1943 - Danimarka halkı yaklaşık 7.000 Yahudi'yi kurtardı.

3 Ekim

1934 - Dünya'da ilk kez olarak İsviçre, "Siyon Protokolleri"nin mahkeme kararıyla sahte olduğu duyuruldu.

4 Ekim

1883 - İstanbul'u Paris'e bağlayan Şark Ekspresi ilk yolculuğuna çıktı.

1909 - İsrail Efendi Osmanlı Emniyet Müdürlüğüne getirildi.

5 Ekim

1921 - İngiltere'de Uluslararası Yazarlar Birliği PEN kuruldu.

1991 - İlk resmi Linux sürümü (0.02) Linus Torvalds tarafından duyuruldu.

6 Ekim

1889 - Thomas Edison ilk hareketli resim gösterimini gerçekleştirdi.

7 Ekim

1966 - İlk Türk otomobilene Anadol adı verildi.

8 Ekim

1970 - Rus yazar Aleksandr Soljenitsin, Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

9 Ekim

2006 - Google, YouTube'u 1,65 milyar dolara aldığını açıkladı.

3 Ekim

1990 - Doğu ve Batı Almanya birleşti.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya ikiye bölünmüştü. 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılması, birleşme için en büyük adım oldu. Demokratik Alman Cumhuriyeti, siyasi varlığını sona erdirdi ve iki devlet Federal Almanya Cumhuriyeti çatısı altında birleşme kararı aldı. Bu kararın ardından imzalanan "Birleşme Antlaşması"yla 3 Ekim 1990 tarihinde birleşme, gerçekleşti.

10 Ekim

2007 - İnternet üzerinden indirilebilen ilk albüm "In Rainbows", İnternet sitesinde piyasaya sürüldü.

11 Ekim

1852 - Avustralya'nın ilk üniversitesi Sydney University, 3

profesör ve 24 öğrenciyle kuruldu.

1971 - John Lennon'ın ünlü şarkısı "Imagine" yayımlandı.

12 Ekim

2006 - Orhan Pamuk, Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı ve bu ödülü alan ilk Türk oldu.

4 Ekim 1883

7 Ekim 1966

12 Ekim 2006

17 Ekim 1950

25 Ekim - 1917 - Lenin önderliğindeki Bolşevikler, Rusya'da Ekim Devrimi'ni gerçekleştirdi. 1917; dünyanın değiştiği en önemli yıllardan biri olarak tarihe geçti. I. Dünya Savaşı yaşanırken Rusya'da iki devrim yaşandı; Çarlık Rejimi'ne son verildi ve dünyanın ilk Sosyalist Yönetimi kuruldu. 15 Mart'ta Romanov hanedanı tarafından yönetilen Rusya İmparatorluğu sonlandı. Şubat Devrimi'nin ardından, Ekim Devrimi'nin liderliğini yapacak isimler birer birer Rusya'nın başkenti Petrograd'a dönmeye başladı. Ve nihayetinde Ekim Devrimi gerçekleşti.

13 Ekim

1923 - TBMM'de, Ankara'nın başkent olması kararlaştırıldı.

14 Ekim

1994 - Nobel Barış Ödülü Yaser Arafat, Yitshak Rabin ve Shimon Peres'e verildi.

15 Ekim

1927 - Gazi Mustafa Kemal Paşa CHP kurultayında "Büyük Nutuk"u okumaya başladı.

1937 - Yeni harflerle basılan ilk kâğıt paralar tedavüle çıktı.

16 Ekim

1990 - SSCB Cumhurbaşkanı Gorbacov, serbest piyasa ekonomisine geçileceğini açıkladı.

17 Ekim

1950 - Türkiye'nin de Kore Savaşı'na katılmasıyla 500 kişilik ilk Türk askeri birliği Kore'ye ulaştı.

1951 - Türkiye'nin NATO'ya katılmasıyla ilgili protokol, Londra'da imzalandı.

18 Ekim

1954 - Texas Instruments adlı şirket ilk transistörlü radyoyu üretti.

19 Ekim

1872 - Dünyanın en büyük altın külçesi (215 kilogram) Avustralya'da bulundu.

20 Ekim

1903 - Türkiye'nin ilk futbol kulübü Beşiktaş kuruldu.

21 Ekim

1945 - Fransa'da kadınlar, ilk kez oy kullanma hakkı elde etti.

22 Ekim

1938 - Chester Carlson fotokopiyi icat etti.

23 Ekim

1956 - Macaristan'da Sovyet egemenliğine karşı ayaklanma başladı.

24 Ekim

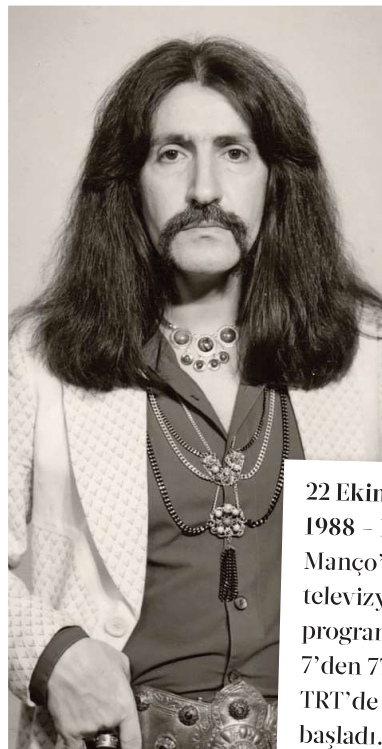
1945 - Birleşmiş Milletler kuruldu.

2003 - Concorde'un son uçuşu New York ile Londra arasında yapıldı.

26 Ekim

1863 - Uluslararası Kızıl Haç Cenova'da kuruldu.

1994 - İsrail ile Ürdün arasındaki 46 yıllık savaşa son veren, tarihî barış anlaşması imzalandı.

22 Ekim
1988 - Barış Manço'nun televizyon programı 7'den 77'ye TRT'de başladı.

27 Ekim

1492 - Kristof Kolomb Küba'yı keşfetti ve İspanya adına el koydu.

1904 - New York metrosu açıldı.

28 Ekim

1636 - İlk Amerikan üniversitesi Harvard kuruldu.

1886 - Özgürlük Heykeli, Fransızların hediyesi olarak New York'ta dikildi.

29 Ekim - 1923 - Türkiye kuruldu ve TBMM'deki oylamada Mustafa Kemal Atatürk oy birliğiyle ilk cumhurbaşkanı seçildi.

30 Ekim

1918 - Osmanlı İmparatorluğu ile galip devletler arasında Mondros Mütarekesi imzalandı.

1973 - Boğaziçi Köprüsü, Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk tarafından açıldı.

31 Ekim

1992 - Vatikan, dünyanın güneşin çevresinde döndüğünü söyleyen Galileo'nun haklılığını teslim etti.

22 Ekim 1938

Dünya yangın yerine dönerken

İklim değişimlerine ve bunun önemine kuşku bakanların pek hoşlanmayacakları bir rapor yayınladı GIEC (Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli). Buradan çıkan sonuç, insanlık adına pek onur verici değil. ‘Toprak Ana’sına saygılı davranmak bir yana, onu yok etmeye yönelik bir davranış içinde çocukları. Tümünün ‘Ana’sı, büyütüp beslediği çocuklarının sorumsuz ihtirası yüzünden yok olmak üzere.

Toprak Ana’nın sütü kuruyor

Rapora göre, süratle yeni bir üretim biçimine geçilmesi ve toprağın büyük, acımasızca sömürsünün önünün alınması gerekiyor. Toprak Ana’nın çocukları –en azından bir kısmı– André Gide’in de *Yeryüzü Nimetleri*’nde belirttiği gibi, bir türlü doyamadıkları için kendilerini var edenin, onları büyütenin tüm sütünü kurutmak üzere. Yoğun toprak kullanımı ve üzerinde yetişen ürünleri sınırsızca, açgözlü bir şekilde tüketme isteği, toprağın doğurganlığını ve yaşayabilirliğini yok etmek üzere.

İklim değişikliği ve çölleşme sonucunda verimliliği azalan topraklar, gıda güvenliğini azaltsa bile

anlık hazza programlanmış insan, annesinin çiğliğini duymazdan geliyor.

Paleoklimatologlara göre topraklar, iki unsurdan kaynaklanan büyük tehdit altında. Bunlardan biri insan ise diğeri de iklim. O da sonuçta insan faaliyetinden büyük oranda etkilendiğinden aslında tek tehdit, sadece insanın kendisi.

1960’tan beri BM’de tutulan istatistiklere göre dünya nüfusunun çoğalması ve bir kısmının aç-

gözlü, savurganca gıda tüketimi, topraktaki verimsizleşmenin büyük nedenlerinden kimileri. Ayrıca buna hayvan üretim faaliyetinin de ulaştığı inanılmaz boyut eklendiğinde bugün toprakların yarısına yakınının yok olmasının nedenleri açıkça anlaşılmaktadır.

Yaklaşık 500 milyon kişi bugün, çölleşen topraklarda yaşıyor. Güney ve Doğu Asya ülkeleri bunlardan etkilenenlerin en başında. Din ve bölüşüm kaynaklı kavgaların cehenneme çevirdiği, içinde bizim de bulunduğumuz Orta Doğu toprakları da bu çölleşmeden payını almış görünüyor.

Geçtiğimiz haftalarda su baskınları, sıcaklık dalgaları, kuraklık ve yangınlarla cehenneme dönen dünyada, insan, hazzın doruğunda yaşamaya devam etmek istiyor. Bilinçaltında muhtemel yarın korkusu varsa bile Cervantes'in de Freud'un da dediği gibi, insana özgü hainliğin ve doymazlığın burada payı olmadığı söylenemeyecektir.

Uzmanlık gerektirebilecek bu tahlillere girmeden burada büyük bir paradoksun altı çizilmek istenecektir. Bilim insanlarına göre toprak, karbondioksit salınımının hem emicisi ve engelleyicisi hem de kaynağı. Diğer bir deyişle toprak, iklim değişikliğini bir yandan engelleyebilecek, diğer yandan da sera gazı salınımıyla etkileyebilecek özelliğe sahip. Orman ürünü faaliyetindeki artış, tarımsal üretimdeki patlama, et yeme hazzının hayvan üretimini her türlü ölçünün üzerine çıkarması, bugün bu sorunun temel nedenlerinden diğerleri.

Paradoks, iklim sorununun çözümü için getirilecek önerilerin, yoksulluğun durdurulması için önerilen çarelerle çelişmesi. Unutulmaması gerekiyor ki, dünya nüfusunun en az yedide biri açlıkla pençeleşiyor.

Durmaksızın artan nüfus; gerekli olmayan üretim artışının, insan hazzının kışkırtılarak ebedileştirilmesi, ikilemi ağırlaştırıyor.

Pas demiri yiyor

Nükleer reaktörlerde yangınların söndürülememesinin bir nedeni, bu işlem için gerekli suyun da artıklarla kirletilmiş olmasıdır. Aynı çıkmaz bu tarafta görünüyor. Yoksulluğu gidermek amacıyla ve kışkırtılan sonsuz tüketimi doyurmak için büyümenin arttırılması gerekiyor. Büyüme ise yoksulluğu gidermek ve yaşamak için gerekli toprağı ve havayı yok ediyor.

Modern zamanların başında Spinoza'nın dikkat çektiği temel bir sorunla yüz yüze geldi insanlık: *Pas demiri yiyor*.

Greenpeace'in son raporuna göre büyük hacimli araba üretimi, iklim sorununu ağırlaştırıyor. Otomobil üreticileri bu yorumun doğru olmadığını söylüyor, gösteriş tüketimi ise hiçbiriyle ilgilenmiyor. Post modern zamanlarda var olmak için 'görünmek' gerekiyor. Büyük yük olan gösterişli olandır.

İçinde yaşanan iktisadi sistem bütün bunları gerekli kılıyor.

Kristof Kolomb, modern zamanları açarken bir kilisede şu konuşmayı yapacaktı: "Bizimle gelin değerli arkadaşlar, burada yoksulluk içinde yaşıyorsunuz; sizi götüreceğim yerde damı altından yapılmış evler bulacaksınız. Bu seyahatten (Amerika'dan) zengin ve mutlu döneceksiniz."

Kolomb ile sonsuz zenginleşmenin ve modern zamanlara özgü kışkırtılmış doymazlığın önü açılmış olacaktır.

Mahşer, her şeyin yok olması demek değildir mutlaka. Bu, Hollywood filmlerine özgü olabilir ancak. Bugünün mahşeri ise bu dünya üzerinde ilerlemenin artık sonuna gelmiş olduğu gerçeğidir. Bu algılanmadan yeni bir gerçeğe yeni bir yaşama geçilemeyecektir. Spinoza'nın dediği gibi hazzın çılgınlığındaki insan, bu korkuyu algılamadan yeni bir umudu ve var oluş biçimini algılayamayacaktır.

Bitirirken, altı çizilmek istenen büyük bir çelişki daha olacaktır: İçinde yaşadığımız iktisadın dünyasında veya kapitalizmde; iktisadi ajanlara ve onların özgürce, çılgınca rekabetine methiyeler düzülür. Soruyoruz; bundan, 'büyüme'nin kavram olarak aşıldığı, çılgınca ihtirasın frenlendiği bir sistem nasıl çıkabilir ki? Yoksa öze dokunmayan, göz boyayıcı önlemlerle mahşerin etrafında tehlikeli dansa devam mı edilecek?

Zamanın tanıkları

Emanuel Levinas'ın yapıtlarından alıntılarla

Biz dünyanın içinde dünyaya geliriz ve dünyanın içinde dünyadan çekip gideriz. Dünyanın içinde, zaten dünyevi olanın altında sınıflandırılmışızdır. Kurtuluş yoktur.
‘Tanrı, Ölüm ve Zaman’

Sabır ve zamanın uzunluğu, güçten de öfkeden de daha fazladır. ‘Tanrı, Ölüm ve Zaman’

Zaman varlığın sınırlandırılması değil, varlığın sonsuz olanla ilişkisidir.
‘Ölüm ve Zaman’

‘Çünkü başkasıyla ilişkinin bakış açısı için içine sokulmadan, varlık kendi gerçekliğinde, yani kendi zamanında anlatılamaz.’ ‘Sonsuza Tanıklık’

“Başka, benim kendimin olmadığıdır. Başkanın böyle olmasının nedeni başkanın başkalığıdır.”
‘Ölüm ve Zaman’

Özne yalnızdır, çünkü tektir. Var olanın var olmaya hâkimiyeti olan başlangıcın özgürlüğünün mevcut olması için, yani kısaca var olanın mevcut olması için bir yalnızlığa gereksinim vardır.

‘Zaman ve Başka’

Hiçlikten endişe duymanın karşısında, olmak’tan duyulan dehşet; varlık için korkmak değil olmak’tan korkmak, “bir şey” olmayan bir şeye maruz kalmak, onun tarafından teslim alınmış olmak. ‘Sonsuza Tanıklık’

Her türlü sorunun sorulma noktası, varlık ne anlama gelir sorusundan mı kaynaklanmaktadır?
‘Ölüm ve Zaman’

Ölmekten korkmak, bir eseri tamamlanmamış bırakmaktan, dolayısıyla yaşamamış olmaktan korkmaktır.
‘Tanrı, Ölüm ve Zaman’

Türk yayıncılık hayatında bir köşe taşı:

Kanaat Kitabevi & Bayar Ailesi

Faik Sabri Duran'ın ünlü Büyük Atlas'ını anımsamayan var mı aranızda? Hani, coğrafya derslerine çalıştığınız veya arkadaşlarla haritada şehir bulma oyunlarıyla güzelce zaman geçirdiğiniz o güzelim kitap... ve de tarihçi-coğrafyacı-egitimci Faik Reşit Unat'ın Tarih Atlası... Bu Atlaslar yeni kuşaklar için belki birer masal gibi, ama daha öncekilerin çocukluk hayallerinin, soyut seyahatlerin beşiği...

Bu eşsiz Atlasları ve daha nice kitabı yayımlayan kimdi? Sirkeci'den İstanbul Valiliği binasına doğru yükselen bugünkü Ankara Caddesi, dünkü Babıali Yokuşu'nun sağ kaldırımında 133 numarada uzun yıllar yer alan *Kanaat Kitabevi*'ne doğru geçmişte bir gezintiye var mısınız?

İlyas Bayar

1934 yılında yayımlanan Soyadı Kanunu ile Bayar soyadını alan İlyas, mütevazı gelirli esnaf Yako Behar'ın oğlu olarak 1880 yılında İstanbul'un Balat semtinde, Kefevi Mahallesi Salma Tomruk (İstipol) Sokağı'ndaki evlerinde doğdu. Balat Alliance İsrailite Universelle okulunda başlayan eğitimini, okumaya çok meraklı olmasına rağmen, aile geçimine destek olabilmek için henüz 14-15 yaşında iken terk etmek zorunluluğunda kaldı ve Babıali'de Darüşşafaka Kütüphanesi'nde çirak olarak çalışmaya başladı.¹ Orada tanıştığı kâğıt ve mürekkep kokusunun bağımlısı olarak da gönül verdiği mesleğini seçti.

Kanaat adını verdiği Kitabevi'ni 1905 yılında, Babıali'de o zamanki adıyla Reşit Efendi Han olan binanın altında açarak Sahafalar Çarşısı'ndan seçtiği kitapları satmaya başladı. 'Kanaat' yani 'düşünce' sözcüğü bir bakıma kişilerin olaylara bakış açılarına verdiği önemi ve saygıyı özetliyordu. Yayımlarında '*kurt başı*'ni simge olarak seçti ve kullandı. Yayıncılığa, kendine yaşamı boyunca sadık kaldığı bazı ilkeler saptamakla başladı: Milli Kütüphane'de yer alabilecek ciddi eserlere odaklanmak, ilim ve edebiyata saygı gösteren yazarlarla çalışmak, yayımlayacağı eserlerin gerektirdiği masraftan kaçınmamak, ancak maliyetini bir an önce çıkarması için acele etmeden ağır satmak ve telif haklarına saygı.² Öncelikle ansiklopediler, sözlükler, Atlaslar, ders kitapları, ciddi tarihi eserler, klasik ve güncel Türk Edebiyatı eserleri veya çeviriler gibi ağır

Aslan Bayar
Sirkeci Sinagogu'nda

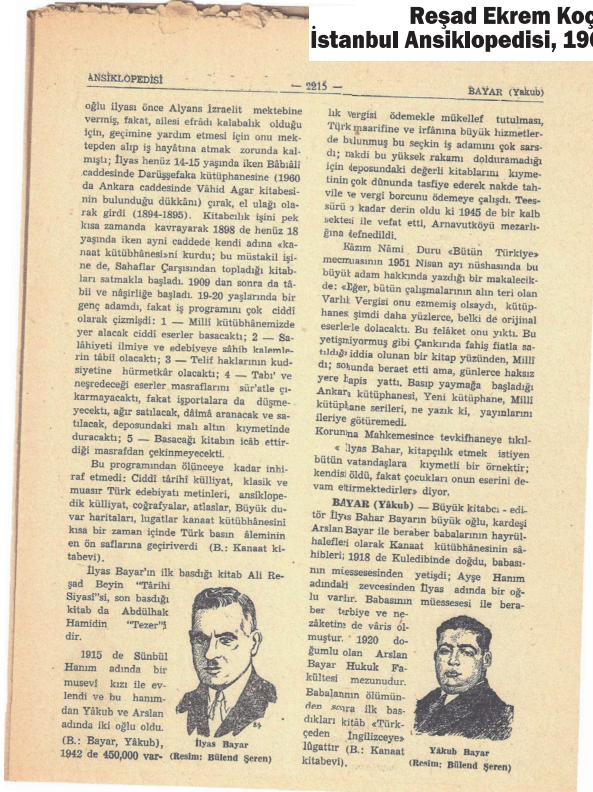
ancak her zaman satılan yayımlara odaklandı. Daha sonraki yıllarda, özellikle oğlu Yakup'un da işe dâhil olduğu dönemde Avusturya'daki ünlü harita yayıncısı Ed. Hoelzel ile anlaşarak duvar haritaları yayımlamaya başladı. İlyas Bayar'ın ilk bastığı kitap Ali Reşad Bey'in '*Tarihi Siyasi*' eseridir. Kısa zamanda ülkemiz yayıncılık alanında ön saflara geçen Bayar'ın vefatından önce son bastığı kitap da Abdülhak Hamid'in '*Tezer*'idir.³

Pek çok kişiye destek oldu

İlyas Bayar, aralarında Namık Kemal ve Yusuf Ziya Ortaç'ın da bulunduğu nice mütefekkiye ve araştırmacıya kapılarını açtı, Sürgündeki Namık Kemal ve arkadaşlarının eserlerini gizliden gizliye basarak dağıttı. Jön Türkler'e verdiği aktif destek yüzünden de bir süre hapiste yattı. Babıali'de dolaşan yazarları yakından tanımaya çalışan İlyas Bayar onlara yakın ilgi gösterir, kucak açardı.⁴ Hayata yeni atılan, gelecek vaat eden ancak olanakları kısıtlı olan birçok gence işlerini düzene koyuncaya kadar hanın ikinci katında boş bulundurduğu birkaç odayı, zaman zaman yazıhane veya ikametgâh olarak tahsis ederdi. Erol Simavi, babası Sedat Simavi'nin gazeteciliğe soyunduğu ilk dönemlerde İlyas Bayar'dan gördüğü maddi ve manevi desteği yıllar sonra bizzat torun (Aslan Bayar'ın kızı) Lüset Bayar'a anlatmış ve şükran duygularını iletmiştir.⁵ 1928 Harf Devrimi'ni ilk uygulayan yayıncı olup bu değişim yüzünden önemli maddi hasara uğradı ise de bu davranışı kendisine ve yayınevine bir ayrıcalık kazandırdı.

1939 yılında Maarif Vekâleti [Millî Eğitim Bakanlığı] tarafından düzenlenen Birinci Türk Neşriyat [yayın] Kongresi'ne İstanbul kitapçıları temsil eden katıldı ve "yarım asra yakın tabilîlik [yayıncılık] hayatının verdiği tecrübeye dayanarak neşriyatın [yayımların] dağıtım ve tanıtımının daha verimli bir hale ifrağı [şekillendirilmesi] hakkında düşüncelerini" bir rapor halinde sundu.⁶

Reşad Ekrem Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, 1960

ANSIKLOPEDİSİ

— 2215 —

BAYAR (Yakub)

oğlu İlyas önce Alyans İsrailite mektebine vermiş, fakat, ailesi efradı kalabalık olduğu için, geçimine yardım etmesi için onu mektepten alıp iş hayatına atmak zorunda kalmıştı; İlyas henüz 14-15 yaşında iken Babıali caddesinde Darüşşafaka kütüphanesine (1900'da Ankara caddesinde Vahid Agar kitabesinin bulunduğu dükkân) çirak, el ulaşı olarak girdi (1894-1900). Kitabehâlik işini pek kısa zamanda kavrayarak 1908'de henüz 18 yaşında iken aynı caddede kendi adına Kanaat kütüphanesini kurdu; bu müstakil işine de, Sahafalar Çarşısından topladığı kitapları satmakla başladı. 1909'dan sonra da tabii ve nâgrihle başladı. 19-20 yaşlarında bir genç adamdı, fakat iş programını çok ciddi olarak çizmişti: 1 — Millî kütüphanemizde yer alacak ciddi eserler basacaktır; 2 — Sahihiyeti ilmiye ve edebiyete sahip kalemlerin tabii olacaktır; 3 — Telif haklarının kudsîyetine hürmetle olacaktır; 4 — Tabii ve neşredilecek eserler masraflarını sü'atle karşılayacaktır, fakat işportaları da düşünmeyecektir, ağır satılacak, dâimî aranacak ve satılacak, depolandaki mali altın kıymetinde duracaktır; 5 — Basılacak kitabın icab ettirdiği masraflardan çekilmeyecektir.

Bu programdan ölünece kadar inhiyaf etmedi: Ciddî tahrîr kullandı, klasik ve müasir Türk edebiyatı metinleri, ansiklopedik külliyat, coğrafyalar, atlaslar, büyük duvar haritaları, ligatlar kasasak kütüphanesini kusa bir zaman içinde Türk basınındaki en ön saflarına geçiriverdi (B.: Kanaat kitabevi).

İlyas Bayar'ın ilk bastığı kitab Ali Reşad Bey'in "Tarihî Siyasî"si, son bastığı kitab da Abdülhak Hamid'in "Tezer"i'dir.

1915'de Sübül Hamî adında bir müsevî kızı ile evlendi ve bu hammandan Yakub ve Aslan adında iki oğlu oldu. (B.: Bayar, Yakub), 1942'de 450,000 var. (Resim: Bülen Şeren)

İlyas Bayar
(Resim: Bülen Şeren)

luk vergisi ödemekle mükellef tutulması, Türk şarhine ve irtifama büyük hizmetlerde bulunmuş bu seçkin iş adamını çok sarıdı; nakdi bu yüksek rakamı dolduramadığı için depolandaki değerli kitaplarını kaymetile ve vergi borcunu ödenecek nakde tahviri » kadar derin oldu ki 1945'de bir kalb sektesi ile vefat etti, Arnavutköyü mezarlığına defnedildi.

Nâm Nâmî Duru «Bütün Türkiye» mecruasının 1961 Nisan ayı nüshasında bu büyük adam hakkında yazdığı bir makalesinde: «Eğer, bütün çalışmaların alın teri olan Varlık Vergisi onu ezmemiş olsaydı, kütüphanesi şimdi daha yüzlerce, belki de orjinal eserlerle dolacaktı. Bu felâket onu yıktı. Bu yetmişyirmiş yılı Çankırıda fabrikatta çalıştığı iddia olunan bir kitap yüzünden, Millî di; sonunda beraset etti ama, günlerce haksız yere hapis yattı, Basıp yaymağa başladığı Ankara kütüphanesi, Yeni kütüphane, Millî kütüphane serileri, ne yazık ki, yayımlarını ilerleye götüremedi. Korunma Mahkemesine tevkiifaneye hâlin-

« İlyas Bahar, kitapçılık etmek isteyen bütün vatandaşlara kıymetli bir örnek; kendisi öldü, fakat çocukları onun eserini devam ettirmektedirler » diyor.

BAYAR (Yakub) — Büyük kitabevi - editör İlyas Bahar Bayarın büyük oğlu, kuzenisi Arslan Bayar ile beraber babalarının hayri-halefisi olarak Kanaat kütüphanesinin sahibleri; 1918'de Kuledibi'nde doğdu, babasının müessesesinden yetişti; Ayye Hamî adındaki zevcesinden İlyas adında bir oğlu var. Babasının müessesesi ile beraber tebiye ve nezâketinin vârisi olmuştur. 1920'de doğmuş olan Arslan Bayar Hukuk Fakültesi mezunudur. Babasının müessesesinden sonra ilk basıldığı kitabı «Türkçeden İngilizceye» İlgattır (B.: Kanaat kitabevi).

Yakub Bayar
(Resim: Bülen Şeren)

İlk cep ajandası *Takvim-i Ragıp*...

Kanaat Kitabevi'nin önemli bir klasiği de ilk cep ajandası *Takvim-i Ragıp*'dir. Mehmet Ragıp Uluğ tarafından hazırlanan ve bir kültür-bilgi hazinesi olan bu eser, Cumhuriyet'in ilanı ile yaşıt olup günümüze kadar

kesintisiz her yıl yayınlandı. İçinde neler yoktu ki? Kıyılarımızın uzunluğundan her ilin ilçelerine, tüm dinlerin bayram ve önemli

günlerinden günlük meteoroloji tahminlerine kadar, Google'un henüz hayal bile edilmediği bir dünyada hemen hemen akla gelen her soruya cevap. Hele hava tahminlerinde yüksek isabet oranı dillere destandı. *Takvim-i Ragıp*, Kanaat Kitabevi'nin kapanmasına rağmen, bir dede ve baba yadigarı olarak torun İlyas Bayar tarafından yayınlanmaya devam edilmekte olup 2020 yılı baskısı için de gerekli hazırlıklar yapılmaktadır.

Nevsal Yıllığı

Kanaat Kitabevi'nin pek bilinmeyen önemli bir yayını da belirtelim: 1324 (1907-1908) yılında *Nevsal-i Ragıp* ve 1325 (1909-1910) yılında *Nevsal-i Osmani*'nin ilk cildini basan Kanaat Kitabevi 1922 yılında başladığı *Milli Nevsal*'ın yayını 1925 yılına kadar sürdürdü. [Nevsal'ın sözlük anlamı 'Yeni (Nev) Yıl (Sal), yani yıllık, almanak'dır] Eserin künyesi "1338 Sene--i Maliyesine Mahsus Milli Nevsal. Kanaat Kütüphanesi ve Matbaası. Sahibi İlyas. İstanbul, 1922" olarak belirtilmiştir. Daha sonraki üç yıllık da aynı başlığı taşımakta, ancak senesi (1339, 1340, 1341) değişmektedir.⁷

İlyas Bayar 1942 yılında Varlık Vergisi uygulamasından da nasibini aldı. Bu orantısız vergilendirmeyi hazmetmediği halde koyu bir idealist olduğundan kendisine tarh edilen orantısız meblağı karşılayabilmek için gayrimenkullerini ve sto- kundaki bazı değerli kitapları değerlerinden çok

düşük fiyatlarla satarak tamamen ödedi.

Ünlü bir kâğıt tüccarı olan Haim Fresko'nun kızı Zümbül Lucie Fresko ile 1915 yılında evlenen ve Yako (Yakup) ile Yuda Leon (Arslan) adında iki erkek çocuk babası İlyas Bayar, ani bir kalp krizi sonucu 26 Ocak 1945 tarihinde vefat etti. 28 Ocak 1945 günü Şişhane'de Keneset Israel Sinagogu'nda⁸ düzenlenen cenaze törenine ailesi ve kalabalık bir cemaat topluluğunun yanı sıra Basın Birliği İstanbul Başkanı Hakkı Tarık Us, gazete sahipleri ve Ankara Caddesi'ndeki tüm kitap ve yayınevleri sahipleri de katıldılar. İlyas Bayar Ulus Musevi Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Oğulları Yakup ve Arslan Bayar

İlyas Bayar'ın vefatından sonra oğulları, Saint Benoit ve Galatasaray Lisesi mezunu Yakup (1918-1985) ile Saint Benoit Lisesi ve İstanbul Hukuk Fakültesi mezunu Arslan (1919-1995) kendi aralarında yaptıkları bir iş bölümüyle Kanaat Kitabevi'ni geliştirip yaşatmaya devam ettiler. O dönemde yayımladıkları ilk kitap 'Türkçeden İngilizceye' sözlüğüdür.

Biraz toplu olduğu için Babıali Yokuşu'nda 'şişman' lakabıyla anılan Yakup, şirketin bir anlamda 'girişim beyni' idi. Yılların deneyimi, yurt içinde ve dışında kurup sürdürdüğü dostane ilişkiler, etrafa neşe saçan ve devamlı gülümseyen nüktedan kişiliği, olaylara olumlu ve pratik yaklaşımıyla karşındakini rahatlatır, güven telkin ederdi. Millî Eğitim Bakanlığı ile de ilişkileri sürdüren Yakup, aynı zamanda Kitapçılar Derneği başkanlığını da yürütüyordu. Ürün geliştirme, matbaa ve edisyon alanları ise Arslan'ın uhdesinde idi.⁹

1948 yılında Raşel Rahimof ile evlenen ve dedesinin adı İlyas verilen bir oğlu olan Yakup Bayar, mensubu olduğu Türk Musevi Toplumuyla da yakinen ilgiliydi. Kendini belli etmeden bazı ihtiyaç sahibi ailelere düzenli yardımda bulunur, hayır kurumlarına ilgisini esirgemezdi.

Yakup 25 Ocak 1985 tarihinde vefat edince kardeşi Arslan işi 1990'lı yılların başına kadar tek başına yürütmeye gayret etti.

Arslan Bayar 1943 yılında Regina Kalma ile evlendi ve babaannesinin adı Lüset verilen bir kızı oldu. Geleneklerine bağlı bir kişi olan Arslan, Türk Musevi Toplumu'nun değişik kurumlarında görev aldı. Yıllarca Büyükkada Hesed Leavraam Sinagogu Vakfı başkanlığını yükledi. Son olarak Sinagogları ve Dini Eserleri Onarma ve Yaşatma Derneği'nin başkanlığını yürüttü.

Arslan Bayar alçak gönüllü, fakir babası, nüktedan, hayatı seven, kısaca, kaybolan bir İstanbul beyefendisi idi. Kuledibi'ndeki ihtiyaç sahipleri onu tanır, zaman zaman dağıttığı zarfları dört gözle beklerdi.¹⁰ Arslan Bayar 1995, kızı Lüset de 2015 tarihinde vefat etti.

Arslan Bayar'ın vefatından sonra Kanaat Kitabevi tasfiye edilerek kapandı ve Türk Basın ve Yayın Tarihi'ndeki yerini aldı.

Kanaat Han

Kanaat Kitabevi'nin Ankara Caddesi'ndeki binası '2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası' gereğince İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 17 Ocak 1996 tarihinde 'korunması gerekli kültür varlığı' olarak tescil edildi. Varislerin 'binanın taşıdığı tarihi ve kültürel değeri ile korunarak yenilenmesi' talebi üzerine bina güçlendirildi. Bu

arada, Kanaat Kitabevi'nin simgesi metal plaket (rozet) hanın giriş holüne çakıldığı gibi *Takvim-i Ragıp* yazıtı da binanın cephesine işlendi.¹¹ Ailenin 2013 yılında sattığı, ancak Kanaat Han adını taşımaya devam eden bina halen bir bankanın hizmet ünitesi olarak işlev görmektedir.¹²

Dipnotlar

¹ Bazı kaynakların ileri sürdüğü 1895 ve benzeri tarihler, İlyas Bayar'ın henüz 15 yaşında iken gönül verdiği mesleğe çirak olarak başlama dönemidir.

² Reşad Ekrem Koçu, "İlyas Bahar Bayar", *İstanbul Ansiklopedisi*, Fasikül 50, s. 221-2215, 1960.

³ Reşad Ekrem Koçu, adı geçen eser.

⁴ Yakım Bahar, Avukat - "Acı Bir Ölüm. Nâşir İlyas Bayar Vefat Etti", *La Boz de Türkiye*, 1 Şubat 1945, S. 126.

⁵ Torun Lüset Bayar'ın anlatısı (2014).

⁶ Rifat Bali, "Mazide kalan üç kitabevi: Kanaat Kütüphanesi, Köhen Hemşireler ve Tünel Kitap Evi", *Toplumsal Tarih Dergisi*, Sayı 196, Nisan 2010.

⁷ Hadiye Yılmaz, *The First Yearbook of the Republican Era: Milli Nevsal [The National Yearbook]* academia.edu/30666471.

⁸ Büyük İ Hendek Caddesinde, Kal de Apollon olarak da bilinen Sinagog. Bkz. Naim A. Güleryüz, *Tarih Boyunca Trakya ve Anadolu'da Yahudi Yerleşim Yerleri*, Gözlem Gazetecilik, 2019, C.1, s. 185-186.

⁹ Torun İlyas Bayar'ın anlatısı (Ağustos 2019).

¹⁰ Cenaze töreninde Rav Moşe Benveniste'nin konuşmasından.

¹¹ Gülferah Çorapçıoğlu, Yrd. Doç. Dr., "Bab-ı Ali'de Yenileme", *ABMYO Dergisi*, Sayı 46, 2012, 113-123.

¹² Aile ve kişilerin kişisel yaşamları hakkındaki bilgiler için torun İlyas Bayar'a teşekkürlerimizle.

"Pera Palas'ta Geceyarısı"

Tarih dersini sevmezdim; ders olmaktan çıktığında tarihi sevebildim. Gerçekten neden kapıştıklarından bihaber olduğumuz ülkelerin, bilmem hangi tarihte imzaladıkları anlaşmaların maddelerini neden ezberlemek zorundaydık? Savaşlarla ilgili, atının kuyruğunu bağlayan komutandan daha yaratıcı bir ayrıntı yok muydu? Dante'nin, *İlahi Komedya*'yı kaleme aldığı zamanlarda, Meksika'da Aztek İmparatorluğu'nun kurulduğunu anlatıp ilimizi çekmek, neden kimsenin aklına gelmezdi? Yani ders kitaplarında laf çoktu, ama dünyayı tanımaya yarayacak bilgi azdı. Zorla vergi toplayan askerinin kimin emrinde olduğunun, aç kalan çiftçiye ilgilendirmeyeceğini, tabii ki kitaplardan öğrenmeyecektik. Herkesin kendi askeri kahraman, karşıdaki canavardı. Savaşın yağmayla motive edildiği yazmayacaktı o kitaplarda... Problem çözmeye sözün silahtan daha becerikli olduğu, tarih müfredatında yer almıyordu.

İnsanların hangi asırda, ne sıklıkla yıkandığı, ilk çatalı kimin bulduğu, beyaz gelinlik âdetinin nerede çıktığı, çocukların madenlerde ne zaman çalıştırıldığını öğrenmeye başlamamız yeni bir durum. Tarihçiler, teleskoptan mikroskoba 70'lerde geçmiş. Ünlü isimlerden bazıları Carlo Ginzburg, Emmanuel Le Roy Ladurie, Giovanni Levi. Georgetown Üniversitesi'nden tarihçi Charles King de bu listeye eklenebilir. King'in deyişiyle: "Akademik tarih çoğu zaman insanlık tarihindeki şaşalı güçlere ayrıcalık tanır; ama bir su damlasındaki dünya, küçücük şeylerin insanlık durumu hakkında anıtsal şeyleri açığa çıkarışı, bana her zaman daha çekici geldi. Buna bazen 'mikro tarih' diyorlar, ama bu tür tarihin son derece 'makro' bir amacı var: dünyayı yalnızca bir an için, başka bir zaman ve yerdeki insanların o anda gördüğü gibi görmeye çalışmak ve böylece sıradan insanlığımıza dair anlayışımızı derinleştirmek."

Charles King'in, 1900'lerin başındaki İstanbul'u işgalciler, göçmenler ve girişimcilerin hikâyeleriyle anlatan bir kitabı var: *Pera Palas'ta Gece Yarısı - Modern İstanbul'un Doğuşu*. Acıklı, ilginç, öğretici hikâyelere eşlik eden titizlikle toplanmış verilerle ve kuşkusuz çevirmenin katkıda bulunduğu edebi dille *Pera Palas'ta Gece Yarısı*, kitaplıkta müstesna bir köşeyi hak ediyor.

Çok eskiden...

330'da Constantinus, şehri başkent ilan ettiğinde adı Nea Roma idi; Osmanlılara geçince Türkçe konuşanlar, Yunanca Konstantinopolis'ten hareketle ona Konstantiniyye dediler. O, Yahudiler için "Kuşta", Ermeniler için "Bolis", Slavlar için "Çarigrad" dı.

1910'da şehre gelen biri demiş ki: "Asla karaya ayak basma." Eski filmlerde Anadolu'dan gelenler, İstanbul silüetine hep Haydarpaşa merdivenlerinden hayranlıkla baksa ve hatta bazıları, hırsıla onu yeneceğini haykırırsa da asıl ihtişamlı giriş denizdendir. Sahiden de son yapılanlardan sonra hâlâ şehirde sevecek bir şeyler kaldıysa, bunu Boğaz'a ve denize borçluyuz.

Deniz

Bugün deniz taşımacılığında yeterince yarar-

Tarihçi yazar Charles King

Boğaz'da müttefik donanması

lanmıyoruz, ama geçmişte, çoğu Rum ve Ermeni 19.000 kayıtlı kayıkçı vardı; tekne sayısı ise yaklaşık 16.000 idi. Osmanlılar şehrin suyollarını düzenleyen kanunlar çıkarmıştı. Kayıklardaki kürek sayısı bile bekçiler tarafından kontrol edilirdi. Sultan'a 24; kaptanıderyaya 18; sadrazam, şeyhülislam, yabancı elçilere 10; vali ve kaymakamlara 8 kürek şartı konmuştu.

Yaşam

1892'de, Orient Express yolcularını ağırlamak üzere, Grand Rue üzerinde hizmete açılan Pera Palas Oteli'nin asansörü, Eyfel Kulesi'nden sonra Avrupa'da çalışan ikinci asansördü. Bir diğer ilk ise 31 Aralık 1925 gecesi otelde kutlanan yılbaşıydı. İstanbul halkı, aynı saat ve aynı yılı ilk kez kutlamıştı. Cumhuriyet hükümeti halen hicri takvimi, Rum Ortodokslar Jülyen takvimini kullanıyor, Yahudiler hesaplarını aya göre yapıyordu.

Birinci Dünya Savaşı'ndan önce 997.000 olduğu tahmin edilen İstanbul nüfusunun 560.000'i Müslüman, 206.000'i Rum Ortodoks, 84.000'i Ermeni Gregoryen, daha azı da Yahudi'ydi. Katolik ve başka azınlıklar da vardı. Hıristiyan ve Yahudiler özel vergi verir, ait oldukları milletin hukuki kurallarına göre yaşarlardı. Mahallenin cami-kilise-sinagog

İstanbul'da bir mülteci kampı

Abdülhamid döneminde şehir jurnalciden geçilmiyordu. Söylentiye göre Pera Palas, memurların lobideki koltukları otel müşterilerine terk etmelerini rica eden bir uyarı asmak zorunda kalmıştı.

Judith'sohn Pera's, Place Karaköy 21, Constantinople

SOKAKLAR

Sokaklar daracaktı, iki taraftan kafa kafaya gelen üst kat cumbalarıyla adeta tünel gibiydiler; eve güneş ve hava girsin diye 1930'da indirilene kadar, Müslüman kadınlar sokağa kafes arkasından bakıyordu. Alayın geçtiği en önemli güzergâh olan Divanyolu'nun eni sadece altı metreydi. 1880'lerde nüfusun dörtte birinden fazlasının, özellikle bekârların evi yoktu. İnsanlar külliyelerde, bekâr odalarında, dükkânlarda yaşardı. Sivil mimaride malzeme aşıptı. Deprem kayıplarını azaltmak için Osmanlı aşıp eve izin veriyordu, ama İstanbullular bu sefer de yangınla boğuşmak zorunda kalıyordu. "Serüvenci Aubrey Herbert şehre ilk gelişinde yarı çıplak bir deliler güruhu tarafından Grande Rue boyunca kovalanmış." Adamın hayatında ilk defa gördüğü o deliler, halk edebiyatının bir parçası haline gelen yangınların başkarakterlerinden tulumbacıları.

çevresinde toplaşması insanların ayakta kalma stratejisiydi. Her mahallenin kendi ekonomisi ve yaşam şekli ayrıydı. Gayrimüslim mahalleler, 17. yüzyıl sonunda Müslümanların taşınmasıyla içe döntük yapılarını yitirdi.

Acemler baharat, Bulgarlar süt-kaymak, Arnavutlar salep satarlardı. 1922'de 1.413 lokantadan 1.169'u Rumlara, aitti. Evliya Çelebiye göre 17. yüzyılda Eyüp'ten Üsküdar'a, her yere yayılmış 1.000 kadar meyhane vardı. 20. yüzyıla kadar evde yemek mutfağı, uşağı, aşçısı olanlar ayrıcalıklıydı. Sıradan İstanbullular sokak satıcılarından, mahalle fırınından, imaretlerden, esnaf lokantalarından yemek yerdi.

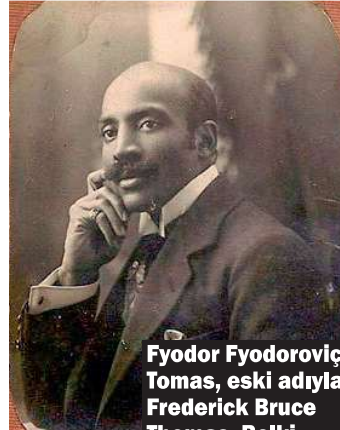

İşgal yılları

Savaş kaybedilmişti. O toz dumanda, İngiltere, Fransa, İtalya ve Yunanistan destroyerleri Boğaz'a girerken ne gelenler ne de ev sahipleri geleceği öngörebiliyordu. İlk işaret iki yıl sonra verildi: 1920'de Osmanlı Mebusan Meclisi, Misak-ı Milli'yi ilan etmiş ve burada "Türkiye" kelimesi ilk kez geçmişti.

Türklerin milli hükümetinin güçlü konuma geçmesinin ardından, 1922'de TBMM temsilcisi Refet Paşa, İstanbul'un idari yetkilerini işgalcilerden geri alacaktı.

Yenilen hiçbir ülkenin başkentine, böyle kalabalık bir ateş gücüyle girilmemişti. İşgalciler şehri şöyle paylaşıyordu: Britanyalılar Pera ve Galata, Fransızlar sur içi, İtalyanlar Üsküdar civarı. İmparatorluk kâğıt üzerinde kalmış, Romalılar alaşağı edilmişti; Almanya'da Hohenzollernlerin, Avusturya'da Habsburgların ise eli kulağındaydı. Ortalık feci karışacaktı. İmparatorluk topraklarının bölünmesinin hukuکی çerçevesini hazırlayan ve 1920'de imzalanan Sevr Anlaşması'ndan önce, Amerikan Yüksek Komiseri Amiral Mark Bristol, raporunda "ülkenin paylaşılmasının yerel halkın işgale karşı duygularını alevlendireceğini, milliyetçileri birleştirecek bir dava yaratacağını iddia etmişti."

Fyodor Fyodoroviç Tomas, eski adıyla Frederick Bruce Thomas. Belki macera dürtüsü belki ırkçı muameleler yüzünden önce ABD'den Avrupa'ya, sonra Rusya'ya geçti. Son adresi İstanbul'du.

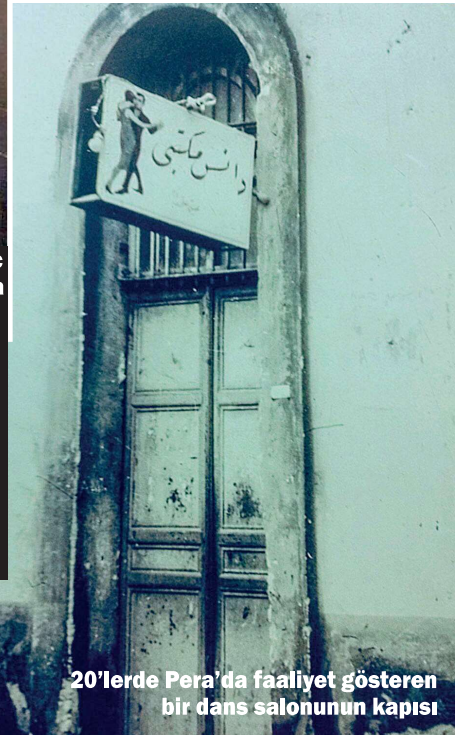

Amiralin öngörüsü doğru çıktı ve 1923'teki Lozan Anlaşması, yenilen bir ülkenin zorla kabul ettiği değil, karşı tarafla müzakere ederek imzaladığı tek barış belgesi oldu.

Şehri değiştiren insanlar

Balkanlardan gelen Müslümanlar, devrimden kaçan Ruslar, Anadolu'da gelen Ermeniler İstanbul'da büyük bir nüfus patlaması yaratmıştı. 1920 sonunda müttefik aş evi, günde 165.000 kişiye yemek vermekteydi. Britanyalı bir diplomatın raporuna göre, İstanbul'daki barakaların sayısı, dünyadaki herhangi bir şehirdekenden çok daha fazlaydı, ama akın akın gelen mültecilere yetmiyordu. İnsanlar sokakta uyuyor, ya da Birinci Dünya Savaşı'nda kazılmış siperlerin içine kıvrılıyordu. Ölenler bazen günlerce defnedilemiyordu.

Parası olanlar iş kurabiliyordu. Örneğin Rusya'dan kaçan birkaç girişimci, Florya'da kadın ve erkeklere açık bir plaj işletmekteydi.

20'lerde Pera'da faaliyet gösteren bir dans salonunun kapısı

Müslümanların deniz hamamları gibi haremlik-selamlık diye ayrılmayan plajın müşterileri, işgal güçlerinin aileleri ve Ruslardı.

Başka tür bir diğer girişimci, Evrenselci kilisenin rahiplerinden Thomas Whittimore, şehrin muhtaç kesimlerince tanınan biriydi ve "Sürgündeki Rus Gençlerin Eğitimi" komisyonu kurmuştu. Pera'ya yakın bir yerde çadırlarda yaşayan eğitimli gençler, geceleri Rus profesörlerden eğitim alarak Avrupa Üniversiteleri mezunlarına denk bir diploma edinebilmişlerdi. Bu gençlerin, Bolşevikler kaybedince Rusya'ya dönerek ülkelere hizmet edecekleri hayali, henüz solmamıştı.

1920'lerde Rus cemaati dünyanın çeşitli yerlerine dağılmıştı ama İstanbul hâlâ keşmekeş içindeydi. Agatha Christie o dönemde, "Timarhaneye Hay-

**Kitap Gözlem
Yayınevinde bu-
lunabiliyor.**

darpaşa Garından daha fazla benzeyen bir şey hayal bile edilemez" diye yazıyordu. Çok dilli, çok uluslu, çok etnisiteli İstanbul'da, Cumhuriyet kurulmadan hemen önce Osmanlıca 11, Rumca 7, Ermenice 5, Ladino ve diğer yerel Yahudi dillerinden 4 gazete çıkıyordu.

Eğlence hayatı

Pera'da gece hayatını yaratanlardan biri, ABD kökenli Rus F.B. Thomas'tı.

1921'de Straselviler'de açtığı

Maksim'le, 1927'ye kadar müşterilerine renkli geceler yaşattı. Siyahlardan kurulu dans orkestrası, ilk kez onun sayesinde sahne aldı. Rus dans öğretmenleri İstanbullulara fokstrot vs. moda dansları öğretiyordu. 1926'da sağını solunu kırıp yaralananlar nedeniyle, Belediye çarlistonu yasaklamıştı. İstanbul lokanta ve meyhaneye aşınaydı, ama örtülü bir masada, möntüden sipariş vererek eğitilmiş bir garsonun servis ettiği yemekleri yemek, muhtemelen göçmenlerin getirdiği bir adetti.

Ve kitapta yer alanlar...

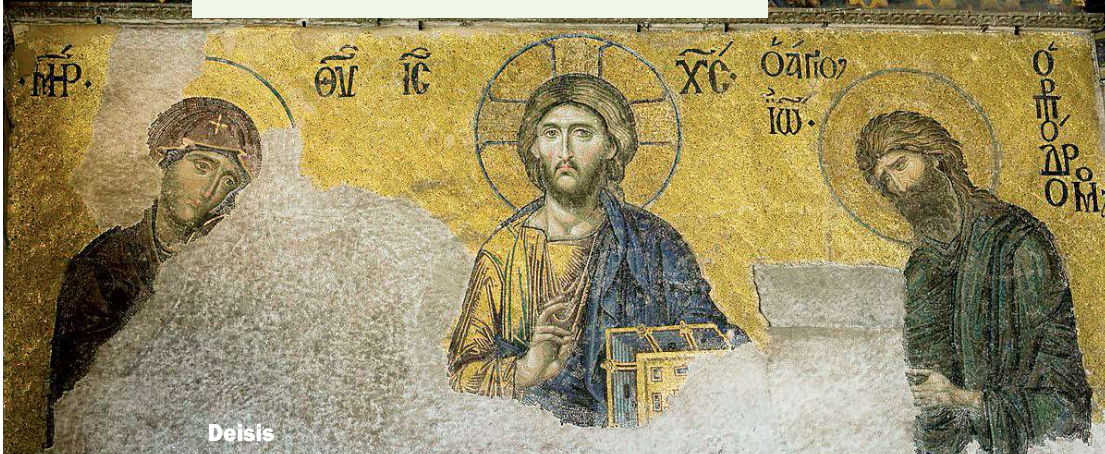
Bizden bu kadar... Merak edip kitabı alacaklar, Pera'nın fuhuşla beraber anılmasının nedenlerini, çalgısını hem sağ hem sol elle çalabilen taksim ustası Udi Hrant'ın sahnede yarattığı büyü-yü, Yunus Nadi ile Anadolu Haber Ajansı'nı kuran Halide Edip'in yükseliş ve hüsrânını, Mina Urgan'ın Troçki'yi nasıl sinirlendirdiğini, Pera Palas lobisinde patlayan bombanın hikâyesini, Avrupa Yahudilerini Acil Kurtarma Komitesi'nin İstanbul'a gönderdiği Ira Hirschmann'ın çalışmaları-

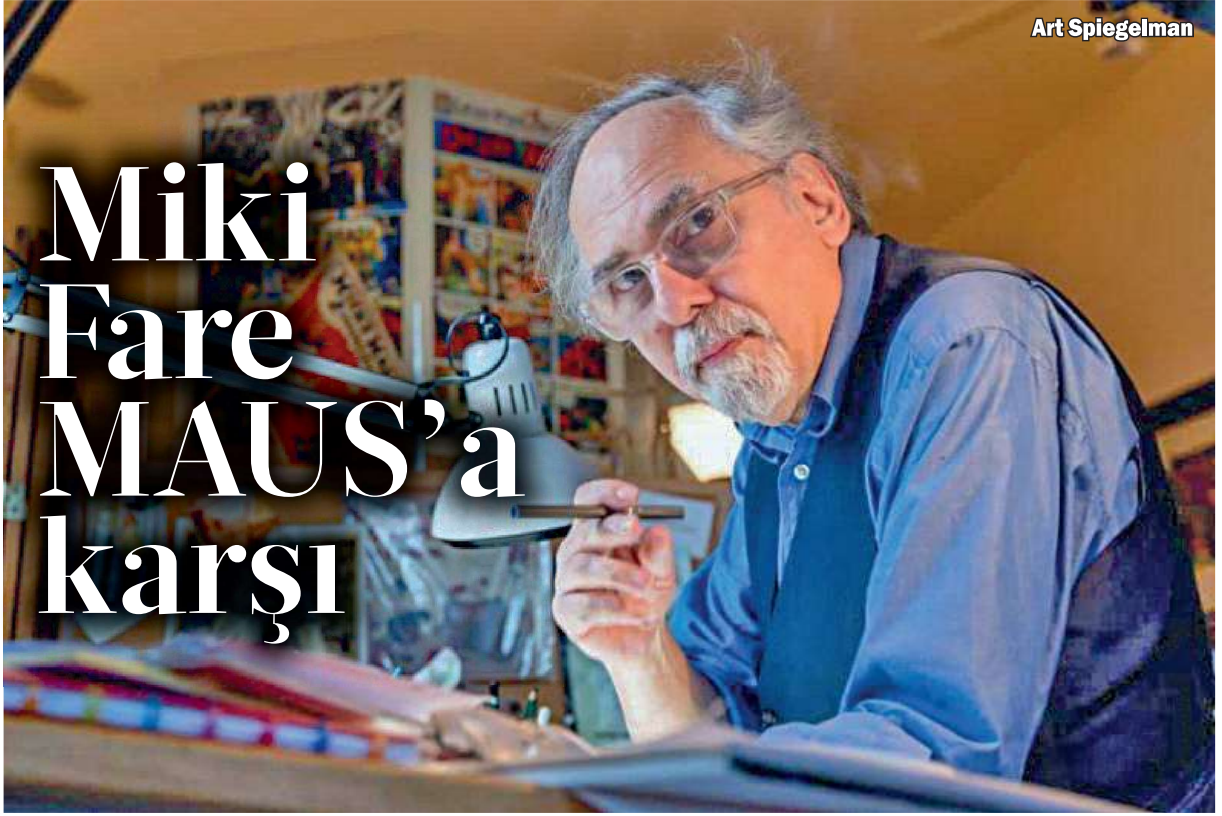
nı ve daha nice olayı okuyacaklardır.

Kitaptan güzel bir cümleyle bitirelim: "Eğer geçmiş çağlarda yaşamış insanlara sevecen bir anlayışla yaklaşmasını başarmazsak, bugünüümüzü paylaştığımız insanların hayatlarını gerçekten anlayabilme umudumuz kalmaz."

"DEİSİS"İN SIRRI

Rus gençlere diploma sağlayan Thomas Whittimore, 1930'da Bizans Enstitüsü'nü kurdu. 1931'de Aya Sofya'nın restorasyonu Enstitü'ye verildi. Ekip sıvaları kazırken, doğu Ortodoks sanatında, figürlerin merkezdeki İsa'ya yöneldiği ve **deisis** olarak bilinen dinî sahneyi gösteren bir mozaikle karşılaştı. Mozaik incelendiğinde, parçacıkların dümdüz bir yüzey oluşturacak şekilde zemine yapıştırılmadığı fark edildi. Aydınlık olan vestibülde (giriş holü, geçit) parçalar zemine 15 derece, loş kalan narteks tarafında (merkeze açılan batı yönündeki geçit) 30 derece açı yapıyordu. Açı duvara göre ne kadar yüksekse, ışık o kadar fazla yansıyor. Bunun amacı altın zeminin, halelerin ve figürlerin gözlerinin, ortamdaki ışığı maksimum düzeyde yansıtmasıydı. Böylece figürler, altının parlaklığıyla hem ilahileşiyor hem de yaşayanlara ışık saçan canlı gözleriyle karşılık veriyordu.

Miki Fare MAUS'a karşı

Geçtiğimiz Ağustos ayında sosyal ağlarda paylaşılan bir haber çizgi roman dünyasını sarstı. MAUS çizgi romanının yaratıcısı Art Spiegelman, *Marvel Comics*'in 'altın çağı' olarak anılan 1939 - 1949 yıllığı için kaleme aldığı sunum yazısını geri çekmiş ve birkaç gün sonra aynı yazıyı geri çekme nedenini anlatan bir dipnotla birlikte *The Guardian Gazetesi*'nde yayınlamıştı.

Genel olarak Nazileri ve faşizmi konu edinen yazının geri çekilmesine, "*Marvel Entertainments*" şirketinin Spiegelman'ın yazısındaki bir bölümü kaldırma veya değiştirme isteği neden olmuş. Kaldırılması istenilen bölümde Art Spiegelman, II. Dünya Savaşı yıllarında *Marvel Comics* tarafından bir süper halk kahramanı olarak yaratılan *Captain America*'nın can düşmanı, Hitler'in gözdesi *Red Skull*'u (Kırmızı Kurukafa), üstü kapalı bir biçimde de olsa *Donald Trump*'a benzetiyordu.

Spiegelman'ın kaleme aldığı makalenin genelinde, *Marvel*'in 'altın çağındaki' politik duruşu irdelenirken, günümüz dünyasıyla ve politik gelişmeleriyle kıyaslamalarda bulunuluyor. Bu arada, süper kahramanların pek çoğunun da 'Büyük Buhran Yıllarında' Yahudi çizimler tarafından hayata geçirildiğine de vurgu yapılıyor.

Marvel editörleri tarafından kaldırılması istenen bölümde ise Art Spiegelman şöyle yazıyordu: "İlk süper kahramanların genç Yahudi çizimleri, onları, efsanevi - neredeyse tanrı-benzeri laik kurtarıcı-

lar olarak yarattılar. Büyük buhranla birlikte yaklaşmakta olan küresel savaşın havası ise onları şekillendirdi. Çizgi romanlar, kendilerini savunmaz hissedilen okurların duygularını süper kahramanlara yansıtarak hayal dünyasına kaçmalarını sağladı.

Auschwitz ve *Hiroshima*, çizgi romanlardaki felaketlerden daha gerçek ve anlamlı. Bugünün gerçek dünyasında, *Captain America*'nın en çirkin ve azınlık düşmanı olan *Red Skull* (Kırmızı Kafatası) ekranlarda yaşıyor ve bir başka *Orange Skull* (Turuncu Kafatası) Amerika'yı rahatsız ediyor. Uluslararası faşizm yine hortladı. (Biz insanlar ne kadar çabuk unutuyoruz - bu altın çağ çizgi romanlarını

iyice inceleyin gençler!) 2008'in küresel ekonomik çöküşünü izleyen çalkantılar bizi gezegenin erimesi muhtemel görünen bir noktaya doğru çekti. Armageddon (kıyamet) her nasılsa artık mantıklı görünüyor ve hepimiz hayal edebileceğimizden daha büyük güçlerden korkan çaresiz çocuklara dönüştük. Çözümü ekranlarda, hayal dünyamızda uçan süper kahramanlarda arıyoruz.”

Her şey siyasi mi?

Hatırlanacağı gibi Art Spiegelman, 1992 yılında Pulitzer Ödülü'nü kazandığı MAUS çizgi romanında, Polonyalı bir Yahudi olan babası Vladek'in Holokost esnasında başından geçenleri, Auschwitz'deki günlerini çok etkileyici bir grafik anlatımla dile getirmişti.* Çizgi romandaki bütün Yahudiler fare, Naziler ise kedi olarak temsil ediliyordu.

The Guardian Gazetesi'nin kitap köşesinde yayınlanan denemesinde dünyanın şu an içinde bulunduğu korkunç varoluş tehdidi karşısında geri adım atmanın kendisi için bir sorumsuzluk örneği olacağını belirten Spiegelman, yazının sonuna bir de özel bilgi notu düşmeyi ihmal etmemiş.

Sanatçının bilgi notunda yazdığına göre, Marvel Entertainment'ın başkanı ve CEO'su dolar milyarderi Isaac "Ike" Perlmutter ile Donald Trump uzun süredir arkadaşmışlar ve Florida'nın Palm Beach'te bulunan bir elitler kulübünde birlikte golf oynarlarmış. Üstelik Perlmutter'in eşi de Trump'ın kampanyasına, izin verilen en yüksek oran olan 360.000 dolarlık bir bağış yapmışmış. Spiegelman, The Guardian'daki yazısını şu söz-

Captain America Hitler'e karşı

lerle noktılıyor: “Her şeyin siyasi olduğunu bir kez daha öğrendim... Tıpkı Captain America'nın Hitler'in çenesini dağıttığı gibi.”

Marvel ise açıklamasında, Spiegelman'ın makalesindeki yukarıya aldığımız bölümünün politik olduğu için Marvel markasının imajına zarar verdiğini düşündüklerini, Marvel'in apolitik kalması gerektiğini belirtmekle yetindi. Öte yandan, “The Golden Age 1939-1949” albümü, Marvel editörü Roy Thomas tarafından yazılan yeni sunumla bugünlerde piyasaya çıkmış olmalı.

Marvel yöneticilerinin ABD Başkanı Donald Trump ile dostluklarını ve sempatiilerini bir tarafa bırakacak olursak, marka imajına zarar vermemek adına apolitik kalma arzuları Marvel'in ilk kurulduğu yıllardaki yayın politikasıyla taban tabana zıtlaşıyor. Bunu daha iyi anlamak için gezinti yapmamız gerekiyor.

MARVEL COMICS

Çizgi roman dergisi Marvel Comics, Martin Goodman tarafından Aralık 1939'da Timely Comics adı altında kuruldu. Nazizm tehlikesine dikkat çekmek isteyen Goodman, genel çizgi roman akımının aksine süper kahraman öyküleri yayınlamak istiyordu. Amerika'nın savaşa girişinden 6 ay sonra Joe Simon ve Jack Kirby, Marvel Comics'in en önemli karakterlerinden Captain America'yı yarattı. 1960'lı yıllardan bu yana DC Comics'in yanında ABD'nin en büyük iki çizgi roman şirketinden biri olma özelliğini sürdüren Marvel, 31 Ağustos 2009 tarihinde Walt Disney tarafından 4 milyar dolara satın alındı.

'Kitap İnsanları' büyük savaşa karşı

Amerika'da çizgi roman sanatı 19. yüzyıl sonlarına doğru filizlenip gelişmeye başladı. 1930'lara gelindiğinde artık bu tarz iyice gelişerek ülke genelinde rağbet görmeye başlamıştı. İşin ilginç yanı, çizgi roman sanatçılarının tamamı değilse bile büyük çoğunluğunun Yahudi çizerlerden oluşmasıydı. Araştırmacılar bunun en önemli nedenini Yahudilerin o tarihlerde ve II. Dünya Savaşı'na kadar Amerika'da pek çok meslek dalından men edilmelerine bağlıyor. “‘Kitap İnsanları’ olarak tanımlanan Yahudiler için çizgi roman sanatı ve yayıncılık bu görünmez yasakların dışında kalıyordu.”**

The Thing (Taş Adam) Balon içindeki yazılar:
GERÇEKTE YAHUDİ MİSİN?
BUNUNLA Bİ SORUN MU VAR?
YO! SADECE...
...YAHUDİYE BENZEMİYORSUN.

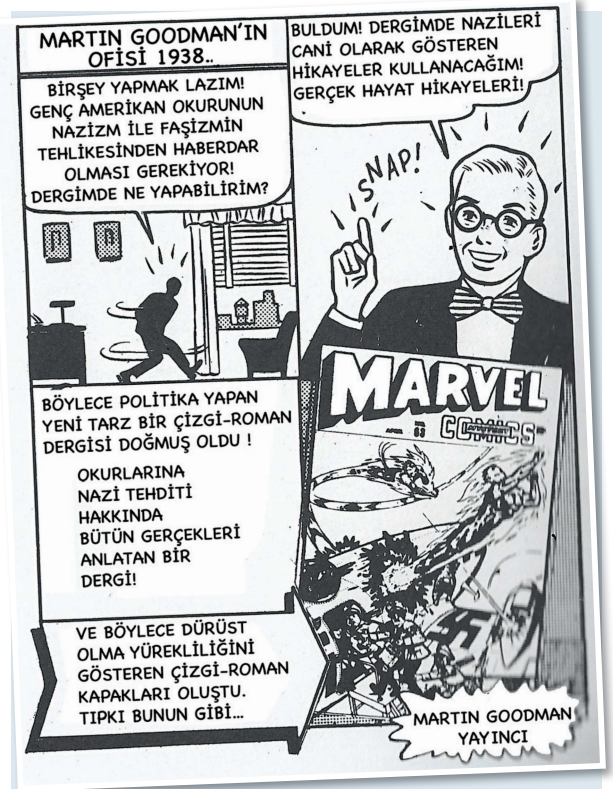
Çizgi roman sanatçıların ve yayıncıların Yahudi olmaları, yaratılan kahramanların Yahudi olmalarını gerektirmiyordu elbet, ama hikâyelerin içeriklerinde Yahudi kültürüne ait pek çok referans görülebiliyordu. 17. yüzyılda Prag'da yaşadığına ve kent Yahudilerini antisemit saldırılara karşı koruduğuna inanılan çamurdan dev *Prag Golem*i, belki de 20. yüzyıldaki süper kahramanların atasıdır. Çeşitli çizgi romanlardaki pek çok kahraman ve anti-kahraman Golem'lerin özelliklerini taşır. Nitekim hepimizin yakından tanıdığı, fakat Marvel ile ilişkisi olmayan (kendisi DC Comics'in başkahramanıdır), uçan adam *Superman*'in *Prag Golem*i ile olan benzerlikleri rastlantısal değildir. *Superman*, *Golem* mitinin çok iyi bilindiği Orta Avrupa'dan gençliklerinde Amerika'ya göç etmiş olan iki Yahudi sanatçının eseridir.

Yahudi senarist ve çizerler tarafından yaratılmış olmalarına karşın, hiçbir süper kahramanın Yahudi kimliği taşımaması da ayrı bir inceleme konusudur herhalde. Gerçi *Stan Lee*'nin yarattığı *Fantastik Dörtlü* takımından *Taş Adam*'ın (*The Thing*) Yahudi olduğu, yaratılıştan ancak yıllar sonra, 2002 yılında açığa çıkar. 2006 yılındaysa, bu kez hikâyede beliren bir haham, gerçek adı *Ben Grimm* olan süper kahramanın *Taş Adam*'a dönüşmesinden bu yana 13 yıl geçmiş olduğunu söyler ve *Taş Adam*'ın *Bar-Mitsva* törenini gerçekleştirir. *Taş Adam* *Ben Grimm* gibi süper kahramanların hemen hepsi hikâyelerde gerçek kimliklerini gizleyen sıradan insanlardır. *Superman* gerçekte *Clark Kent*, *Batman* *Bruce Wayne*, *Örümcek Adam* ise *Peter Benjamin Parker*'dir. Aslında bu olgu, o yıllardaki yoğun antisemit baskılar karşısında, çizerlerin de kendi Yahudi kimliklerini gizleme ihtiyacını duymalarıyla bire bir örtüşmektedir. Çizerler süper kahramanları hayata geçirirlerken, yalnızca Yahudi kültüründen değil, kendi yaşam koşullarından da beslenmişlerdir.

nıza Yahudi kültüründen değil, kendi yaşam koşullarından da beslenmişlerdir.

Altın çağın süper Yahudi çizerleri

Çizgi roman sanatçılarına dönecek olursak, bunların arasında belki de en ünlüsü 1922 New York doğumlu, Romanya kökenli bir Yahudi ailesinin çocuğu olan *Stanley Martin Lieber*, ya da hayranlarının bildiği adıyla *Stan Lee*'dir. Geçtiğimiz yıl Kasım ayında vefat eden *Stan Lee*'nin çizgi roman dünyasına kazandırdığı kahramanlar arasında *Fantastik Dörtlü*, *Örümcek Adam*, *Hulk*, *X-Men* gibi sayısız karakterler sayılabilir. *Stan Lee*'den sonra sanırım dünya üzerinde adı en fazla bilinen çizer ise *Harvey Kurtzman*'dır. *Kurtzman*, 1950'lerde Amerika'nın çizgili mizah tarihine adını 'kral' olarak yazdırmıştır. Nedeni de 1952 yılında yayınladığı ve *MAD* adını verdiği bir çizgi banttır. Bu çizgi bandın yarattığı büyük başarı üzerine *MAD* adıyla bir mizah dergisi çıkarmış,

Bu çizimi 1947 yılında "Çizgi-Romanın Sırları" başlıklı bir broşür yayınlayan *Stan Lee* gerçekleştirmiş. O tarihte henüz 24 yaşında olan *Stan Lee*'nin gagesi, kendisi gibi Yahudi olan *Martin Goodman*'ın, genç yaşında Nazilere karşı savaşan *Captain America* adında bir kahramanı yaratmaya nasıl cesaret ettiğini duyurmaktı.

ancak kendisi sadece ilk dört sayıda derginin başında kalmıştır. MAD dergisi, kuruluşundan tam 67 yıl sonra, bu ay (Ekim 2019) yayınına son verdiğini duyurdu. Bir başka ünlü çizgi roman çizeri ve yayıncısı – sa New Yorklu bir Yahudi olan Martin Goodman’dır. Goodman, 1938 yılında Avrupa’yı kasıp kavuran Nazizm tehlikesine dikkat çekmek için Marvel Comics adında yeni bir çizgi roman dergisi çıkarmaya başlar. Kahramanların başında *Captain America* vardır. Hikâyede, Steve Rogers adındaki bir Amerikan askere Süper Asker serumu verilir. Serumun mucidi ise Dr. Erskine adındaki bir bilim adamıdır ve serumu verir vermez Naziler tarafından öldürülmüştür, haliyle bu serumun diğer Amerikan askerlerine verilme şansı kalmamıştır. *Captain America* artık Nazi ordusuna karşı tek başınadır...

Gezegeni kurtarmak

Aslında o tarihlerde Amerika’nın ortalama vatandaşları Avrupa’da olup bitenlerle pek de ilgili değillerdi. Süper güçlere sahip olan *Captain America*’nın baş düşmanıysa *Captain America* gibi birtakım üstün güçlere sahip olan fakat kötülüğü temsil eden *Red Skull* adlı bir anti-kahramandı. *Red Skull*, Hitler ordularının başkomutanıydı. Genç Amerikalıların dikkatini Avrupa’daki savaşın üzerine çekmek için bundan daha iyi bir yöntem ve hikâye bulunamazdı.

II. Dünya Savaşı’na son vermek isteyen tek kahraman, Marvel’in *Captain America*’sı değildi. Kriptonit adlı bir gezegenden dünyamıza gelen ve doğal olarak

Look Dergisi, 1940. Dergi, Superman karakterinin yaratıcıları olan Siegel ile Shuster’a Avrupa’daki savaşın nasıl sonlanacağına dair bir macera sipariş eder. İki sayfalık macerada Superman, Hitler ile Stalin’i yakalayıp uçarak Cenevre’deki savaş mahkemesine götürür. Bu macera Pearl Harbor’dan iki yıl önce yayınlanmıştı. O tarihte Amerika henüz II. Dünya Savaşı’na girmemişti.

Nazilerin gözünde aryan olmayan *Superman* de bu konuda ciddi çaba harcamıştı. 1940 yılında *Look* adlı dergide yer alan *Superman*’in iki sayfalık kısa macerasında, kahramanımız, Hitler ile Stalin’i yakalarından kavradığı gibi Cenevre’ye uçuyordu. Amacı bu iki tiranın Cenevre Savaş Mahkemesi’nde yargılanmalarını sağlayarak Avrupa’yı kana bulayan savaşa bir an önce son vermektir. Tabii o tarihte ABD henüz savaşa girmemiş, *Superman*, *Captain America*’nın aksine tarafsız davranmıştı.

Apolitik politikalarını sürdürerek Marvel’in marka imajına zarar vermek istemeyen bugünkü yöneticilerin kendi öz tarihçelerini bilmediklerine inanmak bir hayli zor gibi. Anlaşılan 2009 yılında 4 milyar dolar ödenerek Disney tarafından satın alınan Marvel’in hedefi artık, gençleri, dünyayı tehdit eden tehlikelere karşı uyarmaktansa, onları hayallerle dolu bir dünyada olabildiğince uyutmak. Televizyon ekranları, tabletler, 4D sinema salonları bunun için varlar. Disney’in elindeyse Marvel imzalı beş binden fazla süper kahraman ve anti-kahraman mevcut. Bunları bir an önce pazarlamak gerek, hem de en hızlı bir şekilde, gezegenimiz yok olmadan!

Dipnotlar:

* MAUS, Türkiye’de ilk kez Ali Cevat Akkoyunlu’nun çevirisiyle Gözlem Kitabevi tarafından yayımlandı. (Eylül 2004)

** “The People of the Book” (kitap insanları) ifadesi her ne kadar Hristiyanlar için de kullanılıyorsa, Amerika’da o yıllarda Yahudiler için kullanılmış. (Frederik Strömberg – Jewish images in the comics)

Kaynakça:

Art Spiegelman: golden age superheroes were shaped by the rise of fascism / *The Guardian* – 17.08.2019
Jewish Images in the Comics, Frederik Strömberg / *Fantagraphics Books* – 2012

Uluslararası Hrant Dink Ödülü

11. Uluslararası Hrant Dink Ödülleri dağıtıldı

“‘Uğruna yaşadığımız’ diyalog, barış, empati kültürünün hâkim olduğu bir gelecektir.” – Hrant Dink Vakfı

Her yıl, Hrant Dink’in doğum günü olan 15 Eylül’de, temel ilkesi etnik, dini, kültürel ve cinsel tüm farklılıklarıyla herkes için demokrasi ve insan hakları talebi olan, Hrant Dink’in daha adil ve özgür bir dünyaya yönelik hayallerini, dilini ve güzel yüreğini yaşatmak amacıyla kurulan Hrant Dink Vakfı’nın tesis ettiği Uluslararası Hrant Dink Ödülü’nün on birincisi İstanbul Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayında düzenlenen bir törenle sahiplerini buldu.

Ayrımcılıktan, ırkçılıktan ve şiddetten arınmış, daha özgür ve adil bir dünya uğruna bireysel risk alan, barış dilini kullanan, bunları yaparken, insanlara mücadeleye devam etme yolunda ilham veren kişi, kurum ve gruplara verilen bu ödülün sahipleri, 1997’de kurulan *Kadın Merkezi Kamer*’in kurucusu, Nebahat Akkoç ve 2007’de ku-

rulan *Sivil Toplum Kadın Örgütü*’nün başkanı, hak savunucusu Agnes Kharshiang oldu.

Türkiye, Kongo, Cezayir, Suriye, Hollanda ve İskoçya’dan yaptıklarıyla, çalışmalarlarıyla risk alarak dünyada insana ve insanlığa ışık tutan, ışık olan, mülteci hakları, kadın hakları, çevre ve hayvan hakları hakkında mücadele edenlerin de anıldığı gecenin sonunda Uluslararası Hrant Dink Ödülü verildi.

Ödülün Türkiye sahibi Nebahat Akkoç

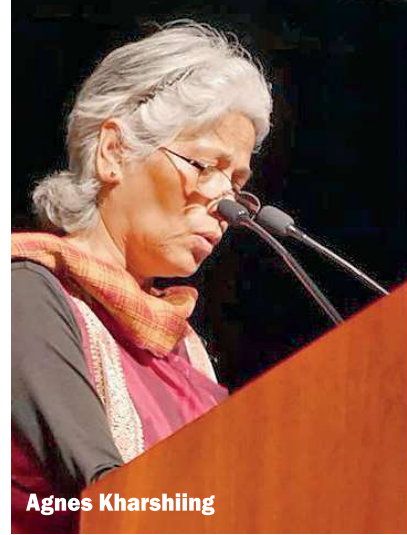
Toplumsal cinsiyet rollerinin, kadınları ikinci sınıf statüsüne sıkıştırdığına dikkat çeken Akkoç, birer vatandaş, eş, anne olan kadınların *Kamer*’in “Her Kadın İçin Bir Fırsat” programıyla yaşadıkları şiddeti fark etmelerini, şiddetten kurtulmalarını, ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarını,

Nebahat Akkoç: "Bu kıymetli ödülü; devrimin kendisinden başlayacağına, aile içinden başlayacağına inanarak ve tüm bedelleri göze alarak şiddete karşı durmaya çalışan, kendi şiddetleri ile baş ederken geliştirdikleri yöntemlerle yeni bir dünya hayal etmemizi mümkün kılan tüm kadınlar adına alıyorum."

rını ve içinde buldukları tüm eşitsizliklerini aşmalarını sağlıyor. Projeler geliştirip, uygulayıp kadınların girişimci olarak ticaret hayatında olmalarına destek oluyor. Merkez, Suriye Savaşı sonrasında Türkiye'ye sığınan kadınların ve çocukların topluma dâhil olmaları ve eşit haklardan yararlanmaları için çalışmalar yürütüyor. Törende, "Bu kıymetli ödülü, devrimin kendisinden başlayacağına inanarak ve tüm bedelleri göze alarak şiddete karşı durmaya çalışan, kendi şiddetleri ile baş ederken geliştirdikleri yöntemlerle yeni bir dünya hayal etmemizi mümkün kılan tüm kadınlar adına alıyorum," diyen Nebahat Akkoç, ödülünü 'başarmış' addettiği 5 kadın arkadaşı ile birlikte jüri üyesi Ercan Kesal ve Sarkis'den aldı.

Ödülün yurtdışı sahibi Agnes Kharshiing

Kuzeydoğu Hindistan'da bilgi edinme özgürlüğü ve kadın hakları aktivisti olarak yoğun çalışmalar yapan Kharshiing, yaşadığı kırsal ve yoksul bölgede yoğunlaşan kadına yönelik şiddet, tecavüz ve cinsel istismar olaylarının duyulması için katıldığı *Sivil Toplum Kadın Örgütü*'nün başkanı oldu. Tarım işçisi yoksul kadınların hakları için, devletin tarım ve yoksullukla mücadelesindeki yolsuzluklara karşı farkındalık yaratabilmek için, yıllardır devam

Agnes Kharshiing

NK VAKFI
Nebahat Akkoç

Agnes Kharshiing: "Halk sesini yükseltmeye başlamalı; korumasızlara yardım etmeli, insan hakları ihlali olduğunda onlara destek olunmalı. İnsanlık, nefreti ancak bu şekilde alt edebilir. ."

eden yasadışı madencilik faaliyetlerini duyurmak için, tüm engellere ve saldırılara rağmen çabalayan Agnes Kharshiing'e ödülünü jüri üyesi insan hakları savunucusu Emma Sinclair-Webb ve 2018 Hrant Dink Ödülü sahibi Murat Çelikkın verdi. Kharshiing yaptığı konuşmasında, "Halk sesini yükseltmeye başlamalı; korumasızlara yardım etmeli, insan hakları ihlali olduğunda onlara destek olunmalı. İnsanlık, nefreti ancak bu şekilde alt edebilir. Dünyaya barışı getirmek, çocukların içinin korkuyla değil sevgiyle dolması için birlikte yapabileceğimiz o kadar çok şey var ki," dedi.

On ikinci Uluslararası Hrant Dink Ödülü'nde görüşmek üzere... Umutla!

Nebahat Akkoç ve Melisa Duran

Agnes Kharshiing, Melisa Duran ile

Cüneyt Cebenoyan'ın ardından

Bu yazımda trafik kazasında kaybettiğimiz sinema eleştirmeni Cüneyt Cebenoyan'ı, kızı Elif'in tavsiyesine uyup, bana kazandırdıkları ve arkasında bıraktığı unutulmaz güzelliklerle anacağım. Cüneyt, sessiz, sakin, olgun, dürüst, alçakgönüllü bir insandı. Kendisiyle son yıllarda, hafta arası hemen her gün basın gösterimlerinde bir araya gelirdik. Bir Cannes festivalinde iki hafta birlikte geçirmiştik. 7. yaşını dolduran "Sinema Ortak Aşkımız" adlı grubun, başından beri devamlı katılımcıları arasındaydı.

Sinema eleştirmeni arkadaşım Cüneyt Cebenoyan'ı Konya'daki bir trafik kazasında kaybettik. Cenaze töreninde Kızı Elif, "...Ben ne şanslıyım ki, 17 yılımla onunla aynı evde geçirme, her yönüyle görme fırsatım oldu. Babam beni hayatta en çok güldüren insandı. Ben babamı komikliğiyle, şefkatiyle, huysuzluğuyla, sıcaklığıyla, kararlılığıyla, bütün yönleriyle hatırlamak için elimden geleni yapacağım. Siz de lütfen seçmeniz gerekiyorsa, acıları değil kahkahasıyla hatırlayın, lütfen," dedi. Ben de Elif'e uyup Cüneyt'i bana kazandırdıkları ve arkasında bıraktığı unutulmaz güzelliklerle anmaya çalışacağım. Cüneyt ile son yıllarda hafta arası, hemen her gün basın gösterimlerinde bir araya gelirdik. Film gösteriminden önceki kahvaltıda yarıda bıraktığımız sohbetleri gösteri sonrası fuayede sürdürürdük. Filmleri özgün bir bakış açısıyla değerlendirip eleştirirdi. Kolay beğenmezdi. Bilge kişiliğiyle ve hiçbirimizin aklına gelmeyen detayları değerlendirmesiyle fark yarattı. Hepiniz tatmin eden, iyi olduğu konusunda konsensus yaratan bir film için "Ben beğenmedim" çıkışının ardından getirdiği haklı eleştiriyi hepimizi şaşırttı.

Cüneyt Cebenoyan (sağdan 5.) eleştirmen arkadaşları Alin Taşçıyan, Esin Küçüktepepınar, Kerem Akça, Erdoğan Mitrani ve V. Apalaçi ile

Cüneyt ile Cannes'da

Cüneyt sessiz, sakin, kendiyle barışık, olgun, dürüst, gösterişten uzak, alçakgönüllü bir insandı. Kendisini hep yüzünden eksik olmayan tebessümüyle, engin kültürünün eseri, zengin esprili konuşmalarını dinlemekten keyif alırdım. Haksızlıklara isyan eden karakter yapısını SİYAD (Sinema Yazarları Derneği) genel kurulları ve toplantılarında yaptığı sert çıkışlarda gösterirdi. Hayatı boyunca haksızlıklarla mücadele etmiş ve haksızlığa uğrayan insanlara destek vermişti.

Cüneyt ile son yıllarda hafta arası, hemen her gün basın gösterimlerinde bir araya gelirdik. Film gösteriminden önceki kahvaltıda yarıda bıraktığımız sohbetleri gösteri sonrası fuayede sürdürürdük.

'Sinema Ortak Aşkımız' Buluşmaları

Cüneyt, film eleştirmenlerinden ve birkaç sinefil dosttan oluşan, bu yıl 7. yaşını dolduran "Sinema Ortak Aşkımız" adlı grubun, başından beri devamlı katılımcıları arasındaydı. Genelde 20 kişinin katıldığı herkesin birbirini görebileceği bir kare masa etrafındaki bu yemekli sinema sohbetlerinin en sakin, en sessiz katılımcısı Cüneyt olurdu.

Benim moderatörlüğüm altında gerçekleşen, herkese fikrini açıklama mecburiyeti getiren bu toplantılarda, Cüneyt fikri sorulmadığında asla topa girmezdi.

Grubumuzun dinlemekten hoşlanan üyesi olarak engin hayat tecrübesini ve bilgisini sergileme ihtiyacını duymayan kısa konuşmalarla yetinirdi. Tuzluğu kapanın hıyara koştuğu bu sohbetlerde diğerlerine söz sırası bırakmayanları nezaketle susturmaya çalışırken tek destekçim Cüneyt olurdu. Toplantı saati yaklaştığında, Cüneyt'i yemek öncesi sohbette görmeyince toplantı gününü unutan Cüneyt'i telefonda uyarırdım.

Cüneyt, film eleştirmenlerinden ve birkaç sinofil dosttan oluşan, bu yıl 7. yaşını dolduran "Sinema Ortak Aşkımız" adlı grubun, başından beri devamlı katılımcıları arasındaydı.

İnsan sarrafiydi. İnsanları değerlendirmede hiç yanılmazdı. 59 yaşında olmasına rağmen simsiyah saçları ve gür sakalıyla yaşlılarını kıskandırdı. Basın gösterimlerinde programda 2 film olan günler, seçici davranıp üst üste film izlemekten hoşlanmadığı için sadece bir tanesiyle yetinirdi. Bazı eleştirmen arkadaşlarının festival ortamında günde 5-6 film izlemeye nasıl katlandıklarına anlam vermezdi.

Kendisiyle 6 yıl kadar önce, bir Cannes Festivali sırasında dolu dolu 2 haftayı birlikte yaşadık. Sabahın köründe kalkıp günün ilk seansı olan 8:30 için erkenden yer kapmaya pek sıcak davranmazdı. 19:00 seansında yer bulabilmek için bir saat öncesinden kuyruğa girmekten de pek hoşlanmazdı. Başlama saatine yakın kuyrukta bekleyen beni bulur 'kaynak' yapardı.

Otel Festival Sarayı'na uzak olduğu için gün boyunca ihtiyaç duyacağı herşeyi doldurduğu sırt çantasında taşırdı. Bu huyu, yağmurlu bir günde çok işime yaradı. Sağanak halinde yağın yağmur altında şemsiye ve yağmurluklar işe yaramaz hale gelmişti. Atletim bile sırlıklam olmuştu. Salona girdiğimizde Cüneyt sükûnet içinde çantasından kuru iki kazak çıkarmıştı.

Kızı Elif'e pek düşküdü. Cannes günlerimizde her akşam iki film arası, Festival Sarayı'nın 3. katındaki basın odasında Elif'i iPad ile Skype'tan aradığını hatırlıyorum. Günün aktivitelerini anlatır, kızına günü nasıl geçirdiğini sorar sonra iPad'ini bana doğrultup Elif'e bir selam göndermemi sağlardı. Festival programının çok yoğun olduğu günlerle

prensibini bozup iddialı, umut vadeden 3-4 film izlemesi için yaptığım baskılara boyun eğmezdi. FİPRESCI üyesi olarak festivallere sadece film izlemek için katılmaz, öncesi veya sonrasında, yörenin ilginç yerlerini keşfetmeye gider, kendisine bir tatil imkânı yaratırdı.

Hayatı haksızlıklarla mücadeleyle geçti

1960'ta Ankara'da doğan Cüneyt Cebenoyan kurulduğu günden itibaren Birgün Gazetesi'nde yazdı. Milliyet Sanat ve Altyazı dergilerinde de yazıları yayımlandı. Ablası arkeolog-rehber Yasemin Cebenoyan (Onat Kutlar'ın da öldüğü) 1994'te Cafe Marmara'ya konulan bir bombanın patlamasıyla yaşamını yitirdi. Annesini, babasını ve iki yaşındaki oğlu Ali'yi 1999 Yalova depreminde kaybetti. İsyanını "Ablamın katili PKK mahallelerinde saygı görüyor" diyerek dile getirdi.

Hayatı mücadele içinde geçti. 12 Eylül cuntasını eleştirdiği için hapsedildi. Üniversitedeyken pankart açtığı için bir yıl tutuklu kaldı.

Çevirmen, anne-baba koçu Ayşegül ile 1989'da evlendi. Cenazesinde Ayşegül, "Cüneyt benim 33 yıllık sevgilim, can yoldaşım... Yazılanlara baktığımda yaşadığı acılara çok vurgu yapıldığı, isyan edildiğini gördüm... Cüneyt yaşadıklarının bu coğrafyanın kaderi olmaması için mücadele etmişti. Bu ülkeden kaçabilirdi ama o kaldı. Bu ülkenin haksızlıklarıyla mücadele etmeyi seçti" dedi.

Cüneyt Cebenoyan sevgili ailesi ile

SIYAD üyeleri Cüneyt'i anlatıyor

Sinema eleştirmenlerinin duayeni Atilla Dorsay Cüneyt'i ölümünden sonra şöyle andı:

"The Marmara Otel'i'ne bırakılmış bir bombanın tesadüfen hedefi olan iki kişiden birinin Yasemin Cebenoğlu'nun olmasının acısını yaşadım... Ama kader bununla yetinmedi... 1999 depremde Cüneyt hem anne-babasını hem de küçük oğlunu yitirdi. Cüneyt yine de kendisini toparladı. Eşi Ayşegül'ün desteğiyle ve yeni bir yavruya kavuşarak... Sinemaya farklı, özgün, kişisel bir açıdan bakıyordu. Ayrıca gelmeye başladığı 'Sinema Ortak Aşkımız' buluşmalarında da karşılaşmış konuşurduk. İşte size tümü acıyla, yorulmuş bir kaderin, trajediye bulaşmış bir hayatın dökümü."

Nil Kural Milliyet'te Cüneyt'i şöyle anlattı: "Biz meslektaş olarak Cüneyt Cebenoğlu Milliyet Sanat'ın sinema sayfalarının zor yazılarında ilk aranan isimlerdendi. Geriye dönüp bakınca yalnız Yılmaz Güney için değil, her başımız sıkıştığında ona koşmuşuz. Konu ister Passolini gibi yazılması çok zor kişilik, ister Almodovar'ın kimselerin beğenmediği filmi Julieta'nın neden önemli olduğunu açıklayan bir yazı olsun, evet, ona koşmuşuz... Cüneyt'in yazılarının çok kolay yazılmış gibi gelmesinin nedeni yazanların bildiği gibi zengin bir arka planda saklıydı: Dil hakimiyeti, zihin kıvraklığı ve yazdığı

"İşte size tümü acıyla, yorulmuş bir kaderin, trajediye bulaşmış bir hayatın dökümü." - Atilla Dorsay

meseleyi sindirmiş olmanın netliğinin müthiş uyumu.

Hürriyet'te Uğur Vardan Cüneyt'in ardından şunları yazdı: "Cüneyt yeterince acılarla dolu öyküsünün ona yüklediği ağırlıklara rağmen yoluna yazarak, konuşarak, insanlara bir şekilde değerle devam ediyor ve hayata kendince izler bırakmayı sürdürüyordu... Benim için insan olarak eksikliğinin yanı sıra mesleki açıdan da farklı bir sesin, soluğun artık aramızda olmaması üzüntü verici."

ACI KAYBIMIZ

Elif ve Ali'nin biricik babaları, Ayşegül'ün can yoldaşı,
Hikmet ve Tuncay Cebenoğlu'nun sevgili oğulları,
Sinan ve Yasemin'in küçük kardeşleri

CÜNEYT CEBENOĞLU'NUN

sonsuzluğa uğurluyoruz.

Cenazesi, 5 Ağustos 2019 Pazartesi günü
Zincirlikuyu Camii'nde kılınacak öğle namazının ardından
Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilecektir.
Sevenlerinin başı sağ olsun.

AİLESİ

Sinemada yılın trendleri -2

Sinema sezonunun son üç ayını yaşarken, sinema endüstrisinin tercih ettiği türler ve gözde trendler arasındaki gezintimizi bu yazıyla sonlandırıyoruz. Bu gezinti okurlarımıza, önümüzdeki haftalarda vizyona girecek filmler hakkında ön bilgi verme imkânı yaratacak. Romantik, nostaljik, biyografik, eşcinsel konulu ve süreleriyle sorun yaratan filmlerle “trendler” defterini kapatıyoruz.

Eylül sayımızda 2019 sinema sezonunun gözde trendlerinden aile, sosyal sorunlar ve politik temalı filmlerden söz etmiştik. Sinema endüstrisinin 2019’da tercih ettiği türler arasındaki gezintimizi biyografi, şiddet, eşcinsellik temaları ve auteur sinemasıyla sürdürüyoruz.

Bu yıl Cannes Festivali’ne damgasını vuran farklılıklardan biri, sinemanın dijital geçmesiyle, bazı yönetmenlerin filmlerinin sürelerini daha uzun tutmasıydı. Buna ilk örnek, aylardır reklamı yapıldığı için merakla beklenen, Quentin Tarantino’nun Cannes’da dünya prömiyeri yapılan “*Bir Zamanlar Hollywood’da*” idi.

Beklentilere cevap veremediği için hemen herkesi dış kırıklığına uğratan filmin 2,5 saatlik süresinin ilk 2 saatinde, Tarantino’nun alışlagelmiş gezveliliği, müthiş bir oyuncu kadrosunun varlığına rağmen izleyiciyi bunaltıyor. Ancak çok zeki bir sinemacı olan Tarantino, 60’lı yıllarda Hollywood’da geçen konuyu renklendirmek için, 1968’de katledilen Sharon Tate olayını öyküsüne katıyor.

Ve filmin son 40 dakikasıyla izleyicisini ters köşeye yatırarak puan topluyor. Süre problemi yaşatan filmlerden biri de, Cannes Festivali'nin şımarttığı yönetmenlerin başında gelen Kanadalı Xavier Dolan'ın "Matthias & Maxime"ydi. Hiç de zengin bir içeriği olmayan, tekrarlara boğulan filmin yavan konusunu Dolan, iki saate yayınca, "Mommy" (2014), "Annemi Öldürdüm" (2009) gibi eski filmlerinin etkileyciliğini ısıtıyor.

Süreleriyle sorun yaratan filmler

3,5 saatlik süresiyle, izleyicisini sadece iki mekânda hapsederek bunaltan Abdellatif Kechiche'in "Mektoub, My Love: Intermezzo"sü, Altın Palmiye sahibi bir yönetmene yakışmayan bir film. Kulakları sağır eden bir tekno müzik eşliğinde, ellerinde içki kadehleriyle sallanan gençleri ve plajda içi kof diyaloglarla geyik yapan tatilcileri izlemek işkenceden farksızdı. Ben, Kechiche'in aynı konulu bir önceki filmi, 3 saatlik "Mektoub, My Love: Canto Uno"sunun yarısına tahammül edememişim. Devam filminde ise aynı tarifeyi uygulayıp yarısında kendimi salonun dışına atıp ferahladım.

Bu yılın keşiflerinden biri, Cannes'da evvelce yan bölümlerde yer alan Céline Sciamma'nın "Portrait de la Jeune Fille En Feu" ile sıçrama yaptığı ana bölümde, mükemmele yakın bir 'kadın filmi' yapmasıydı. "Ateşli Genç Kızın Portresi", senarist-yönetmen C. Sciamma, görüntü yönetmeni

Claire Mathon, oyuncular Adele Haenael, Noemie Merlant, Valeria Golino, Laura Bajrami'den oluşan 6 kadınlı bir film olarak ödül listesine girmeyi de başardı. Senaryosuyla bu ödüle ulaşan Sciamma hem şansını iyi kullandı, hem eşcinsel kimliğini sergileme fırsatını iyi değerlendirdi. Ancak 2 saatlik filminin süresini biraz daha kısa tutsaydı etkileyciliğini artırabilirdi.

İtalyan sinemasının veteran yönetmeni Marco Bellocchio'nun (80) alışılmışın dışındaki mafya filmi "Hain / Il Traditore"nin süresi 2 saat 15 dakika idi. Francis Ford Coppola, Martin Scorsese gibi Hollywood aslarının filmlerinde ilahlaştırdıkları mafya reislerini, Bellocchio, insani yönleriyle ele almayı tercih etmiş. İtiraflarıyla 475 mafya üyesinin tutuklanmasına yol açan bir mafya mensubunun hikâyesini uzun tutan İtalyan usta, Cannes'daki bir önceki filmi "Vincere"nin başarısını yakalayamıyor.

Romantizm ve nostalji

Duyguları ve nostaljik tatları, Fransız Sineması'nda en iyi işleyen yönetmenlerden biri olan Claude Lelouch, "Bir Hayatın En Güzel Yılları"

Lelouch'un trilojisinin son filmi "Bir Hayatın En Güzel Yılları", bir oyuncu çifti sinema tarihinde 50 yıl arayla buluşturan ilk film olma ayrıcalığını taşıyor.

Hain

ile 53 yıl içinde ünlü trilojisini tamamlamış oldu. 1966 Cannes Altın Palmiye Ödüllü “*Bir Erkek ile Bir Kadın*”ın kahramanları Jean – Louis Trintignant (89) ile Anouk Aimée’yi (87) üç kez bir araya getiren film, sinema tarihinde bir oyuncu çifti 50 yıl arayla buluşturan tek film olma ayrıcalığını taşıyor. Yılların eskitemediği bu romantik filmlerin yönetmeni, izleyicinin yüreğine hitap etmedeki beceresini kanıtlamayı sürdürüyor. Müthiş diyaloglar ve nostaljik bir müzik eşliğinde Lelouch yılın en romantik filmine imzasını atmış. Merkezine kadınları alan filmleriyle ünlenen Pedro Almodovar, sıra erkeklere gelmişken “*Acı ve Zafer / Dolor y Gloria*”da kendinden bahsetmeyi tercih etmiş. Bu otobiyografik filmde Madridli yönetmen, büyük bir sanatçı olmanın bilincinde, ancak narsisimden uzak, suçluluk duygusunun ve samimiyet temalarının hakkını veriyor. Filme adını veren “*Zafer*” filmin kahramanının parlak geçmişini, “*Acı*” ise emeklilik ve depresyon yıllarını tarif ediyor. Almodovar’ı canlandıran Antonio Banderas kariyerinin en olgun performansıyla Cannes’da olduğu En İyi Erkek Oyuncu Ödülü’nü hak ediyor.

Biyografik filmler

Terrence Malick, “*İnce, Kırmızı Hat*”tan 21 yıl sonra II. Dünya Savaşı’nın dramatik dönemine “*Gizli Bir Hayat / A Hidden Life*” ile dönüş yapıyor. Pek bilinmeyen bir kahramanlık öyküsü-

nü sinemaya taşıyan Malick, Avusturyalı vicdani reçetçi Franz Jagerstatter’in müthiş direnişini anlatıyor. Hitler’e bağlılık yemini etmeyi reddettiği için öldürülen Franz’ın öyküsünde, Malick aile birliğine ve aile olmanın önemine verdiği değeri bir kez daha vurguluyor. Bu güçlü aşk filminde, birbirlerine güvenen, birbirlerini ölümüne destekleyen bir köylü çiftin aşkı anlatılıyor. İdam öncesi bu ikiliyi karşı karşıya getiren, insanın içini acıtan sekans filmin en başarılı olanı.

Başarılı biyografi filmi “*Rocketman*”, 1970’lerden günümüze, 50 yıldır pop müziğini etkileyip damgasını vurmuş, İngiliz pop-rock ikonlarından Elton John’un hayatının bir bölümüne odaklanıyor. Dexter Fletcher imzalı özenli bir mizansen, ustalıkla bir sanat yönetmeni, çılgın bir koreografi, müthiş bir oyuncu kadrosunun varlığı, bu titiz ve derinlikli filmi birinci sınıf bir müzikal biyografi yapıyor.

Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük futbolcuları arasında gösterilen Diego Maradona’nın hayat hikâyesini bu yıl İngiliz belgesel ustası Asif Kapadia anlattı.

Pedro Almodovar'ın otobiyografik filmine adını veren "Zafer" kahramanının parlak geçmişini, "Acı" ise emeklilik ve depresyon yıllarını tarif ediyor.

Gizli Bir Hayat

“Diego Maradona” isimli bu filmde 11 yıl önce Arjantinli futbolcu, Sırp yönetmen Emir Kusturica'nın radarına düşüp, “Maradona by Kusturica” filmine konu olmuştu.

İngiliz şarkıcı Amy Winehouse'un kısa ve sonu kötü biten hayatını “Amy” (2015) adlı belgeselde anlatan Kapidia, bu son belgeselinde futbolcunun daha önce hiç görülmemiş arşiv görüntülerini kullanıyor. Maradona'nın yoksullukla başlayan hayatı, çok sevildiği Napoli'de geçen yılları, futbolda zirveye ulaşması ve özel hayatındaki çalkantıların anlatıldığı belgeseli Arjantinli futbolcu beğenmemiş.

Nadav Lapid'in bu yıl Berlin'de Altın Ayı ve FIPRESCI ödülleri kazanan “Eş Anlamlılar / Synonymes” adlı filmi, İsrail sinemasının uluslararası arenadaki en büyük başarılarından biri sayıldı. Yönetmenin kendi deneyimlerinden yola çıkarak, yabancı bir ülkede kimlik kazanmak isteyen bir gencin karşı karşıya kaldığı sorunlarla yüzleşmesini otopsi masasına yatırmak, övgüyle karşılandı. Kahramanının ‘tersine aliya’ yapmasını Lapid, “Filmim hem İsrail'i eleştiriyor, hem de İsrail'e olan bağlılığımı kanıtıyor” şeklinde izah etti. Kültür, evrensel sorunlar, aidiyet, kimlik, sınırlar gibi temaları işleyen film ironik yapıyla ilgi çekti.

Son yılların sinema-

daki gözde trendleri arasında eşcinsellik yerini koruyor. Eşcinsel iki yönetmenin, Fransız Céline Sciamma'nın ve Kanadalı Xavier Dolan'ın, tutkulu birer eşcinsel olan ilişkiyi anlatan filmleri bu yıl Cannes'da ses getirdi.

Eş Anlamlılar

"Mesire" Amadeo Preziosi
(Karton üzerine suluboya)

Dünyamız bir kültür bahçesidir...

... Ne büyük mutluluktur ki, dünyamız hala on binlerce çiçekli bir kültür bahçesidir. Her kültürün bir rengi bir kokusu vardır...

Değerli yazar Yaşar Kemal'in bu sözlere, dünyadaki çeşitli kültürlerin zenginliğini ne güzel anlatıyor. İnsanlar kendi kültürlerini benimsedikten sonra nasıl bir heyecan ve tutkuyla dünyadaki diğer kültürleri, diğer lisanları merak ediyorlar ve öğrenmeye çalışıyorlar. Bu merak insanların doğasında var ve asırlardır devam etmekte. Yıllardır sanatçılar, yazarlar doğdukları memleketlerini bırakıp, kısa bir zaman için de olsa başka ülkelerine gidip, oranın adetlerini, lisanlarını, yöresel tatlarını ve renklerini benimseyip, kendi iç dünyalarıyla harmanlayıp eserlerine aktarıyorlar. Edebiyat ve Görsel Sanatlarda binlerce örnekleri var...

Asırlardır, dünya sanatçıları, Roma, Paris, Venedik gibi Avrupa'nın kültür şehirlerine akın akın gelirken, diğer taraftan bu merkezlerde yaşayanlar da, Ortadoğu ve Uzakdoğu ülkelerine, Mısır'a, Türkiye'ye gelmeyi, buralardaki değişik kültürlerle tanışmayı yeğlediler. Bu fikir ve kültür değiş

tokuşunu yaşayan sanatçıların hayatlarını incelemek ciltler dolusu kitaplar yazılır.

Edebiyat alanındaki gezgin yazarlar

İngiliz Edebiyatının tanınmış şairi Lord Byron İtalya'nın birçok şehrinde yaşamış, 36 yıllık yaşamının sonuna doğru Yunanistan'a yerleşmiştir. Yunanlıların, Osmanlı Devleti'ne karşı olan mücadelesinde, donanmaya bağış yaparak, onların milli kahramanı olmuştur. Çalkantılı ve tutkulu bir aşk hayatı olan Byron'un "Chil-

Yazar Ernest Hemingway anısına basılan pul

de Harold'un Kutsal Yolculuğu" ve "Don Juan" en önemli eserleridir.

Edebiyat Dünyasında, dünyanın değişik yerlerinde yaşayıp eserler veren bir başka yazar Ernest Hemingway'dir. Nobel ödüllü Amerikalı gazeteci-yazar, katıldığı Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Paris'e yerleşir. Filmlere konu olan kitapları "Silahlara Veda", "Çanlar Kimin İçin Çalıyor" onun ünlü eserleridir. Yazar, Afrika'da katıldığı safari turlarından sonra, Havana'ya yerleşir. "Yaşlı Adam ve Deniz" kitabını burada yazar ve başarısını balıkçılarla birlikte kutlar.

Pierre Loti; Fransız izlenimci yazar birçok kez İstanbul'a geldi ve Eyüp semtinde yaşadı. Tahiti, Senegal, Çin, Japonya, Mısır, Hindistan gibi uzak ve egzotik ülkelere seyahat eden Pierre Loti, kendini bir Türk dostu olarak görüyordu. Yazar ilk romanı "Aziyade"yi İstanbul'da yazmıştır. Rochefort'daki evini bir 'Türk evi' gibi döşeyen Loti'nin bahçesinde bir mescit bile varmış. Kendisi de evinde egzotik kıyafetlerle dolaşmış. Ressam Henri Rousseau, başında fesli ile

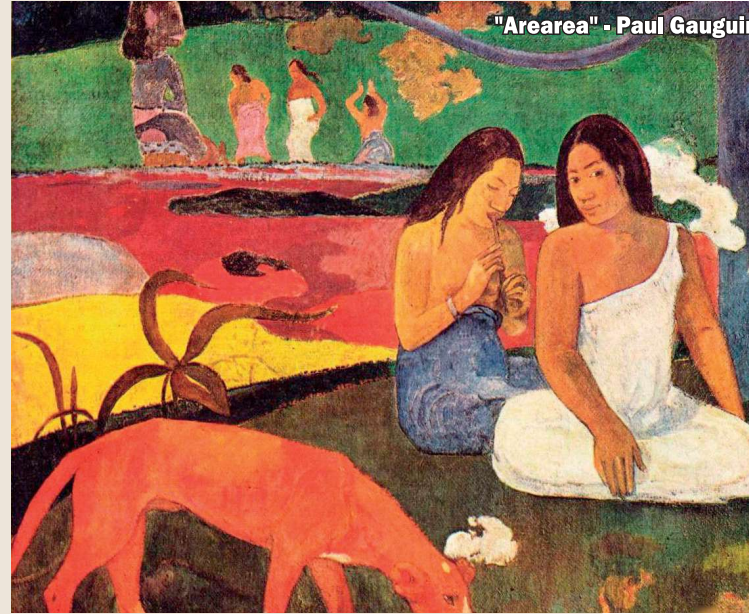
portresini yapmıştır. "Qui me rendra ma vie d'Orient, ma vie libre et en plein air, mes longues promenades sans but et le tapage d'Stamboul? / Kim bana Doğu'daki hayatımı verecek, açık havadaki özgür hayatımı, uzun amaçsız yürüyüşlerimi ve İstanbul'un gürültüsünü?" diyerek duyduğu özlemi anlatmıştır.

İstanbul'a gelmiş yazarlar arasında Theophile Gautier'yi de sayabiliriz. "Dünyanın bütün dertlerini unutmak için Boğaziçi'nde bir saat dolaşmak yeterlidir. Çok yerler gördüm fakat Boğaz kadar ruha safa verici bir yere tesadüf etmedim" diyerek İstanbul'a hayranlığını belirtiyor yazar. Romantik dönemin Fransız sanatçısı Eugene Delacroix, Fas, İspanya ve Cezayir'de konakladı. Louvre müzesinde sergilenen Cezayirli Kadınlar, Dövünen Tancacılar, Mogadorlu Yahudiler tabloları o dönem yaptığı eserlerdir.

Paul Gauguin, Danimarka'da bir müddet yaşadık-tan sonra, tropik ülkelerin özlemi ile Tahiti'ye gitti. İzlenimlerini coşkulu paletinin renkleriyle eserlerine aktardı.

Kim bana Doğu'daki hayatımı verecek, açık havadaki özgür hayatımı, uzun amaçsız yürüyüşlerimi ve İstanbul'un gürültüsünü?" - Henri Rousseau

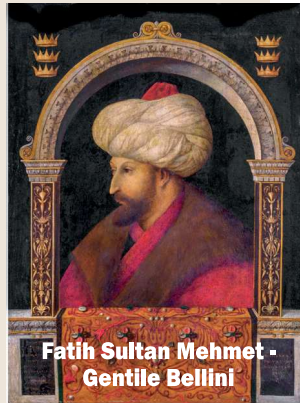

Son Saray ressamı: Fausto Zonaro

Oryantalist ressamlar

“Orientalisme”, on dokuzuncu yüzyıl ortalarında Avrupa resminde yeni bir dönemin başlamasına yol açtı. Doğu ülkelerine sanatçı akını hızlandıran sebeplerin başında, Napolyon’un Mısır Seferi, “Egyptologie” araştırmalarına duyulan ilgi, Yunan Kurtuluş Savaşı, 1830’da Fransızların Cezayir’e girmeleri, Kırım Savaşı ve 1869’da Süveyş Kanalı’nın açılışı gibi olaylar bulunmaktadır. Amadeo Preziosi, Fausto Zonaro, Jean Leon Gerome, John Frederick Lewis, Mailling, Bellini gibi sanatçılar Doğu’yu merak etmişler, izlenimlerini de tuvallerine aktarmışlar. Hemen hepsi Harem’i, özellikle odalıkları, hamam sefalarını, baharat kokan odalardaki ipeklerle sarınmış güzel kadınları, köle pazarlarını en ince detaylarıyla başarıyla resmetmişler.

Fatih Sultan Mehmet - Gentile Bellini

Venedik aşığı aydınlar

Bazı şehirlerin ayrı bir büyüğü vardır. İstanbul, Roma, Paris, New York gibi... Benim için İstanbul’dan sonra Venedik şehri bunların başında gelir. Tarih boyunca önemli yazarlar, sanatçılar, besteciler gelip yerleşmişlerdir Venedik’e. Güzelliklerinden, hüznünden etkilenerek birçok sanat eserine imza atmışlardır. 1786’da Venedik’e gelen Goethe “İtalya’da Seyahat” adlı kitabında şöyle diyor: “28 Eylül gecesi Brenta gölünden bu güzel şehre ayakbastım ve Allah’a şükür, Venedik benim için bir isim olmaktan çıktı.”

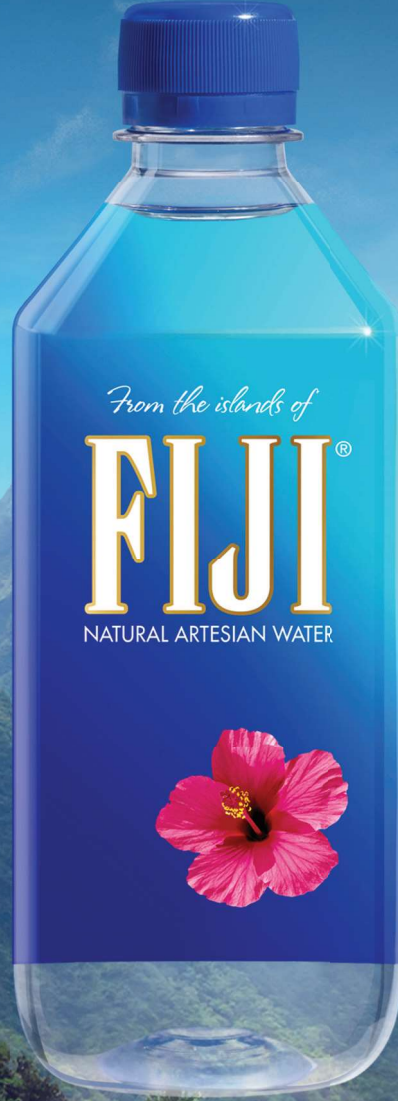
1819’da İngiliz ressam Turner, Venedik’e gelir ve kariyerinde bir dönüm noktası olur. Resimlerindeki müthiş ışık oyunları, ondaki değişikliğin delilidir. 1833’te Venedik’e gelen Chateaubriand, o da Turner gibi Grand Canal’ın başında bulunan Hotel Europa’da kalır. Eserlerinde, bu muhteşem şehrin gizli hazinelerinden bahseder. Theophile Gautier, 1850’den itibaren yazılarını Venedik’te geçirmeye başlar. 1720’de San Marco Meydanı’nda açılan Florian kafesinde arkadaşlarıyla kahvesini yudumlarken Costantinople’un tarifini verdiği bu eşsiz kahveden söz eder. George Sand ve Alfred de Musset çifti bir aşk kaçamağı olarak Venedik’i seçerler. Alman besteci Richard Wagner bir aşk acısından sonra, 1857’de Tristan operasının ikinci perdesini yazmak için Venedik’e gelir. “Hiç bu kadar iyi çalışmamıştım, Tristan muhteşem olacak” der ünlü sanatçı.

Yüzlere ressam Venedik’in yalnız bir semtini değil, her tarafını resimlerinde konu almışlardır. Monet, Oscar Wilson, John Ruskin, Henry Woods, Edouard Manet, John Singer Sargent ve daha birçokları... Şunu da kabul etmek gerekir: Venedik, coğrafi konumu ve şehrin yapısı, bir de Akdeniz ışığıyla yıkanan görüntüleriyle, resamlara eşsiz olanaklar tanımıştır.

Artık günümüzdeki gelişen teknolojinin sağladığı olanaklarla, dünyanın her tarafındaki yeniliklere anında ulaşabiliyoruz. Dünya müzeleri, sanat ve bilim festivalleri parmaklarımızın uçlarında... Toplumların birbirlerini tanınması için insanların kilometrelerce yol kat etmelerine gerek kalmadı. Sanat ve kültür, insanları yakınlaştırabilir, aradaki olumsuzlukları en aza indirebilir. Sevindirici değil mi, kültürlerin yakınlaşması? Belki ülkeler arasında siyasi ilişkilerin yanı sıra, kültür ve sanat ilişkilerinin de üst düzeyde olmasına gayret gösterilirse, dünyamız daha aydınlık, kaostan uzak, daha yaşanır bir yer olmaz mıydı?

“28 Eylül gecesi Brenta gölünden bu güzel şehre ayakbastım ve Allah’a şükür, Venedik benim için bir isim olmaktan çıktı.” - Goethe

FİJİ ADALARI'NDA MİRAS ÖNCE
GÖMÜLÜR, SONRA ŞİŞELENİR.

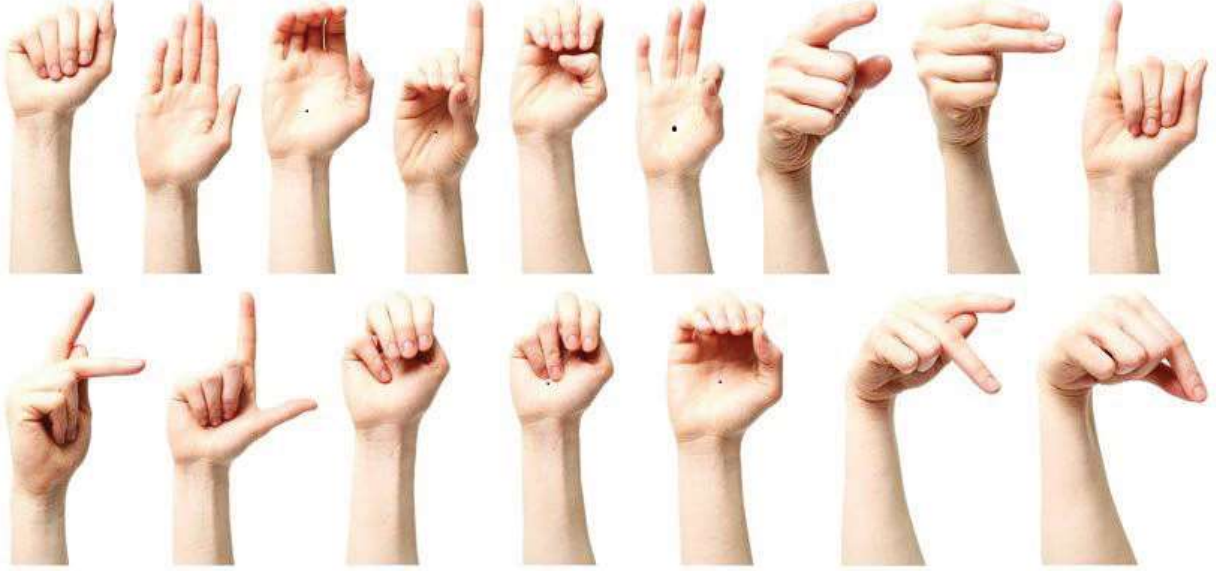
SİZ DE DÜNYANIN EN İYİ SUYUNU
KEŞFEDİN.

www.luxist.com.tr

0212 257 3454

Farklı kültürlerde vücut dilleri

Vücut dili, kültürden kültüre farklılık gösterir, günlük yaşamımızda diğer insanlarla iletişim kurarken sıklıkla kullandığımız, duygularımızı ifade etmemize yardımcı olan el kol hareketlerimizdir.

Uzmanlara göre anlattıklarımızın yarısını ağızımızdan çıkan sözler oluştururken, diğer yarısını da vücut dilimiz söylemekte. Çoğunlukla, aynı dili konuşmadığımız insanlarla anlaşmaya çalışırken, iletişimimizi işaret diline benzer birtakım hareketlerle sağlamaya çalışırız. Vücut dili, başka ülke ve kültürlerde farklı anlamlara geldiği gibi, her kültürde aynı anlama gelen evrensel hareketler de mevcuttur.

Evrensel Hareketlere Örnek

- “Bilmiyorum” anlamına gelen omuz kaldırma hareketi;
- İşaret parmağını sallayarak “uyarı, haddini bildirme” hareketi;
- Kaşları yukarı kaldırarak “rahatsızlık, korku, endişe bildirme” hareketi;
- Gülümseyerek “memnuniyet bildirme” hareketi; her kültürde aynı anlama geliyor.

Farklı Anlamlar Taşıyan Hareketler

Ancak, bazı hareketlerimiz, başka ülke ve kül-

türlerde farklı anlamlar taşıyabiliyor. Bilmeden, istemeden karşımızdakine saygısızlık etmemize ya da kendimizi bambaşka bir anlamda ifade etmemize neden olabilecek hareketlerden bazıları ise şunlar:

Başparmağı yukarı kaldırmak

Ülkemizde, Amerika’da ve çoğu Avrupa ülkesinde “beğenme” ya da “onaylama” anlamına gelen bu işaret Afrika’nın batısında, Arap ülkelerinde “haydi, yürü git” anlamına geliyor. Avustralya’da başparmağı yukarı aşağı sallamak ise kavgaya neden olabiliyor...

Başı aşağı-yukarı sallamak

Başımızı aşağı-yukarı sallamak ülkemizde ve çoğu Avrupa ülkesinde, ABD, Kanada, Afrika, Orta Doğu, Çin ve Meksika’da karşımızdakini “onaylamak” anlamına gelse de, Bulgaristan, Yunanistan, Arnavutluk ve Suudi Arabistan’da “hayır” anlamına geliyor.

Başı soldan sağa / sağdan sola sallamak

Başımızı soldan sağa / sağdan sola sallamak ül-

Parmakları çapraz yapmak

Çoğu kültürde parmakları çapraz yapmanın “şans” getireceğine inanılır ve kötülüğe karşı koruma amaçlı uygulanır. Bu, Pagan dönemlerden kalma bir işarettir. Ancak, bu işareti Vietnam’da yaparsanız, dayak dahi yiyebilirsiniz.

kemizde ve pek çok kültürde “reddetme, hayır” anlamını taşıırken, Arnavutluk, Bulgaristan ve Yunanistan’da “evet” anlamına geliyor.

Başparmak ve işaret parmağıyla daire yapmak

Bu hareket ülkemizde, özellikle bir erkek için kullanılıyorsa, çok da iyi bir anlam ifade etmiyor, ancak ABD’de “her şey yolunda” anlamını taşıyor. Brezilya ve Fransa’da ise ülkemizde olduğu gibi olumsuz bir anlam, hatta hakaret unsuru içeriyor.

İşaret ve serçe parmağını kaldırmak

Ülkemizde ve ABD’de metal müzik ve rock dinleyicilerinin, konserlerde sürekli (olumlu anlamda) kullandığı bu el işareti, Hinduizm ve Budizm’de kötülüğü kovmak için kullanılıyor. Latin Amerika ve Akdeniz ülkelerinin çoğunda ise boynuzla benzetildiği için “dostum, boynuzlanıyorsun” şeklinde (olumsuz anlamda) kullanılıyor.

Parmaklarla bohça yapmak

Ülkemizde, yediğimiz bir şeyi lezzetli bulduğumuzda yemeği övmek için kullandığımız bu işaret, bir İtalyan’a yapıldığında, kışkırtıcı bir şekilde “ne diyorsun birader?” anlamını taşıyor. Avuç içini karşıya doğru göstererek el kaldırmak Türkiye’de ve pek çok Batı ülkesinde, karşınızdakini durdurmak ya da dikkatini çekmek için elimizi bu şekilde kaldırırız. Ancak, Yunanistan, bazı Afrika ülkeleri ve Pakistan’da avuç içini karşıya doğru göstererek kaldırmak, ağır hakaret içerir. Yunanistan’da Bizans döneminden kaldığına inanılan bu hareket, o zamanlarda suçluların yüzlerine çamur buladıkları günlere atıfta bulunduğundan, pek de hoş karşılanmıyor. Yunanlılar bu hareketi hükümet karşıtı gösterilerde sıklıkla kullanıyor.

İşaret ve orta parmakla V işareti yapmak

İkinci Dünya Savaşı sırasında Müttefiklerin “victory / zafer” işareti olarak kullandığı bu hareket, 1960’larda Hippiler tarafından sahiplenildi ve “barış” anlamında kullanılmaya başlandı. Ancak, bu hareketi avuç içinizi kendinize döndük olarak Yeni Zelanda ya da Avustralya’da yaparsanız, karşınızdaki kendisine hakaret ettiğinizi düşünebilir.

Parmak şıklatmak

Ülkemizde göbek atarken sıkça kullandığımız bu hareket, çoğu Batı ülkesinde dikkat çekmek için kullanılır. Ancak, Belçika ve Fransa’da karşınızdakinin tam da yüzünün önünde bunu yaparsanız hiç sıcak karşılanmaz.

Serçe ve başparmağı yukarı kaldırmak 60’lardan sonra tüm dünyaya yayılan ve Shaka işareti olarak da bilinen bu hareket, farklı ülkelerde farklı anlamlara geliyor. İspanyollar bu işareti, başparmağı ağıza doğru tutarak, arkadaşça içki içmeyi teklif etmek için kullanıyor. ABD’de bu işaret sörf yapmayı, Yeni Zelanda ve Avustralya’da kafayı bulmayı, çoğu Karayip adasında ise seksi simgeliyor. Ülkemizde ise genellikle eller kulağa doğru götürülerek, “beni telefonla ara” anlamında kullanılıyor.

İstikrarsız Erkeklik

Yüksek lisansım sırasında birçok ders alma, projede çalışma, profesör ve psikolog ile tanışma fırsatım oldu. Bu iki senede ufku en çok genişleten deneyim hangisiydi diye sorarsanız, hiç düşünmeden ‘*Counseling Men*’ yani Erkeklerle Danışmanlık hakkında aldığım ders diyebilirim. Bu ders sayesinde erkek cinsiyet kimliğiyle bağdaştırılan davranışların, beklentilerin ve sosyal rollerin erkeklerin ruh sağlığını nasıl etkilediğini öğrendim. Bu sırada hem kendimde hem de etrafımdaki erkeklerde ‘*zehirli erkeklik*’ diye tabir edilen davranışları, yani erkeklerin bazı kültürel normlardan gelen hem kendilerine hem de topluma zarar veren davranışlarını gözlemledim. Satırlarıma, dersimde öğrendiğim en ilginç kavramlardan biriyle, ‘*Precarious Manhood*’, yani İstikrarsız Erkeklik kavramıyla başlıyorum. *Joseph Vandello* ve *Jennifer Bosson* tarafından 2008 yılında yaratılan bu kavramın temelinde şu basit cümle yatıyor: Erkeklik “zor kazanılan ve kolay kaybedilen” bir statüdür. Basitliğine rağmen bu cümle, özellikle de Türkiye kadar ataerkil toplumlarda yaşayan erkeklerin

psikolojisini anlamamız için bir anahtar. Vandello ve Bosson'a göre erkeklik, toplumdaki beklentilere uyarak ve sosyal rolleri yerine getirerek kazanılan bir statüdür. Aynı zamanda, bu statünün kaybedilme riskine karşı erkekler erkekliklerini devamlı olarak kanıtlama zorunluluğu içindedirler. Kısacası, erkek doğulmaz, erkek olunur; erkekliğin devamı için ise sürekli bir ispat gerekir. Erkekliğin zor kazanılması ve kolay kaybedilmesinin iki büyük sonucu var. Öncelikle, erkekler erkekliklerinin tehdit altında olduğunu algıladıkları anda çok güçlü bir kaygı ve korku hissetmeye başlıyor. Yani, erkekliğin kolay kaybedilebilir bir statü olması bu statünün varlığını sorgulayan her kişinin ve olayın, erkekler tarafından bir tehdit olarak görülmesine sebep oluyor. Bunun ardından, erkekliklerine şüphe kondurmamak ya da erkekliklerini ispat etmek adına harekete geçiyorlar. Vandello ve Bosson'un araştırmasına göre erkekliğin en iyi kanıtı fiziksel dayanıklılık ya da risk içeren eylemler. Bu eylemlere örnek olarak aşırı alkol tüketimini, hızlı araba kullanmayı, korunmasız cinsel ilişkiye girmeyi ve çok daha fazlasını etrafımızda gözlemleyebiliriz. Aynı zamanda, toplumumuzda ne yazık ki agresiflik ve saldırganlık erkeksi eylemler olarak görüldüğünden, erkekliğin ispatı çoğunlukla öfke ya da şiddet olarak ifade ediliyor. Kısacası, erkekler statülerini geri kazanmak için cinsiyet beklentilerini toplum önünde sahneliyorlar.

Örnek vermek gerekirse...

Teori dolu son iki paragrafımda anlattıklarımı erkekler tarafından çok sık yaşanan bir durum üzerinden örneklendirmek istiyorum. Şöyle bir senaryo düşünelim: Bir adam yeni sevgilisiyle bir restorana gidiyor. Menüler gelmiş, ne yiyeceklerine karar vermişler ve garsona siparişlerini vermek istiyorlar. Adam, sosyal normlardan dolayı siparişi verecekleri garsonun ilgisini çekme görevini kendi üstleniyor. Masanın yanından geçen garsona elini kaldırıyor, "Bakar mısınız?" diye sesleniyor, fakat garson adamı fark etmeden yürüyüp geçiyor. İstikrarsız erkeklik kuramına göre erkeklik, bu kadar masum ve olağan bir senaryoda bile kaybedilebilen bir durum. Bu teoriye göre senaryodaki adamın erkeklik görevini yerine getirememesi, erkeklik statüsünü belirsizleştiriyor. O zaman, senaryodaki adam ne hissediyor olabilir? Erkekliğini kaybetme riskinden dolayı tehdit altında hissediyor olabilir ve korkuyor, kaygılanıyor ve öfkeleniyor olabilir.

Peki, bu hisler ne gibi davranışlara yol açabilir? Bu durumdaki erkekler, erkekliklerini ispat etmek ya da geri kazanmak için agresif eylemlerde bulunabilirler. Senaryodaki adam, olduğu yerde oflayıp poflayabilir, garsona fırça çekebilir, hatta kavgaya bile girebilir. Her gün bunun kadar olağan durumlardan çıkan kavgaları haberlerde görüyoruz. Türkiye gibi ataerkil toplumlarda erkekliğin önemi daha fazla olduğundan, ispatı için daha çok çaba gerekiyor. Erkekliğin istikrarsız bir statü olması, her sosyal etkileşimin erkekliğe olası bir tehdit olarak görülmesine sebep oluyor. Daima tehdit altında olma durumu erkeklerin psikolojisi üstünde büyük bir etki bırakıyor, kendilerine, eşlerine ve çocuklarına zarar vermelerine neden olabiliyor.

- ✓ Erkeklik “zor kazanılan ve kolay kaybedilen” bir statüdür.
- ✓ Vandello ve Bosson’a göre erkeklik, toplumdaki beklentilere uyarak ve sosyal rolleri yerine getirerek kazanılan bir statüdür.
- ✓ Kısacası, erkek doğulmaz, erkek olunur; erkekliğin devamı için ise sürekli bir ispat gerekir.

Erkeklik ne değildir?

Vandello ve Bosson’un başka bir düşüncesi de erkekliğin ne olduğu üzerinden değil, ne olmadığı üzerinden belirlenmesi. Yani “Erkeklik nedir?” sorusunun cevabı belirsizken, “Erkeklik ne değildir?” sorusunun cevabı daha belirgin: Erkeklik “kadınsı” olmayandır. O zaman erkekliğin ispatı ve devamı için erkeklerin toplum tarafından “kadınsı” olarak görülebilecek her eylemden kaçınması gerekir. Bu düşünce- nin toplumdaki ve erkek psikolojisi üzerindeki etkileri oldukça fazla. Örneğin, erkeklik statüsünü kanıtlamak isteyen bir erkek, hislerinden bahsetmekten, fiziksel temastan, moda hakkında konuşmaktan, ağlamaktan, çocuğunun altını değiştirmekten, yemek yapmaktan, yani kısacası toplumumuzda “kadınsı” olarak adlandırılmış her eylemden vazgeçmek durumunda. Bana sorarsanız, sadece Türkiye’de değil bütün dünyada, erkeklerin psikoloğa kadınlardan az gitmesinin en büyük sebebi bu. Duygusallaşmak, ağlamak, hislerden bahsetmek kadınsı olarak görüldüğünden bunların yaşanacağı ortamlar erkekler için çok büyük bir tehdit oluşturuyor. Bu tehdit o kadar büyük ki, pek çok erkek ruh problemlerini görmezden gelmeyi tercih ediyor. Bunun sonucu ise toplumumuzda milyonlarca erkeğin depresyonla, anksiyeteye, travmayla ve öfke sorunlarıyla psikolojik yardım almadan yaşamaya devam etmesi. İstikrarsız erkeklik benim için her ne kadar çığır açıcı bir kavram olsa da kusursuz değil. Örneğin cinsiyet eşitliğinin daha fazla olduğu toplumlarda bu kavramın nasıl değiştiğini anlatmıyor. Ya da #metoo gibi akımlar sayesinde feminist düşüncülerin toplumumuza daha çok yayılmasıyla *istikrarsız erkekliğin* nasıl değiştiğinden bahsetmiyor. Bu eleştirilere rağmen bu teorinin erkek psikolojisini en iyi açıklayan teorilerden biri olduğunu düşünüyorum.

Zehirli erkeklik

Arda Turan’ın gece kulübünde attığı kafadan töre cinayetlerine, *zehirli erkekliği* gözlemlediğimiz her durumda erkekliğin istikrarsız doğasının etkileriyle karşılaşmıyoruz. Zehirli erkeklik, erkekleri, kadınları, çocukları, yani toplumumuzdaki herkesi etkiliyor. Yukarıda da bahsettiğim gibi, erkekler psikolojik yardımdan kaçtığından dolayı bu gibi konuların yeteri kadar konuşulmadığını düşünüyorum. Erkek psikolojisi üzerine yazarak erkeklerin yaşadığı ruhsal sorunlara ve zehirli erkekliğin tehlikelerine farkındalık yaratmaya devam edeceğim.

Kaynaklar

Bosson, J. K., Vandello, J. A., & Caswell, T. (2013). *Precarious manhood*. In *The SAGE Handbook of Gender and Psychology* (pp. 115-130). SAGE Publications.

Vandello, J. A., Bosson, J. K., Cohen, D., Burnaford, R., & Weaver, J. (2008). *Precarious Manhood*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(6), 1325-1339.

Antonio Rogenbuke ile ay Saati 1 Ekim İtibariyle Lobby Lounge'da!

Rezervasyon: +90 212 315 44 44

Halaskargazi Cad. No:63 P.K. 34373 Şişli / İSTANBUL/ TÜRKiYE

www.ramadaplazaistanbul.com / info@ramadaplazaistanbul.com

RAMADA[®]

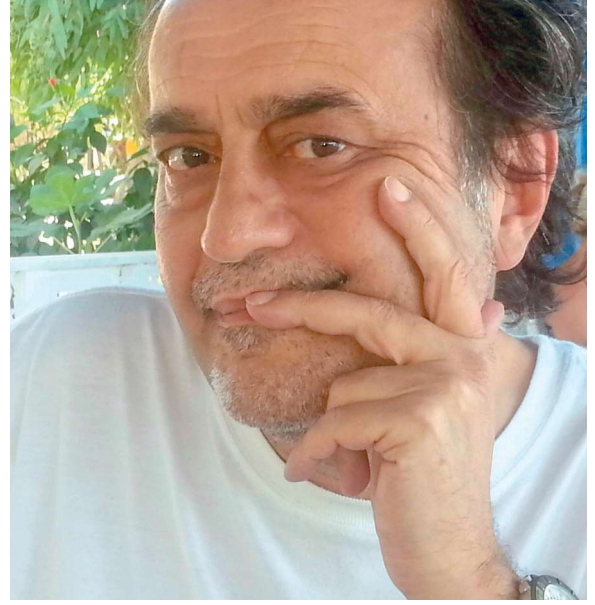
PLAZA BY WYNDHAM
İSTANBUL CITY CENTER

Adnan Azar

Geçtiğimiz yıllarda yaşamını yitiren *Adnan Azar*'ın toplu şiirlerini içeren "Avere Çalı ve Uzaktan" kitabı, ne yazık ki, yaşamını yitirdikten kısa süre sonra yayımlandı.

Yapı Kredi Yayınları tarafından yayınlanan kitap şu şekilde tanıtılmıştı: "1970'li yılların ikinci yarısında ilk yapıtlarını vermeye başlayan 1980 kuşağının özgün şairlerinden biridir A. Adnan Azar. Günlük hayatı ülkemizin en karmaşık döneminin politikasıyla harmanlayan bir yaşantının dışavurumudur şiirleri. Hiç tökezlemeyen, fire vermeyen bir şiir diliyle yazmıştır: Yalın ve derinlikli. Ölümünden (10 Ocak 2014) çok kısa bir süre önce tamamladığı *Avere Çalı*, A. Adnan Azar'ın ana çizgisinden ayrılmadan yeni bir şiire geçtiğinin izlerini taşıyordu... Son kitabı olarak kalacak..." *Adnan Azar*, kuşağının şairlerinden. Dahası, arkadaşım. "Unutmak Suları" adlı ilk kitabını imzalarken, şu notu düşmüş: "Salih'e, unutmak yoktur." Elbette yoktur, kardeşim. Hiç unuttur muyum? Unuttur muyuz? Sen bu dünyadan bizi bırakıp ayrıldıktan sonra, şiirlerini yeniden okuyorum ve şaşırıyorum. Şimdi nasıl oluyorsa sözcüklerin daha sahici, daha inandırıcı geliyor. Bunun olması için şairin ölümle bir bedel mi ödemesi gerekiyor? Ya da ancak bir şair öldüğünde mi şiiriyle kendisinin arasından çekilmiş oluyor ve biz ancak o zaman şiirine ulaşabiliyoruz? *Seferis*, "Şairin ölümü bir doğumun başlangıcıdır" derken, belki de bunu söylemek istiyordu.

Daha ilk kitabındaki şiirlerde yolun sonuna dair kestirimlerde ve bilgece uyarılarda bulunmak, nasıl bir duyarlılığın ürünüdür? Bunu anlamak için, şairin somut gerçekliğine bakmak gerekir. "Gökyüzü Bitebilir" adlı şiirin yer aldığı, "Unutmak Suları" adlı kitabın ilk baskısının 1981 yılında yapıldığını düşünürsek, demek 1980 askeri darbesinin karanlığında yazılmış şiirlerdir. Duygu dünyasına egemen olan atmosferin karamsarlık, umutsuzluk ve düşüklüğü üçgeninde gelişmesi, bunun sonucudur: "nerde büyük ağartı // nerde yel". Ancak, *Adnan Azar*'ın genel poetik bağlamını oluşturan gerçeklikle ilişkisinin, tamamen böyle bir üçgenin oluştuğunu öne sürmek haksızlık olur. Çünkü aynı dizelerin yer aldığı şiir,

şu dizelerle sonlanacaktır: "bir söz söyle içinden // durma! Bir gül daha düşür // karanlığa."

İlhan Berk, şiirin söz olmadığını, dil olduğunu öne sürmüştü. Bu yaklaşım kısmen doğrudur ama eksiktir. Çünkü şair onu belirleyen bir tarihsel ve toplumsal gerçeklik içinde yaşadığından, duygusal evrenini ve ideolojisini şiirin kendi dili içerisinde ama söz olarak yansıtacaktır. Bu nedenle şiir salt dil de değildir. Şiir hem söz hem de dildir. Şiir: Söz-dil.

Adnan Azar, uzun yıllar TRT'de dramaturji bölümünde çalıştı. Birçok TV filminin yönetmen yardımcılığını yaptığı gibi bazı filmleri de yönetti, yönetmenliğini yaptı. Yönettiği filmlerde şiirin etkisini de yer yer görebildiğimiz *Adnan Azar*, bütün şiirsel girişimlerinde, sesin de şiirsel anlama katkısını göz ardı etmiyor. Şiirin her ne kadar bir nitelik olduğunu bilse de, şiir dilinin kendine

özgü iç müziğini ses olanaklarıyla yaratmak gerektiğini de biliyor. *Azar*'ın bu deneyimlerini ise, "Küçük Sözler" adlı, ikişer dizeden oluşan altı şiirde daha somut olarak görebiliriz:

"1. şimdi aşk kelimeleridir bir bir yok olan // öyleyse yazlar okusun beni kırık aşklar okusun", "2. sana taşardım nasıl taşardım sevgimi // ama şu fırtına şu boran şu begonya", "3. Sular geri getirsin seni bana getirsin // durulayım yüzünü bir daha unutmayayım", "4. madem vakit dar herhangi birini sev // yıldızlara gülen gülüşünü saklamayan birini", "5. güz dalma uçurum otuna sor // kıyasız kalbime sorma beni", "6. Yağmur ne çok yağmur ne çabuk // gittin mi sevdin mi silindin mi."

BİRDENBİRE SABAH

Bir muştı gibi iniyor gün
aydınlık ve anlaşılır
bir çocuk saflığıyla
bir gülüş gibi
terli çarşafırlara sıkıntılara
geceden kalma karanlıklara
meraklı ve çiçeklerle örülmüş
bir muştı gibi gün.

Yüreğim bir pencere şimdi
aydınlıklara
geçmişsiz ama sevdalı
yüreğim telaş telaş
aydınlıklara!

İLTER FAİK KAYA

SAĞLIKLI KİLO KONTROL MERKEZİ

Beslenme Uzmanlığı (Kişiyeye Özel Beslenme ve Antreman Programı)

Pilates Stüdyo
Özel Spor Salonu

Ve Daha Ötesinde

Daima Sağ Tarafında

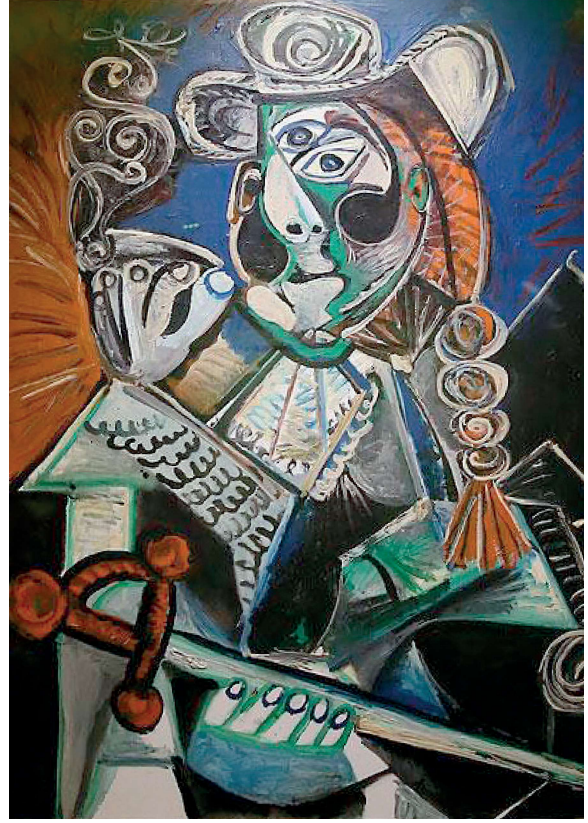
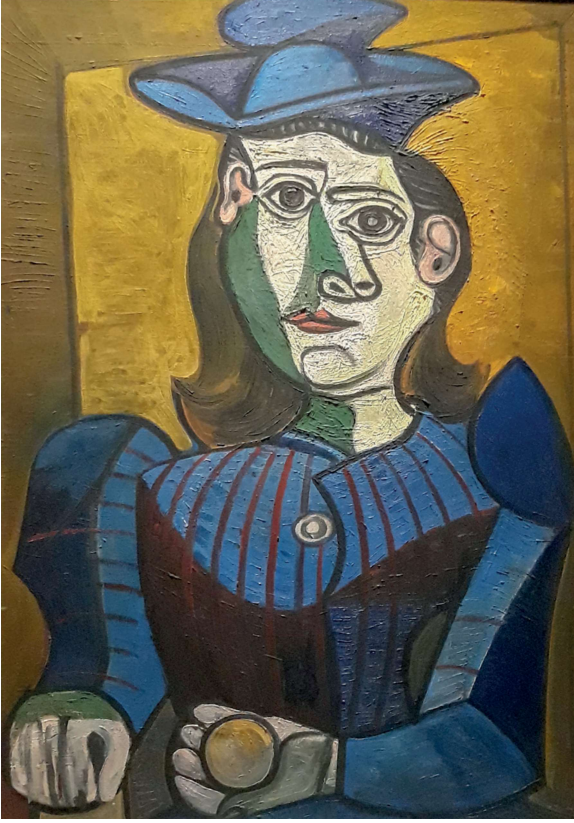
 @ilter4slim

 @ilter4slim

 ilter_fk@hotmail.com

 0212 240 67 15

Adres: Halaskargazi Cad. No: 189/3 Belka Apt. ŞİŞLİ/İSTANBUL

Arkas Sanat Merkezi'nde 'Picasso & Gösteri Sanatı' Sergisi

2011 yılından beri İzmir'de, Kordon'daki asırlık beyaz mermer görkemli binasında, muhteşem sergilere ev sahipliği yapan Arkas Sanat Merkezi'ni ziyaret etmek gerek İzmirli ve gerek benim gibi İstanbul'dan gelen sanatseverler için her zaman büyük bir mutluluk oluyor. Tarihi Fransız Konsolosluk binasının deniz tarafında yer alan Arkas Sanat Merkezi, Mimar Emmanuel Pontremoli tarafından 1906 yılında inşa edildi. 1922 yangınından kurtulan İzmir'deki nadir yapılardan biri olan bina, Arkas Holding'in üstlendiği 2010 yılındaki özenli restorasyondan sonra eski ihtişamlı günlerine kavuştu. Arkas Sanat Merkezi'nin Sanat Rehberliğini yapan ressam Elie Filidis ile, bu güzel mekânda buluştuk. Kendisine bu keyifli yolculuk hakkındaki görüşlerini sordum. Sözü Elie Filidis'e bırakıyorum: "ARKAS Sanat'taki sanat rehberliğim 7 yıl öncesine

“Picasso sanatında Arlecchino figürünü 1901 yılından itibaren kullanmaya başlamış, belirsizlik, karmaşa, yalnızlık ve melankoli imgesi olarak ortaya çıkan bu Commedia dell’Arte figürü, sanatçı için kendi yansımasının betimi olacaktır.”

dayanıyor. Müzenin geçmişten gelen tarihi hikâyesi ve mimarisi ayrı bir güzellik katar sergilere. Binamı restorasyon çalışmaları, Arkas Sanat Danışmanı Yüksek Mimar Niko Filidis denetiminde bir yıl sürdü. Açılış, post empresyonizm akımı ile başladı. İlk kez Arkas koleksiyonu İzmirliyle paylaşılma-ya başlandı. İkincide ben Sanat Rehberi olarak başladım. Müze rehberliği, derin bir sanat tarihi, ikonografi ve farklı zorlukları ile bildiklerimi ciddi bir sorumlulukla paylaşmamı gerektirdi. Bana inanılmaz deneyler yaşattı.

Bu müthiş koleksiyonun mimarı Niko Filidis’in özel bir geçmişi var. Çocukluktan başlayan sanatla beslenme... Sanat sevgisini çevreye yayma onda misyon olmuş. Paris’te Güzel Sanatlar, Chicago da Yüksek Mimarlık eğitimi aldı. İzmir’e geri döndüğünde sanat koleksiyoneri olmuştu bile.

Aynı tutkuya yakalanmış Lucien Arkas’la bu noktada hızla, bilinçli bir çizgi ile müthiş Arkas koleksiyonunu bugünkü haline getirdiler.

Türk Resim Tarihi’nin değerli sanatçıları... Batı Oryantalist fırça. Batı’nın cam ustaları vs. gibi... Muhteşem sergiler oluştu.

Hepsinin rehberliğini yapmak benim için ayrıcalıklı bir mutluluk ve başarı oldu.

Değerli Lucien Arkas ve ailesinin İzmirliyle bir müze ve sanat bilincini nesilden nesile taşıyacak bu engin kültür kapısını açmış olmaları, İzmirliyle için paha biçilmez bir şanstır. Ne kadar teşekkür etsek azdır.”

Picasso –Mediterranee Projesi

İş adamı, koleksiyoner, güçlü bir vizyona sahip Lucien Arkas’ın, İzmir’in sanat hayatına müthiş bir ivme kazandıran paha biçilmez hediyesi Arkas Sanat Merkezi’nde, dünyaca ünlü sanatçı Pablo Picasso’nun, Akdeniz’e kıyısı olan ülkelerdeki önemli kurumların yer aldığı ‘Picasso-Mediterranee Projesi’ kapsamında düzenlenen sergiler serisinin Türkiye bölümü, 18 Eylül’de açıldı. Dokuz ülkeden 70’in üzerinde kurumun katılımıyla gerçekleşen projede, Türkiye’yi temsil eden tek kurum olarak Arkas Sanat Merkezi, Paris - Picasso Ulusal Müzesi’nin değerli katkılarıyla gerçekleştirilen ve projenin kapanış sergisi olan *Picasso & Gösteri Sanatı*’na ev sahipliği yapmakta.

Ester Almelek, Elie Filidis ile

Sergi, sanatçının bütün yaşamına nüfuz eden gösteri sanatına olan tutkusunu gösteren tablolar, maketler, eskizler, heykeller, fotoğraflar, filmler, videolar ve kostümlerle kurgulanmış.

Picasso & Gösteri Sanatı Sergisi

Bu kapsamlı ve muhteşem serginin küratörü Jean-Luc Maeso, sergi boyunca, sunduğu duvar panolarıyla izleyiciyi çok başarılı bir şekilde yönlendiriyor. “Picasso & Gösteri Sanatı Sergisi ile dünyaya ilham olmaya devam eden Picasso'nun gösteri dünyasına olan tutkusunu ve sahnede ortaya koyduğu dehasını birlikte keşfetmeyi diliyoruz.”

Sergideki ‘Boğa Güreşleri’, ‘Sirk’ ve ‘Parade Balesi’ bölümlerinde de çok aydınlatıcı bilgilere yer verilmiş. “Picasso, İspanya Malaga’da, ilk corrida’ına gittiğinde 8 yaşındaydı... Ressam olmasa bir pikador olmayı isteyebileceğini söyleyecektir. Corrida onun sanatının merkezinde yer alan önemli bir temadır. Bu tema düalitenin, ışık ve gölge, iyi ve kötü, eril ve dişi olmanın arasındaki karşıtlığın bir ilk modelidir. Picasso corrida temasını boğa ve Minotauros figürler üzerinden aktarır. Bu, aynı zamanda hayat koşusunun ve dünya ile edilen kavga-nın sembolüdür.”

Paris’teki atölyesinin Medrano Sirk’i’ne yakın olması dolayısıyla, Picasso ‘Sirk’ konusunu resimlerinde sıkça işlemiştir. “Picasso sanatında Arlecchino figürünü 1901 yılından itibaren kullanmaya başlamış, belirsizlik, karmaşa, yalnızlık ve melankoli imgesi olarak ortaya çıkan bu Commedia dell’Arte figürü, sanatçı için kendi yansımasının betimi olacaktır.”

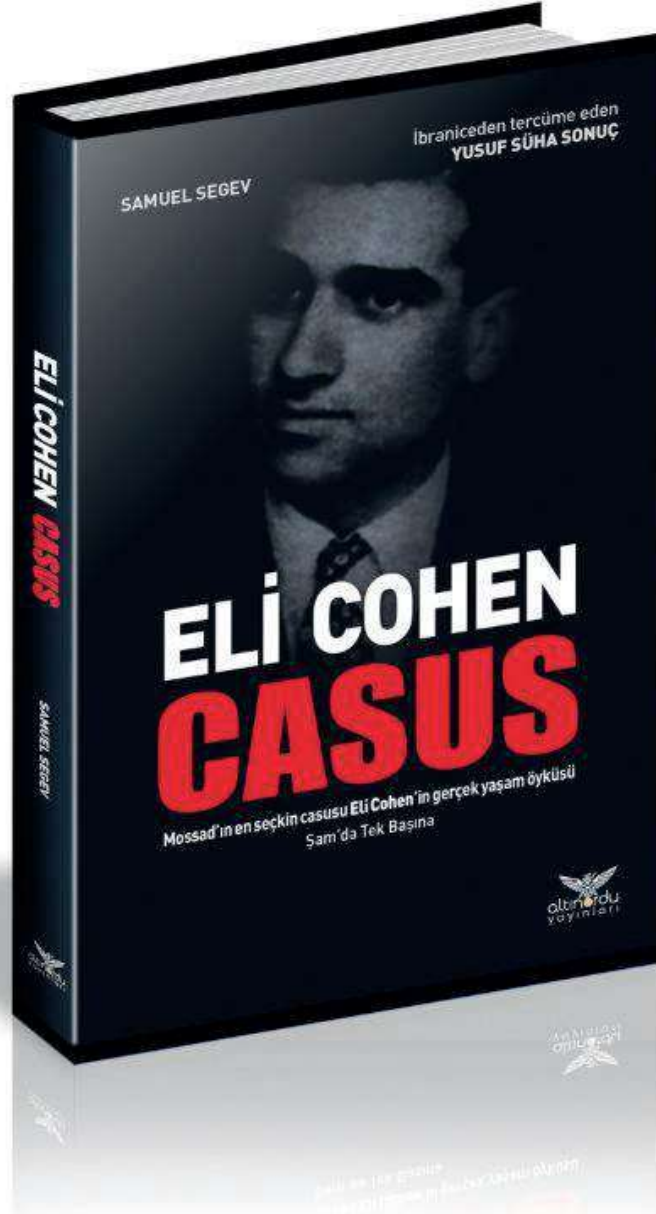
‘Parade Balesi’ bölümünde ise, Picasso’nun tasarladığı sahne ve kostüm tasarımlarına yer verilmiş. Sergi, sanatçının bütün yaşamına nüfuz eden gösteri sanatına olan tutkusunu gösteren tablolar, maketler, eskizler, heykeller, fotoğraflar, filmler, videolar ve kostümlerle kurgulanmış.

Toplam 83 eserin sergilendiği, dünya müzelerindeki standartlara uygun bir titizlikle hazırlanan bu sergiyi sanatseverlerin kaçırmamalarını öneririm. Sergiyi daha ilk günden 1000 kişi ziyaret etti. İkinci gidişimde müzeye girebilmek için kuyruktaki 35 dakika bekledim. Eski bir sanat galerisi yöneticisi olarak, caddeye taşan kalabalığı izlemenin beni çok mutlu ettiğini söyleyebilirim.

Darısı bütün sergilerin başına...

ELİ COHEN CASUS

Yazar:

SAMUEL SEGEV

İbraniceden eviren:

YUSUF SHA SONUÇ

İsrail için milli kahraman olan Eli Cohen'in tutuklanıp şam Merce Meydanı'nda idam edilmesinden uzun yıllar geçmesine raĒmen, onun hikâyesi İsrail'de ve Arap lkelerinde anlatılmaya devam etmektedir. Faaliyetleri istihbarat servislerinin eĒitimlerinde ders olarak okutulmaktadır.

Bu kitapta, istihbarat tarihinde bir devletin yabancı bir ülkede faaliyet yürüten bir ajanın nasıl aıĒa ıktıĒına dair bilgileri, faaliyetlerini, yaşamını ve yakalanmasını bulacaksınız...

Ruhban Okulu'nda "Derin Akıntı"

"Kılçık V" - Hera Büyüктаşçıyan

Marmara Denizi'ndeki sualtı yaşamını ve denizlerdeki kirliliği konu alan 'Derin Akıntı - Deep Current' sergisi, 24 Ağustos - 22 Eylül tarihleri arasında Heybeli Ruhban Okulu'nda ziyaret edildi. Adalar Denizle Yaşam ve Spor Kulübü Derneği'nin düzenlediği ve AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Christian Berger, Adalar Belediye Başkanı Erdem Gül ve Heybeliada Ruhban Okulu Başrahibi Kirilos Sykis'in açılışına katıldığı sergide, önde gelen üç sanatçının - Alper Aydın, Hera Büyüктаşçıyan ve Sibel Horada'nın çalışmaları yer aldı.

(soldan sağa) Erdem Gül, Kirilos Sykis, Sibel Horada, Özge İnal ve İzel Levi Coşkun

Geçmiş, şimdiyi ve geleceği düşünmeye yönlendiren çalışmalar, tarihsel konumu nedeniyle özel bir öneme sahip olan Heybeliada Ruhban Okulu'nun bahçesinde ve bazı sınıflarında sergilendi ve izleyiciler tarafından geniş ilgi topladı. Katılımcılardan uluslararası üç sanatçıdan biri olan Alper Aydın'ın, adalar bölgesinde av sırasında kayalara takılı kalan ancak canlılara zarar vermeye devam eden ve daha sonra denizin derinlerinden çıkartılan 'hayalet ağlar'dan yaptığı *İstenmeyen Misafir* adlı dev bir dalga formundaki heykeli, okulun bahçesinde sergilendi. Sanatçı Hera Büyüктаşçıyan'ın, 'zamanın ağlarına takılıp yitip giden, diplerde her geçen gün üzerine eklenen hafıza parçacıklarıyla kemikleşen, geçmişin hayaletlerinin fısıltılarını gün yüzüne çıkaran' *Kılçık III, IV ve V* başlıklı yerleştirmeleri, okulun

koridorunda ve geçmişte düşünce üretimini var ettiği iki sınıfta yer alan sıralarında sergilendi. Sanatçı Sibel Horada ise sergi kapsamında 'göç halinde bulunan bir mercan popülasyonunun bireylerini ağırladı.' Yassıada ve Sivriada'daki yoğun inşaat faaliyetinden etkilenerek tehlike altına giren sarı mercanlar, ADAMER projesi kapsamında Neandros (Tavşan) Adası'na taşınmaktaydı. 'Ekosistem inşacıları' olarak da tanımlanan ve pek çok farklı canlıya habitat oluşturarak çevrelerindeki biyolojik çeşitliliği arttıran mercanların göçünü görünür kılmayı hedefleyen Sibel Horada, *Göç Dalgası* adlı yerleştirmesinde bu mercanların bir kısmını okulun kullanılmayan sınıflarının birinde, sıralar üzerinde sergiledi. Adalar Denizle Yaşam ve Spor Kulübü Derneği'nin düzenlediği ve Sanat danışmanlığını Özge İnal'ın yaptığı sergide ayrıca, Serco Ekşiyan ve Ferhan Coşkun'un belgesel su altı fotoğraf ve videoları da yer aldı.

Sergi açılışındaki konuşmasında deniz kirliliği ve iklim değişikliğiyle mücadelede dikkat çeken AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Christian Berger, "Bu serginin, sivil toplum üyelerinin bir araya geldiklerinde neler yapabileceklerini çok güzel gösterdiğini," ifade etti. Denizdeki kirliliğin gıda zincirine, sahillere, sürdürülebilir balıkçılığa ve turizme zarar verdiğine de işaret eden Berger, serginin açılışında olmaktan çok mutlu olduğunu söyledi ve emeği geçen herkesi tebrik etti.

İzmir Karaburun Metropoliti ve Heybeliada Ruhban Okulu Başkanı Kirilos Sykis ise sergiye ev sahipliği yapmaktan mutluluk duyduklarını belirterek sözlerine şöyle devam etti: "Bu sergiyle de görebiliyorum ki, hep beraber daha güzel bir ve daha mutlu bir dünya yaratabiliriz. Denizlere yapılan kötülüklerden hepimiz sorumluyuz, bunu üzüntüyle görüyorum. Deniz bir Allah vergisidir ve kendi içinde yaşamı olan bir dünyadır. Bu dünyadan faydalanıyoruz. Denizlerimizi hep birlikte güzelleştirmeliyiz. Denizlere ağları atarken tüm canlıları düşünmemiz gerekiyor. Bu, hepimizin sorumluluğu. Denizler için bir şeyler yapma fırsatını bize verdiğiniz için çok teşekkür ederiz."

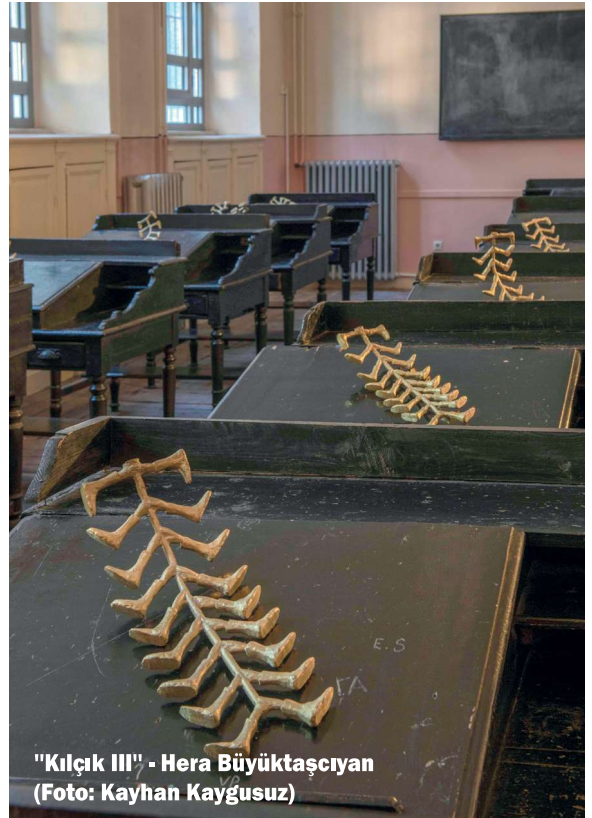
Sibel Horada ve Gila Erbeş

"Göç Dalgası" - Sibel Horada Yerleştirme, Canlı Mercanlar, Deniz Suyu, 2019

"İstenmeyen Misafir" - Alper Aydın (Foto: Kayhan Kaygusuz)

"Kılıçık III" - Hera Büyüктаşçıyan (Foto: Kayhan Kaygusuz)

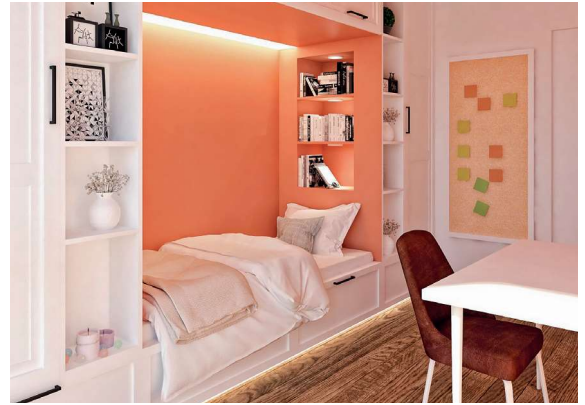

2019'un Mimarî Trendleri..

2019'da iç ve dış mekânlarda, önceki yıllara nazaran koyu ve açık renklerin kontrastından ziyade daha çok, koyu renklerle arasında geçişler ön plana çıktı. Özellikle koyu renkler (siyah, koyu kahve, antrasit) mekân içerisinde göz doldururken, pirinç, bronz gibi metaller koyu renklerde güzel bir etki yarattı. Her ne kadar, koyu ve açık rengin kontrast olduğu mekânların modası asla eskimese de bu yıl açık renklerin kontrastı olarak Smok Meşe veya Amerikan Ceviz gibi ahşaplarla mekânda ki dengeyi yakalamak, daha çok tercih edilen bir tarz oldu. Şimdi evimizi kısımlara ayırıp birkaç mekânı ayrı ayrı inceleyelim.

Çocuk Odaları

Genellikle çocuk odalarında kullanılan canlı renklerin yerini pastel renkler almış durumda. Çocuk odalarında önceki yıllarda tercih edilen canlı pembe ve mavi renkleri bir kenara atmanın vakti geldi. Tüm canlı renklerin doygunluğu düşürülerek elde edilen pastel tonlar, hem eğlenceli hem de dinlendirici mekânlar oluşturmakta bü-

yük rol oynuyor. Renklerin haricinde çocuk odalarında sıklıkla talep edilen kompakt mobilyalar bu yıl gündemde. Artık sadece yatak yerine, yatak ve çalışma masası bir arada, sadece giysi dolabı yerine hem açık raf hem giysi dolabı şeklinde kullanılan çok işlevli mobilyalar tercih edilmekte. Bu tip mobilyaların avantajı, mekânda yerden kazandırırken birden fazla ihtiyacı karşılayarak mekânı daha konforlu ve kullanışlı hale getirmekte. Ayrıca odanız için bir konsept belirlemeniz fikir açısından işinizi kolaylaştıracaktır. Örneğin, mevsimler veya yağmur ormanları gibi... Bunları anımsatan duvar kâğıtları, renkleri (pastel renkler kullanarak), aydınlatma elemanları ve bunların yanında minimalist mobilyalar konsepti tamamlamakta yardımcı olacaktır. Bu gibi basit birkaç dokunuşla çocuklarınızın odasını çizgi film sahnesi gibi eğlenceli ve dinlendirici odalara dönüştürmek mümkündür.

Yatak Odaları

Yatak odasında koyu renklerin hâkimiyeti devam ederken, duvarlardan birini calacatta tarzı beyaz/krem rengi bir mermer ile doldurarak, mekâna sakın ancak heyecan verici bir hava katmak mümkündür. Ayrıca koyu renk duvarlarınızın önüne gelen pirinç ve bronz gibi parlak veya yarı parlak metaller odanızı oldukça canlı gösterecektir. Dolaplarınız için çoğunlukla kullanılan lake kapaklar ya da aynalar yerine fütme cam kapakları da tercih edebilirsiniz. Dolap içi aydınlatmalarınız kapalı olduğunda, yüksek yansıma değerlerinden dolayı mekânınıza derinlik ve şık bir hava katacaktır. Ayna için duvara asılı yuvarlak ve kenarları dikişli deri aynaları tercih edebilirsiniz. Yine aynı şekilde bronz veya pirinç metallere ve koyu renklerden oluşan bir kombinasyonda aynanızın çerçevesini de bu metallere tercih edebilirsiniz.

Mutfaklar

Mutfaklar için de birkaç tavsiyem olacak. Bu yıl en çok tercih edilen, beyaz lake göbekli kapak ve ahşap tezgâhlar... Tezgâh ahşabı olarak, meşe veya ceviz, yine çok tercih edilenler arasında. Diğer dikkat çeken husus ise mutfak kapaklarında petrol mavisi ve tonlarının bolca kullanılmaya başlanması. Genellikle ben bu tarz renklerle ince ve zarif metalik kulpları yakıştırırım. Sandalyeler için beyaz ve sıcak ahşap renklerin hâkim olduğu

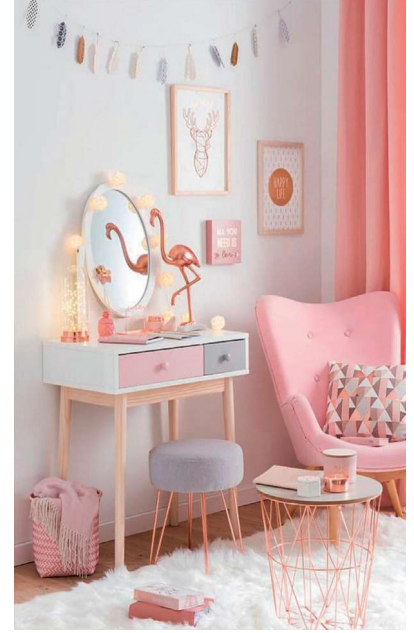

modeller tercih edilebilir. Zeminde beton görünümlü seramikler, altıgen beyaz seramikler veya yemek alanını belirleyici kısmi 20x20 toprak tonları ve mavileri içeren farklı desendeki karolar da bu sene oldukça trend.

Salon ve Oturma Odası

Salon ve oturma odası gibi mekânlarınız için koyu renk duvarlarınızla (antrasit, koyu kahve, koyu vizon gibi) kırık beyaz koltukları tercih edebilirsiniz.

Ancak, duvar rengi seçiminde, zemin malzemesiyle uyumunu göz önünde bulundurmak gerekir. Tam da bu sebeple, teknolojinin de yardımıyla 3 boyutlu çizimler yaparak, mekânı gerçekte oluşturmadan önce sanal ortamda size gösterip, bittiğinde neye benzeyeceğine dair fikir edinmenizi amaçlıyoruz. Her şeyi kafamızda kurmak ve renk uyumunu yakalayarak size güzel mekânlar sunmak, biz iç mimarlar için bile bazen zorlayıcı olabiliyor.

na derinlik katmak mümkün. Aynı zamanda, bu çıtaların ortasına yerleştirilecek duvar aplikleri, tablolar, eskitilmiş bronz aynalar gibi objeler oldukça belirleyici ve şık duracaktır.

Sonuç olarak iç mimarlar olarak bizler sizin için bunları düşünmek, trendleri yakından takip edip sizin zevklerinize entegre etmek için varız. Hayal ettiğiniz mekânlara sahip olmak için mutlaka büyük masraflar yapmanız gerekmez. Birkaç dokunuşla da göze hitap eden mekânlar yaratmak mümkün. Yeter ki, bir yerlerden başlayın; örneğin evde en çok vakit geçirdiğiniz mekândan. Farkı hissedeceksiniz...

AVANGARDE GRENA

COIFFEUR

Avangarde
COIFFEUR • MAKE UP

**GÖKTÜRK'TE
İKİNCİ ŞUBEMİZİ AÇTIK**

**AVANGARDE GRENA COIFFEUR
0212 322 01 00**

**GÖKTÜRK Merkez Mah.
Göktürk Cad.
Kemer Palas No:57-1
Eyüpsultan-İstanbul**

 [avangardedünyası](#) ve [avangardekadınları](#)

Kürke karşı

“Gerçek kürk mü? Hayır, kullanmıyoruz...”

Yukardaki cümleyi artık daha sık duyacaksınız. Kimden mi? Trendlere yön veren moda markalarından. Birkaçından bahsedelim; İlk karşımıza çıkan marka Calvin Klein. 90'lı yıllarda, herkesin hangi hayvanı tüzerine geçirmek istediğini tartıştığı bir dönemdeyiz. Tarih 1 Şubat 1994. Calvin Klein, hayvan kürkü kullanmayacağını ve 17 yıllık kürk anlaşmasını sonlandırdığını duyuruyor.

Ralph Lauren'in, kürke veda ettiğini açıklamasından tam bir yıl sonra, yani 2007'de ise Vivienne Westwood ve Tommy Hilfiger koleksiyonlarında bir daha gerçek kürk kullanmayacaklarının altını çiziyorlar.

2016'da Giorgio Armani, imzasını taşıdığı bütün markalarından gerçek kürk kullanımını kaldırdığını duyuruyor.

Marc Cain, aynı yıl içerisinde aynı kararı alan markalardan bir diğeri idi. 2001'de gerçek kürke veda eden Stella McCartney, tam da bu yıl 'kürksüz kürk' terminolojisi üzerinde hak iddia ediyor ve 2 yıllık bir savaşın ardından bu terminolojiyi tescillemeyi başarıyor.

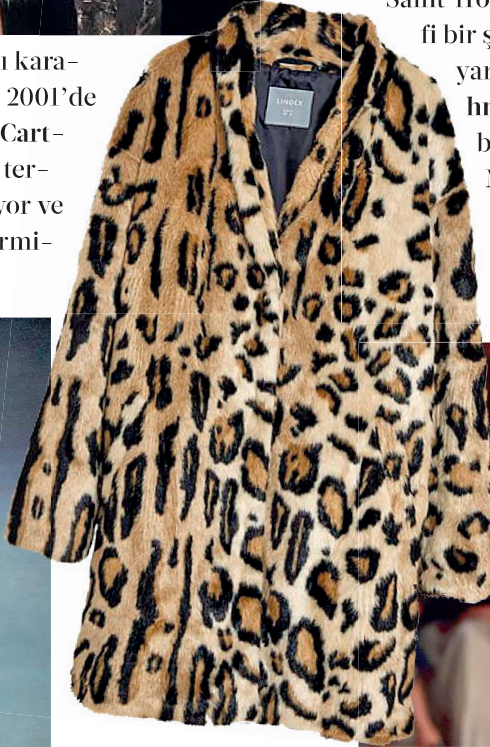
Yıl 2018. Kürk karşıtı markaların yer aldığı liste alıp başını gidiyor. Versace, Michael Kors, Gucci, Furla, Coach, Tom Ford, Jean Paul Gaultier... Moda dünyası hız kesmeden yola devam ediyor.

John Galliano gerçek kürk kullanmayan ilk couture tasarımcısı

Saint Tropez'de yüzerken, tesadüfi bir şekilde PETA'nın başkan yardımcısına rastlayan John Galliano ise, ikna edici bir konuşmanın ardından, Maison Margiela'da gerçek kürk kullanmayacağını açıklayan ilk couture tasarımcısı oluyor.

2019'dayız. Prada Grubu, 2020 koleksiyonlarında hayvan kürkü kullanmadığını söylüyor. Victoria Beckham ise kürk karşıtı politikasını daha da sıkılaştırıp egzotik hayvan derisinden de vazgeçiyor.

Liste uzun, ama yeterince uzun değil. Yıllardır yapılan onlarca protesto, ivme kazanarak meyvelerini topluyor. Tabii, bu henüz bir son değil. Daha yolun başındayız. Merak edilen soru ise şu; 'Sırada hangi marka olacak?'

Bu MOLA, ÇOK MODA

Ara verme anlamına gelen “mola” ile belirli bir süre etkin olan toplumsal beğeni anlamına gelen “modanın” aslında tek ortak noktaları kelimelerinin ses benzerliği değil... Bu sayfalarda; soluksuz koştuğumuz hayatımıza kısa bir “mola” verirken; en beğendiklerimizi, nam-ı diğer en “modayı” yamı başımıza alıyoruz.

Sonbaharda, her ne kadar yapraklar sararıp kendini kaldırım taşlarına bıraksada bu yıl 13 EKİM akşamı başlayacak olan –çardakların festivali olarak da bilinen– Sukot bayramı yemyeşil dallarla süslenen Suka’da kutlanacak. Bayram gereği, Suka’lara asılan mevsim meyveleri adeta bereketin her an bizimle olduğunu hatırlatır. Sevdiklerimizle birlikte olmanın huzuru ile içimiz neşe dolar... Sonbahardan kışa doğru ilerlerken yaşamınızı bayram havamızda geçirmemizi sağlayabilecek önerilere kucak açmaya hazır mısınız?

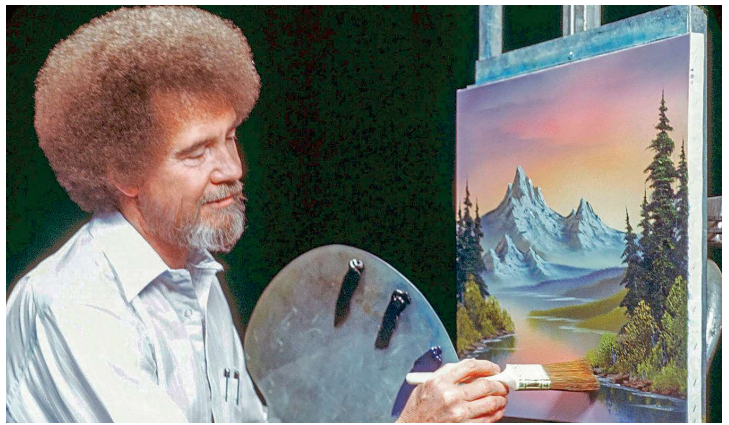
MODA

Şehrin ortasında bir vaha görüntümündeki Bomontiada’yı Ekim ayında

ziyaret etmeniz için eğlenceli bir “mazeretiniz” daha var. Erdil Yaşaroğlu’nun, karikatür çiziminde kullandığı espri ve hayata bakış açısını yansıtarak yarattığı rengârenk heykellerinden oluşan ilk kişisel sergisi “Oyun” yer alacak. 2012 yılında dünyanın en büyük karikatürünü çizerek Guinness Dünya Rekorları listesine giren Erdil Yaşaroğlu’nun heykellerinin yanı sıra sanat üretimini işleyen filmlerini de 3 Kasım’a kadar sürecek olan sergide izleme fırsatı bulabilirsiniz. Yapı Kredi Bomontiada’da, mekânın açık ve kapalı alanlarında ziyaret edebileceğiniz sergi süresince sanatçının katılımının gerçekleştiği atölyeleri de takip edebilirsiniz.

Mola

“TRT 2” dediğimde çoğumuzun aklına öncelikle, pazar günleri elinde boya paletleriyle çıkan ve hepimizin Bob Amca diye tanıdığı ressam Bob Ross’un resim yaptığı programlar gelir. Tuval üzerinde; uzun sıra dağlar, parçalı bulutlar, ağaçtan düşen yapraklar... Bunların hepsini neredeyse bir saat içerisinde resmederdi. 22 Şubat’ta yayın hayatına yeni yüzüyle başlayan TRT 2, Bob Ross’un programlarını yeniden yayınlamaya başlamanın yanı sıra, “Anjelika Akbar ile Sesler”, “Film Gibi Hayatlar”, “Hayat Sanat”, “Felsefe Söyleşileri”, “Aramızda Müzik Var”, “Bir Resim Bir Hikâye”, “Koleksiyoner”, “Sarayın Lezzetleri” ve “Sinema Dünyası” gibi kültür sanat içerikli programlara da yer veriyor.

Siz de gerçeği yansıtmayan magazin programlarından, birbirinin aynısı dizilerden ve upuzun reklamları izlemekten sıkıldıysanız, edebiyattan tarihe, resimden tiyatroya, müzikten sinemaya kültürün ve sanatın her alanında kaliteli ve kapsamlı bir içeriği izleyiciyle buluşturan TRT 2’yi izleyebilirsiniz.

MODA

“Belirli dönemler moda olan sporları herkes yapmak zorunda” diye bir kural var mı bilmiyorum ama etrafımda koşmayan, yoga yapmayan veya aletli pilates dersi almayan yok gibi. “Eski, iyidir” felsefesinden yola çıkarsak, eskiden yaptığımız sporların da aslında bizler için ne kadar faydalı olduğunun altını çizmek isterim. Çocukken sokaklarda oynamaya alışkın bir nesil olarak, aramızda top oynamayan ya da “1’ler, 2’ler” derken ip atlamayan yoktur diye tahmin ediyorum. Evet, bildiniz! En kolay ve masraflı olmayan spor dallarından biri olan ip atlamaktan bahsedeceğim.

Sadece çocuklar için değil yetişkinler için de vücuda sayısız fayda sunan ip atlama sporu, profesyonel sporcuların antrenman programlarında önemli bir yer tutar.

Kardiyovasküler egzersiz olarak bilinen ip atlama ile dayanıklılığınız ve kondisyon becerileriniz gelişir ve vücut direnciniz artar.

İp atlarken, *normal* atlama, *çapraz* atlama, *ters* atlama, *tek ayakla* atlama gibi teknikler kullanabilirsiniz. Bedeniniz çalışırken beyniniz de birlikte çalışacağı için ayak ve beyin arasındaki koordinasyon yeteneğinizi de geliştirmiş olacaksınız. Açık ya da kapalı fark etmez, atlama ya yeterli bir alan bulduğumuzda cebinizde bile saklayabileceğiniz bir iple her an spor yapabilirsiniz.

Mola

Sokakta yürürken, metroda, otobüste, kafede kısacası her yerde telefonunu kurcalamayan kaç kişi var acaba aramızda? Günümüzde, uyarıların başını çeken *telefon* sayesinde zihnimiz içinden çıkılmaz bir döngünün içerisinde kayboluyor.

Siz de yemek yerken yemeğinizin tadını almadığımızın, konuşurken karşı tarafı anlamadığımızın, yolda giderken yolu kaçırdığımızın farkında mısınız? Zihnimiz hep geçmişte veya gelecekte yaşadığımızdan, kısacası “anda kalmadığımızdan”, bunların olduğunu aslında hepimiz biliyoruz.

Peki, nedir bu “*Anda kalmak*?” “Beden ile zihnin 3 dakikadan fazla süreyle bağ kurması” olarak tanımlasam da, sonuçta *anda kalarak* mutluluğa da ulaşabileceğimizi belirtmek isterim.

Anda kalmanın altın anahtarının ise hayatında olumlu değişim yaratmak isteyen herkesin

yaptığı meditasyon olduğu araştırmalarla kanıtlanmış durumda.

Stresi azaltmak, uykuya kolay geçebilmek, rahat odaklanabilmek, soluksuz nefes alabilmek için *günde 10’ar dakikalık meditasyonlarla* hayat kalitenizi yükseltebilirsiniz.

Size, kısacık dakikalar ayırarak günlük yaşamın tüm stresine ilaç gibi gelecek bir meditasyon uygulamasından bahsetmek istiyorum. 5-20 dakika arası değişen bu meditasyonlar, meditasyon pratiği konusunda bilgi ve deneyim sahibi olan *Deniz Bağan* tarafından seslendiriliyor ve kullanımının tercihine göre ses türleri, seviyeleri ayarlanabiliyor.

MODA

Sizi daha yakından tanımak için sorulan, iş görüşmelerinin de baş tacı

sorularından biridir “*En son okuduğunuz kitap hangisidir?*” sorusu... Değil mi?

Çağımızın adeta sorunu hale gelen teknolojiden kopamadığımızdan ve nereden başlayacağımıza da karar veremediğimiz durumlarda zamansızlık bahanesiyle kitap okuyamıyoruz.

Kitap Kulübü; kitap okumak konusunda motivasyona ihtiyaç duyanların imdadına yetişebilir!

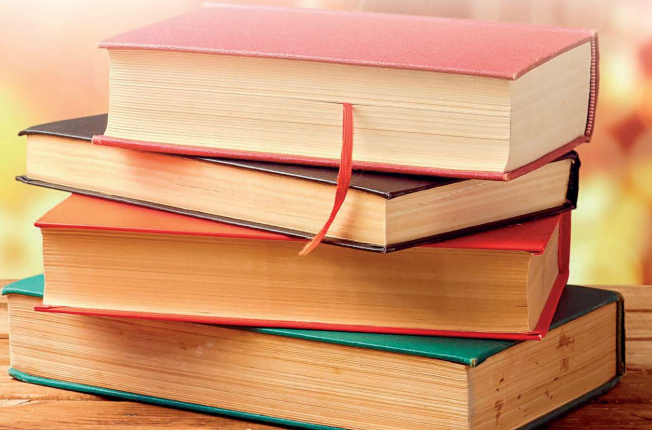
İşte kitap kulübünün kuralları:

Kitap kulübü üyelerinin, her ay buluşmasının bir lideri oluyor. Liderin önerisi olan kitaba itiraz olmuyor.

Bir ay sonraki buluşmaya kitap ne kadar kalın olursa olsun bitirerek gitmeniz gerekiyor.

Buluşma mekânını lider belirliyor ve kitapla ilgili tartışmayı ilk o başlatıyor.

Kitap kulübü ile kitap okumayı alışkanlık haline getirirken, dostlarımızla keyifli buluşmalar da planlamak sizin için en güzel armağanı olacaktır.

MOLA

Pop şarkıcısı denildiğinde akla en çok gelen Tarkan, Ajda Pekkan, Sezen Aksu, Kenan Doğulu, Mustafa Sandal olsa da yeni nesil şarkıcıların

adlarını altın harflerle kazıyarak gelecekte anlatacağından emin olabilirsiniz.

Umut vaat eden yeni nesil tüm sanatçıların ortak özellikleri, üstün yeteneklerinin yanı sıra duru ve doğal olmalarından kaynaklanıyor.

Makyajı yok gibi, saçları kendi dalgasında alınma düşen, kıyafeti sade, kısacası takıp takıştırmadan da güzellik olabileceğini kanıtlayan Zeynep Bastık yeni nesil şarkıcılarımız arasında listenin başında yer alıyor.

Kendini, sosyal medya hesabında, abartısız tümcelerle tanımlıyor Zeynep Bastık: “Merhaba ben Zeynep Bastık. Bilmeyenler için özetle; Hayatımın hatırı sayılır zamanlarından beri şarkı söylüyorum ve artık bu işi canlı canlı kendi evimin terasında, bir zaman sonra belki bir şömine başında, farklı konseptlerle, eşimi dostumu ağırlayıp onları da bu işe alet ederek yapıyoruz. Umarım keyif alırsınız, birlikte eğleniriz :)”

“Bütün ümidim gençliktedir”

Yeni nesilden bahsetmişken, Atatürk’ün “*Bütün ümidim gençliktedir*” derken her zamanki ileri görüşlülüğüyle umut ışığının kaynağını gösterdiğini bir kez daha anlıyoruz. Ne mutludur ki, Ekim ayında takvimler 29’unu gösterdiğinde en mutlu bayramımız olan *Cumhuriyet*’in kuruluşunun 96. yılını kutlarken başta *Mustafa Kemal Atatürk* olmak üzere emeği geçen herkesi saygıyla anıyoruz.

Tüp bebek tedavisinde Dr.Erbil Yağmur'un bu kadar çok tercih edilmesinin sebebi nedir?

Doktor Erbil Yağmur, 2007 yılından itibaren sadece tüp bebek infertilite tedavilerinde uzmanlaşmış bir hekim. Tüp bebek tedavilerinde hekimin yaptığı tedavi planının önemine ve tedavilerin kişiye özel olmasına hep çok önem verdi. Bu sayede elde edilen yüksek gebelik oranları sayesinde, 'zor' hastaların tercih ettiği bir hekim olarak çalışmalarına devam ediyor. Tedavileri sonucunda binlerce bebek doğdu, kendi alanında birçok yeniliğin öncüsü ve uygulayıcısıdır.

Kimler infertilite hekimine başvurmalı?

Gebelik isteyen ve 1 yıl içinde hiç gebe kalmamış çiftler. 35-40 yaş arasında bu süre 6 ay, 40 yaş üzerinde en fazla 3 ay olmalı.

Bu başvuru sonrasında tedavinin mutlaka tüp bebek olacağını düşünmek doğru değil. Kadın ve erkeğin detaylı incelenmesinden sonra bir tedavi gerekip gerekmediğine karar verilir. Bazı durumlarda, rastlanan sorunlar düzeltildikten sonra çiftte bir süre doğal yollardan gebelik oluşmasını beklemeleri tavsiye edilebilir.

Tüp bebek standart bir tedavi midir?

Tüp bebek tedavisine ve başarı oranlarına etki eden çok fazla parametre vardır. Bu nedenle her çift ayrı bir vaka olarak ele alınmalı ve tedavi planı o çiftte özel yapılmalıdır. Çiftten istenecek tetkikler, yapılacak hazırlık tedavisi, ameliyat gerekliliği, tüp bebek tedavi protokolleri, ilaç ve doz seçimleri, embriyo transferi hakkında verilecek kararlar, genetik işlemler vb... hep bu plan içinde yer alır.

Tedavi süreçleri bu şekilde erkek ve kadının tıbbi durumuna göre planlandığında, bu gebelik başarısında artış ile sonuçlanır.

En çok hangi hastalar size başvurmakta?

Bize başvuran çiftler arasında geçmişinde tekrarlayan tüp bebek başarısızlıkları yaşamış çiftler ilk sırayı alıyor. İleri kadın yaşı, çikolata kistleri(endometriozis), polikistik over sendromu, tekrarlayan düşükleri olan çiftler de hasta grubumuzun önemli bir kısmını oluşturuyor.

Erkeklerde de azospermi(menide hiç sperm olması) ve ciddi sperm sorunlarında başarılı çalışmalar yapıyoruz. Bu konuda ülkemizin en tecrübeli androloglarından Op.Dr.Tansel Kaplancan ile birlikte çalışıyoruz.

Tüp bebek tedavilerinde başarıyı en çok etkileyen faktörler nelerdir?

En önemli faktör kadının yaşıdır. Yaş ilerledikçe yumurta kalitesi ve genetiğinde bozulmalar olmakta, çoğu zaman da yumurta sayısında düşüşle karşılaşmaktayız. Bu nedenle bebek sahibi olma kararının çok ileri zamanlara ertelenmesini istemiyoruz. Kadın evliyse gelecekte kullanabilmek üzere embriyo dondurup saklayarak, bekarsa yumurta dondurma işlemi ile doğurganlığın ileri yaşlara ertelenmesi durumunu daha güvenli kılmaya çalışıyoruz.

Yaş kadar önemli olmamakla beraber, yumurtalık rezervi ve spermin durumu da çok önem taşıyor. Özellikle kadında sistemik hastalıklar, eşlik eden jinekolojik sorunlar, genetik faktörler de sonucu etkileyebiliyor.

Yumurtaları dondurup saklamak hangi durumlarda düşünülmeli?

Ülkemizdeki yönetmelikler bazı durumlarda bekar kadınların yumurtalarının dondurulmasına izin vermektedir. Jinekolojik ya da başka organ kanserleri nedeniyle ameliyat, radyoterapi ya da kemoterapi yapılması planlanan kadınlarda bu işlemlerden önce yumurtaların dondurulması tedavilere bağlı gelişebilecek hasarlar ve sayısal azalmaya karşı alınabilecek önemli bir önlem.

Tüp bebek tedavisi için hekim seçimi nasıl yapılmalı?

Bu tedavilerde kişiselleştirilmiş klinik yaklaşım ve kararlar tedavi başarısında çok önemlidir. Bunun için hekimin, tecrübeli, yeniliklere açık ve muhakeme yeteneğinin yüksek olması gereklidir.

Bu alanda medya ve sosyal medyada bir reklam ve bilgi kirliliği mevcuttur. Özellikle sosyal medya kullanımında bazen sınır tanınmamakta, çiftlerin tedavi esnasındaki özel durumları fotoğraf ve videolarla reklam amaçlı her mecraya konulmakta ve aslında olmayan bir başarı algısı oluşturulmaktadır.

S
E
R
G
İ

ŞELÂ ABUT BENHABİB – UNLIMITED

Benhabib, '16. İstanbul Bienali Paralel Etkinlikleri' kapsamında "Unlimited" sergisiyle sanat-severlerle buluşacak. Eserlerinde kâğıt üzerine karışık teknik ve ahşap kutu içinde boya müdahalesi ile nesne düzenlemeleri yapan Benhabib'in sergisi Bienal'in konusu olan 'Yedinci Kıta' konsepti ile tam olarak örtüşüyor. Atık parçaları çoğunlukla sokaklar, inşaatlar, esikçiler, kendi yaşamsal alanlarından toplayan sanatçı tuvalin iki boyutlu gerçeğinin dışına taşarak sürdürdüğü çalışmalarını, toplumun geri dönüşüm bilincini güçlendirmek ve bugünkü toplumun sosyokültürel değerlerini anlamak üzerine oluşturuyor.

10 Kasım'a kadar
500. Yıl Vakfı Türk Musevileri Müzesi, Beyoğlu

S
E
R
G
İ

ARTER

Bir Vehbi Koç Vakfı kuruluşu olan Arter, Dolapdere'deki yeni binasına taşındı. Arter'in açılış programında 7 sergi yer alıyor. Arter, sanatın tüm disiplinlerini kapsayacak programıyla herkes için erişilebilir, canlı, sürdürülebilir bir kültür ve yaşam platformu olmayı hedefliyor.

Arter / Dolapdere

"Gerçek sanatın ilkeleri canlandırmak değil uyandırmaktır" Jerzy Kosinski

S
E
R
G
İ

CANAN TOLON – SEN SÖYLE

Mimari ve doğa, her iki varoluşun birbiri üzerindeki etkisi üzerinden yaşanan çatışmaları ele alan sanatçı, kullandığı imgeler üzerinden seyirciyi gerçeklikle fantazi arasında kararsız bırakıyor. Doğanın resimde canlanmasını sağlayan Tolon, zamanın izlerini resimlerinin oluşumu için önemli bir başlangıç noktası olarak kurguluyor.

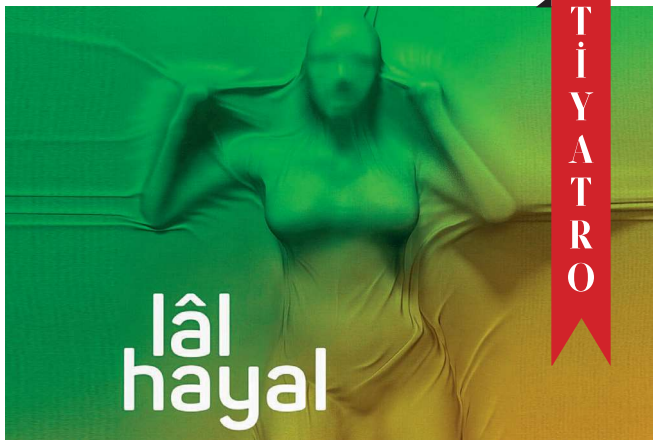
2 Şubat'a kadar / İstanbul Modern

F
E
S
T
İ
V
A
L

Türkiye'nin en uzun soluklu festivallerinden biri, Avrupa'nın da en prestijli caz festivallerinden biri konumunda olan Akbank Caz Festivali bu yıl da şehri cazın farklı renkleriyle 29. kez buluşturuyor. Festival bu sonbaharda caz dünyasının saygın isimlerine ev sahipliği yapmaya hazırlanıyor.

17-27 Ekim / Çeşitli Mekânlar

T
İ
Y
A
T
R
O

lâl hayal

Bir Beden Yedi Kadın... Lâl Hayal, birbirinden çok farklı yaş ve sosyal statüden 7 kadının trajikomik hikâyesini anlatır. Genç bir hip-hop'çi, yaşlı bir Nişantaşı hanımefendisi, komşu kadın, üniversite öğrencisi, Allah'a yakaran babaanne, Sütüceli kuaför, koç burcu bir jinekolog. Bu polisiye hikâyenin gerilimi nasıl çözülecek?

23 Ekim Çarşamba 20.30 / Zorlu PSM, Beşiktaş

T
I
Y
A
T
R
O

DÜNYADA KARŞILAŞMIŞ GİBİ

Bir gece karakolda tesadüfen bir araya gelmiş 7 kişi. Bu kişilerin ortak paydası kayıplarından ve gidenlerinden sonra “kendi kendilerini arıyor” olmaları. Yedi kişinin dördü polis, biri çok konuşan doğrucu bir düzenbaz, ikisi ise yolları yıllar önce ayrılan bir çift. Karakterler hem çok gerçek hem de bu dünyadan değilmiş gibi ve dünyada bir karakolda karşılaşmış gibi.

16 Ekim Çarşamba 20.30 / Volkswagen Arena, Ayazağa

K
O
N
S
E
R

CHARLES LLOYD SKY TRIO

Bugüne kadar pek çok ikonik albüme imza atan ve son albümü Vanished Gardens'ı geçtiğimiz yıl yayımlayan 81 yaşındaki efsaneyi, Akbank Caz Festivali'nde Gerald Clayton ve Marvin Sewell eşliğinde izlemek için geri sayım başladı. Cazın efsane müzisyenlerinden, besteci, saksafon ve flüt virtüözünün eşsiz yeteneği onu uluslararası bir hazineye dönüştürdü.

23 Ekim Çarşamba 20.30 / CRR, Harbiye

FABRIZIO PATERLINI

Piyanoyu, “kendi iç dünyasını en iyi şekilde yansıtabildiği enstrüman” olarak tanımlayan İtalyan müzisyen ve çağdaş klasik müzik bestecisi. 90'lardan bu yana farklı disiplinlerde üreten, ürettikçe de evrilen ve gelişen bir yapıya sahip. Albümü Now'la birlikte elektronik altyapıları da kucaklamaya başlayan sanatçının The Art of Piano albümü ise “gerçek bir piyano şaheseri” olarak tanındı.

6 Kasım Çarşamba 21.30 / İKSV, Şişhane

K
O
N
S
E
R
L
E
R

HEDDA GABLER

Yaşamımızı anlamlı ve yaşanır kılan en önemli nedenlerden biri, bir amacın varlığıdır. Eğer yaşamaya devam etmemizi sağlayacak bir amaca tutunamazsak bu sefer de “can sıkıntısı” bizi yavaş yavaş korkunç işkencelerle paramparça edebilir. İbsen'in Hedda Gabler'inde kadının yaşam amacı erkek egemen toplum tarafından belirlenmektedir. Kadın ya kendine ait olmayan bu amacı kabul edip derin bir nevroza sürüklenecek ya da kendine dayatılan tüm amaçları red ederek toplum normlarının dışına çıkacak. Ve her iki hâlikârda da yavaş yavaş parçalanacak.

10 Ekim Perşembe 20.30 / Zorlu PSM, Beşiktaş

OLGA SCHEPS

ECHO Klasik ödüllü sahibi Olga Scheps bireysel ve karakteristik müzikalitesi ve cezbedici sahne duruşu ile kariyerinin en özel performanslarından birini sergilemek üzere Aya İrini'nin büyüleyici atmosferinde dinleyicilerini bekliyor.

12 Ekim Cumartesi
20.30 / Aya
İrini Müzesi,
Sultanahmet

KISA KISA

BEATUS SPA BY RAMADA PLAZA BY WYNDHAM ISTANBUL CITY CENTER WORLD LUXURY SPA "GLOBAL BEST ROOF TOP" ÖDÜLÜNÜ KAZANDI...

Ramada Plaza By Wyndham İstanbul City Center'in en üst katında yer alan Spa, 6 Temmuz günü St. Petersburg'da gerçekleşen World Luxury Spa Award gala gecesinde "Global Best Roof Top Spa" ödülünü kazanmıştır. Otelin satış ve pazarlama müdürü Banu Çiçek Kotaman "renovasyon aşamasından başlayarak günümüze kadar tüm detayları ile misafir memnuniyeti için çalışılan Beatus Spa'da emeği geçen herkese teşekkür ederken, hedeflerinin gün ve gün büyüdüğünü önümüzdeki günlerde misafirlerinin de desteği ile daha büyük başarıları imza atacaklarını, açılışın birinci yılında kazanılan bu ödülün motivasyonlarını arttığını ve bunun henüz bir başlangıç olduğunu" ilettiler.

EN MUTLU GÜNÜNÜZ İSTANBUL MARRIOTT HOTEL ŞİŞLİ'YE EMANET

İstanbul Marriott Hotel Şişli, gala düzeninde 550 kişilik kapasiteye sahip yüksek tavanlı kolonsuz balo salonuyla evlenecek çiftlere kusursuz düğünler sunuyor. Sertifikalı Marriott Wedding Planner'lar ve tecrübeli ziyafet ekibi Marriott'a özel Meetings Imagined platformunun benzersiz imkânlarıyla gelin ve damat adaylarının bu en mutlu gününü onlara özel kılmak için özveriyle çalışıyorlar.

Zengin görsel ve fikir alternatifleriyle Meetings Imagined platformu her detayın profesyonelce planlanmasını sağlıyor. Düğünün lezzetleri, Marriott Şişli tarafından titizlikle ele alınıyor. Çiftlerin seçimleriyle oluşturulan menüye düğünden önce yapılan tadımla son şekli veriliyor. Marriott Şişli'yi tercih eden çiftler Marriott Bonvoy sadakat programına dâhil ediliyorlar ve balayından itibaren sadece Marriott Bonvoy üyelerine özel avantajlardan faydalanabiliyorlar.

ATELIER BRUNCH "FARM TO BRUNCH" KONSEPTİYLE ÇİFTLİK LEZZETLERİNİ MASAYA TAŞIYOR

Pazar günlerine 'gerçek' lezzet deneyimleri katmak isteyenler; The Ritz-Carlton, İstanbul'un panoramik boğaz manzaralı restoranı Atelier Real Food, atölye çalışmalarını bir üst seviyeye taşıyarak en doğal çiftlik tatlarını "Farm to Brunch" konseptiyle buluşturuyor. Atelier Real Food; 20 Ekim Pazar günü sezona merhaba diyor. Haftanın son gününü leziz ve keyifli bir şekilde geçirmek isteyenler, Executive Şef Selami Güleriyüz ve ekibinin hazırladığı 'çiftlikten masaya' konseptli Brunch büfesinde unutulmaz bir yemek serüveni yaşayacak. Boğaz'a karşı canlı müzik programının eşlik ettiği 'Farm to Brunch' her Pazar 12.00 - 15.00 arasında 'gerçek' ve 'doğal' lezzet tutkunlarını bekliyor.

İSTANBUL'DA DÜĞÜN ANTALYA, BODRUM veya BERLİN'DE MUHTEŞEM BİR BALAYI

Yıldızların altında ya da şık bir balo salonunda rüya gibi bir düğün için
Titanic Hotels İstanbul'u tercih edin.
Masmavi Akdeniz'de...
Yemyeşil bir doğayı kucaklayan Antalya'da...
Ege'nin incisi Bodrum'da...
Geçmişe ve geleceğe ışık tutan Berlin'de...
Unutulmaz bir balayı size düğün hediyemiz olsun.

TITANIC

HOTELS

BRANDVAN
EGMOND

Ersa'yı incelemek için
kodu okutunuz.

TEPTA
AYDINLATMA